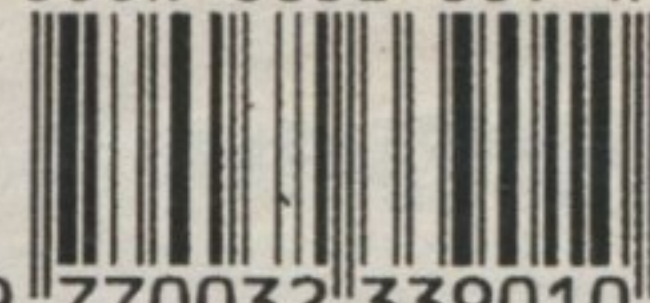

ПОЛИТИКИН

Немачка 5.80 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Аустрија
40.00 ATS, Шведска 28.00 SEK, Македонија 65.00 DEN,
Словенија 250 SIT, Русија 3.50 USD, Хрватска 12.00
HRK, БиХ 2.00 KM, Грчка 750 GRD, 2.00 ЦГ DEM

ISSN 0032-339-X

9 770032 339010

ЗАБАВНИК

8. 6. 2001. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXIII • ЦЕНА 40 ДИНАРА • БРОЈ 2574

За све од 7 до 107

ШКОЛКЕ ЦЕО ЖИВОТ ПРОВЕДУ "ДУБЕКИ" НА ГЛАВИ.

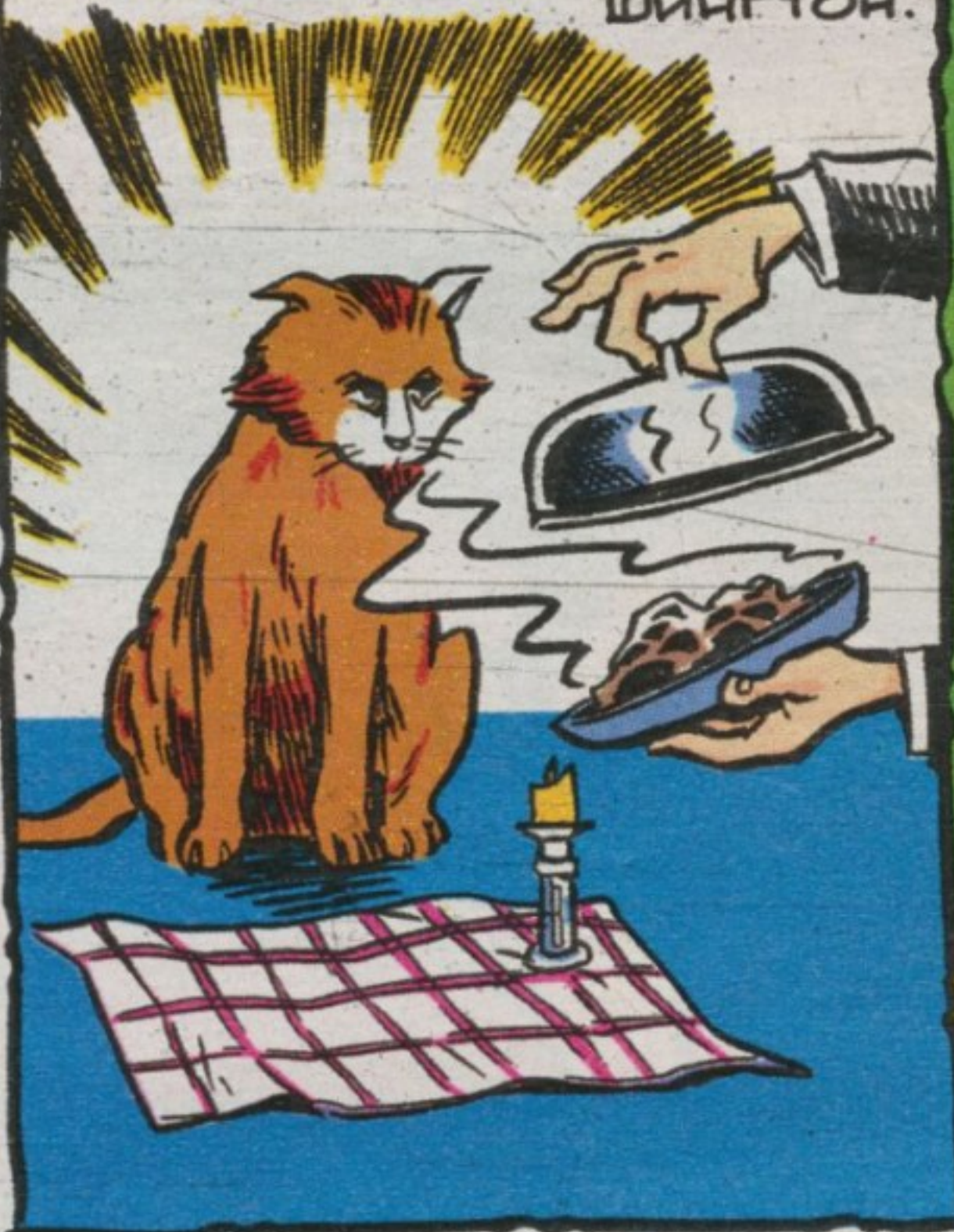
608
КИЛОМЕТРА
ЗА СЯМО
4 МЕСЕЦА

ИЗРАСТЕ
КОРЕН
ПШЕНИЦЕ.

СТАН И 500.000 ДОЛАРА
ЈЕДНАЕСТОГОДИШЊОЈ
МАЈКИ

ОСТАВИЛА ЈЕ У НАСЛЕД-
СТВО АНА МОРТАН ИЗ
СИЈЕТА, ДРЖАВА ВА-
ШИНГТОН.

КУЧИКИ ЗА
ШЕЋЊУ
ИЗНАЈМУЈУ
ЈУ СЕ
У ЈАВНОМ
ПАРКУ
У ПЕКИНГУ,
КИНА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● према извештају метеоролога запослених у Наси, у Сједињеним Америчким Државама владају најгори временски услови: током године, у просеку, наиђе око 10.000 јаких олуја, 5000 поплава, 1000 торнада и неколико ураганских ветрова ■

●●● пре него што је гума-ца ушла у употребу, траг графитне оловке брисао се хлебом ■

●●● компјутерски миш појавио се на тржишту 27. априла 1981. године. Цена „Зорикс“ компјутера с мишем, изумом који је Даглас Енглбарт патентирао још

●●● најмања парна машина коју је направио немачки инжењер Улрих Хинцелер дугачка је три, а широка два центиметра и може да ради ■

1962. године, износила је 16.000 долара ■

●●● за сценарио филма „Роки“, који је написао за само три дана - после одгледаног боксерског меча између Мухамеда Алија и непознатог Чака Вапнера - продуценти су

гу у филму и то за хонорар од само 20.000 долара ■

●●● женка комарца може да лети са „товаром“ крви који је двоструко тежи него она сама ■

●●● да би неко постао возач таксија у Лондону, мора да прође веома тешку проверу познавања града. Током припрема, које трају две до четири године, од десет кандидата осам одустане пре него што уопште изађе на испит ■

●●● медицинска истраживања доказују да особе склоне лошем расположењу често имају повишен крвни притисак и, у просеку, раније умиру од људи који на живот гледају ведро ■

●●● изградња Емпајер стејт билдинга, пословне зграде у Њујорку са сто два спрата, започета је 1929. године, у време велике економске кризе, и завршена за четрнаест месеци, а уместо предвиђених педесет милиона долара, утрошена је двоструко мања свота ■

●●● кишне глисте у Аустралији могу да достигну дужину од два метра ■

1976. године Силвестеру Сталонеу понудили 360.000 долара и то под условом да он не игра у филму. Сталоне их је ипак убедио да му доделе уло-

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЗАПАМТИ, ХОГАРЕ! ОД МЕНЕ
НИШТА НЕ МОЖЕШ ДА САКРИ-
ДЕШ!

ТЈА! ТО ЈЕ ТАЧНО! ОНА
СВЕ САЗНА!

ХЕЛГА, ДУШО...
МОРАМ НЕШТО ДА
ТИ ПРИЗНАМ...

37

ЈА... ОВАЈ...
ИЗНЕВЕРИО
САМ ТЕ!

ПОЈЕДОХ СЕ ЖИВ...
ЗБОГ ТОГА НЕМАМ
МИРА!

НЕ МОГУ ВИШЕ ДА
БУТИМ! РЕКИ БУТИ...

ЈА САМ ПОЈЕО ПО-
СЛЕДЊЕ ПАРЧЕ ТОРТЕ!

ХВАЛА ТИ,
БОЖЕ!

А

а не беше опанака, не би било ни богатства Николе Спасића!

Никола Спасић, рођен 2. новембра 1838. године у Београду као најстарије дете слабостоећег трговца Спасе Стојановића, био је извесно време најбогатији човек у Србији. Поседавао је богатство равно укупном износу Нобелове

награде, а то је нешто више од 90 милиона долара. Тако се причало и прича се, али је поређење претерано. Тачно је само да се Спасићу по богатству дуго времена нико није могао приближити, као што се извесно време нико није могао примаћи Миши Анастасијевићу или Илији Коларцу.

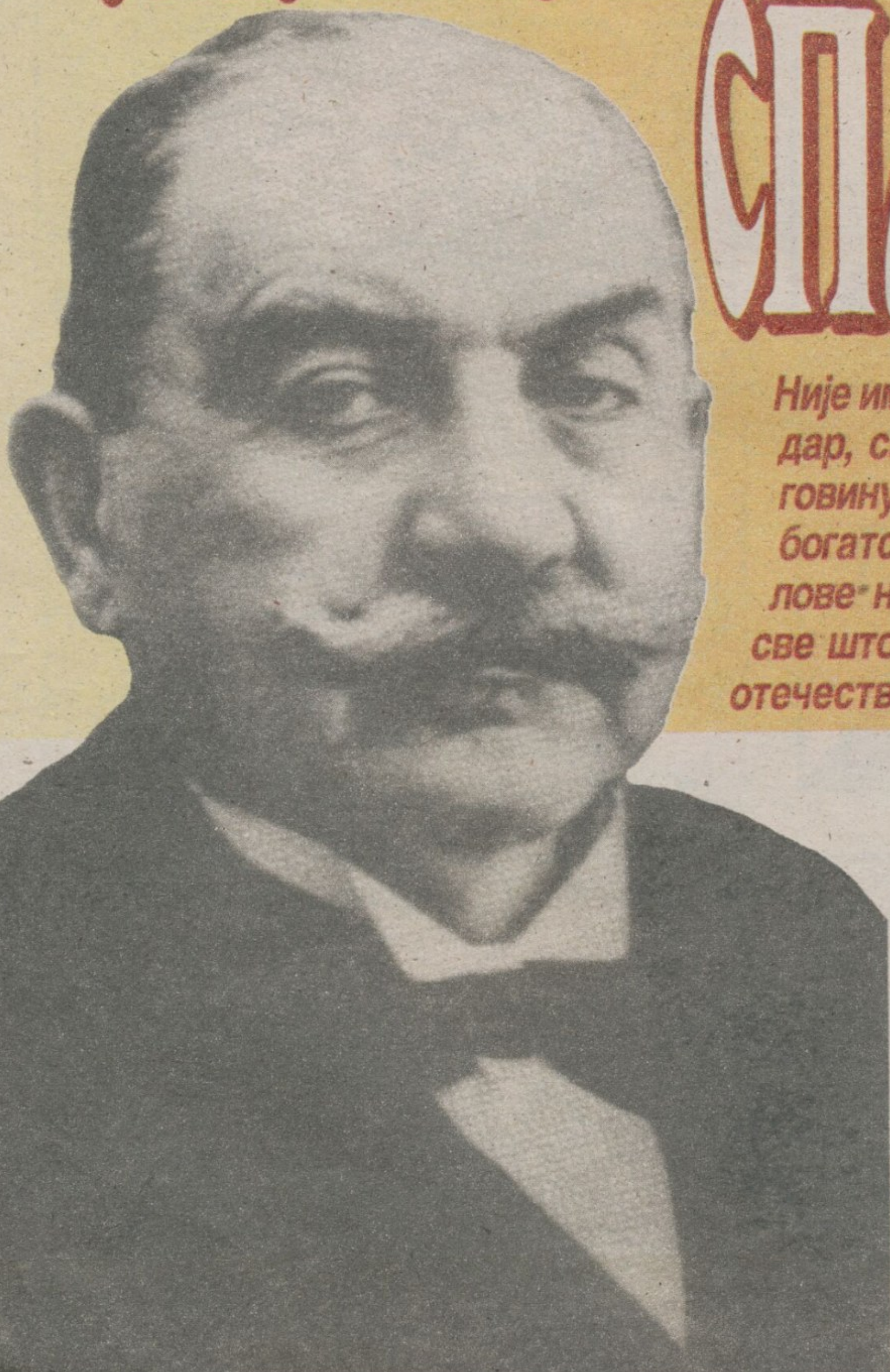
У часу смрти на Крфу 28.

47 са 36 дућана, 46 станова и 2 канцеларије!

Тамо далеко – у Фалеру

Спасић је умро у изнајмљеној вили у насељу Фалер на Крфу изједан несрећом српског народа и војске. Још раније срце му је попустило, а на Крфу га је потпуно издало. Жени Атанасији – Наки Спасић, која га

ОПАНАК НИКОЛЕ СПАСИЋА

Није имао велике школе, али је био мудар, са невероватним смислом за трговину. На крају живота поседовао је богатство у укупној вредности Нобелове награде. Било то тачно или не, све што је стекао завештао је српском отечеству

новембра 1916. године, где се у Првом светском рату повукао са српском војском, по тестаменту који је оставио могло је тачно да се утврди колико је било његово богатство. Само је у Кнез-Михаиловој улици имао три велике и лепе куће које су се водиле под бројевима 19, 33 и

је пратила на мучном путу преко Албаније и с којом је делио све своје мисли, причао је да му је жеља да се преко Беча врати у Београд и да из Беча поведе инжењера Косту Јовановића да им изради план и дозида спрат на кући у Кнез-Михаиловој 33.

Никола Спасић је умро после само три дана боравка у Фалеру. На Крфу је и сахрањен. Тек 1923. године супруга Нака успела је да пренесе његове мошти у Београд и да их сахрани у цркви на Топчидерском гробљу коју је њен супруг за живота подигао.

ПОДАТИМНИ
ЗАБАВНИК

8.6.2001.

Тестамент је написао 9. фебруара 1912. године и предао га на чување Народној банци. Код њега ништа није смело да остане незавршено. Тако је провео цео живот: све је морало да буде на свом месту, до последње ситнице!

Иако би се могло рећи да најбогатији човек у Србији није знао шта све има, Никола Спасић је до последњег комада или килограма робе знао шта поседује. Могли сте у пола ноћи да га пробудите и да вам одмах бистрог ума и жустро издиктира читав списак свега што вас занима.

Београдска чаршија је говорила да се не ваља много надмудривати са Спасићем, јер ко се у то упусти обично остане на губитку. Био је поштен до дна душе, уман, мудар. Робу је продавао само за готовину. Сматрао је да вересију треба давати или свакоме или никоме! Губитак приликом позајмице приписивао је искључиво ономе ко даје новац на зајам. Мрзео је лако зарађене паре.

Иако је био омиљен, Спасић се ретко појављивао у кафанама или на седељкама, осим ако се баш морало! То је чиста дангуба, тврдио је. Није склапао послове напречац, чак је друге трговце у граду саветовао да не наседају на

примамљиве трговачке понуде. „Само риба гризе мамац“, говорио им је. Његово прво и основно гесло било је: „Не мораш потрошити све што зарадиш данас! Остави нешто и на страну. Нека се нађе, злу не требало. Нико не зна шта носи дан, а шта ноћ!“ Биле су то старе изреке, а он их је прихватио као своје и тако провео цео живот.

Никола Спасић никада се није судио. Друге је поштовао, а себе кривио за своје промашаје, па је сам себи био довољан судија! Сиротињу је помагао само када би био убеђен да је ко страдао од „Бога и невере“!

Никад уторком

У чаршији нису могли да разумеју Спасићево сујеверје. Такав човек, а утор-

ком неће да започне посао, чак ни да путује! Добацивали су му:

– Гос'н Никола, је л' уторником не ради железница?

Свако озбиљан помислиће да је Спасић претеривао, али иза тога је стајало нешто друго: у уторак, наравно различитих датума, умрли су му сви ближњи – брат, супруга, сестра, три свастике и зет! Порода није имао. Необично је да је и он сам умро у уторак!

Много је радио, а скромно живео. У

његовој кући било је свега, али само колико је довољно за пристојан живот. Шкртица, помислило би се. Такав закључак био би погрешан. Волео је лепо и у своје куће уграђивао најбоље стране материјале. Нико га никада није видео немарно обученог. Поштовао је туђу личност и реч, али је имао највише поверења у сопствене одлуке.

Својим особинама и ретко, уљудним и одмереним понашањем Никола Спасић је уживао такво поштовање старих Београђана да није необично што је био и председник Берзе, и председник знамените Прометне банке и члан управног одбора Народне банке.

Тешко би Спасић извадио

новчић и пружио га просјаку, али је зато са лакоћом откупио део српског иностраног дуга да би његова домовина могла да добије нови зајам и преживи тешке године. Питали га зашто је то учинио, а он одговорио: „У првом српско-турском рату 1876. године учествовао сам као коњаник, а у другом, следеће године, држава ме је ослободила војске да бих јој за редове испоручио 25.000 парипанак! Добро сам зарадио. Ред је да се тој истој држави и одужим!“

Спасић се три пута женио, али деце није имао. Због тога га је често обузимала сета. Са првом женом Лепосавом Јовановић, сестром трговца Ђоке Јовановића, проживео је шест година. Са другом женом Станком-Цајом проживео је највећи део живота, стекао богатство и саградио породичну кућу у Кнез-Михаиловој улици 33, и данас једну

СПАСИЋЕВ ПАСАЖ

Пасаж је начињен 1912. године као пролаз и веза између Кнез-Михаилове и Обилићевог венца. Пројектовао га је архитекта Никола Несторовић. Имао је приземље и спрат и био покривен стакленим кровом. Радове је изводио биро Стојана Вељковића и Ота Лоренца. Стаклени кров касније је уклоњен. Пролаз се службено називао Гранд – пасаж. Водио је по средини Спасићеве куће која је у Кнез-Михаиловој носила број 19, а на Обилићевом венцу број 17.

Палату у Кнез-Михаиловој 47 Спасић је купио 1912. године као једносратницу и тестаментом завештао да се догради још један спрат. Како је зграда заузимала велики простор, Задужбински одбор закључио је да би трошкови били већи него када би била подигнута нова зграда. Тако је и учињено и 1930. године саграђена је, према пројекту Јосипа Најмана, данашња четворосратна палата у духу француског академизма

од најлепших зграда у Београду. Трећа жена Атанасија-Нака Спасић, кћи трговца и почасног српског конзула у Оршави, имала је највише утицаја на њега. Била је племенита, образована. Једног дана му је рекла:

– Боже, Никола, немаш у војсци ни сина ни брата, лепо би било да помогнеш толиким унесрећеним војницима!

Спасић се није премишљао. Већ 24. августа 1915. године написао је министру просвете и црквених дела „... да одмах предаје своје имање у Београду на углу Кнез-Михаилове и Вука Караџића улице као своју задужбину, као свој прилог Српском народном инвалидском фонду Свети Ђорђе...”

Указом краља Петра I убрзо је основана Задужбина. Задужбински одбор одржао је прву седницу 30. априла 1920. године и тај датум сматра се даном када је Задужбина Николе Спасића почела да ради.

Нака Спасић је преживела и Други светски рат. Умрла је 13. октобра 1953. године у Београду.

Увек само 1 грош

Никола Спасић носи презиме по очевом имену – Спаса. Породица потиче из околине Урошевца или Штимља. Са Косова ју је покренуо деда. Никола је остао без мајке када му је било четири године. Отац се поново оженио.

Мада се Никола уписао на Лицеј, завршио је само један разред, више је волео да што пре стане на своје ноге. Почео је да учи воскарски занат, затим лицитарски, покушао је у бакалници стрица Тасе на Сави и коначно се задржао код Радована Барловца где је научио да прави опанке.

Са уштеђених 200 дуката и позајмицом од 500 дуката коју му је дао брат његове прве жене Лепосаве Јовановић, 1865. године Никола отвара у Васиной улици кожарску радњу. Какви су то опанци били! Ем лепи, ем трајни. Пред радњом је увек био ред! Продавало се по више стотина пари на дан. Никола је увео правило да се, по одбитку трошкова, на сваком пару сме зарадити само 1 грош! Мало помало и ето

зараде и до 200 дуката! А онда се окренуо и трговини платном које је јефтино откупљивао по србијанским селима, Банату и Бачкој. Полазио је у пратњи радника у цик зоре. Ваљало је стићи до сељанки пре свих београдских трговаца који су се тиме бавили. За раднике је обезбеђивао храну и вино да се не би свраћало у кафане на обед и губило време. Откупљивао је на хиљаде рифова платна (мађарска мера за дужину, 1 риф износи 0,777 метара). Важило је правило као и код опанака – на једном рифу сме да се заради само 1 грош! Спасићев купци отимали су се о платно. Он је био правичан – одређена количина морала је да буде за сваку муштерију.

Није тешко замислити колико је богатство зарадио Никола Спасић. Будући да није имао деце, готово све што је за живота стекао оставио је својој земљи. Прво црквено звоно које је из Србије стигло на југ послао је Никола Спасић у Призрен. Да га Турци не би открили, стављено је у воловска кола и прекривено сламом, а све до Призрена на звону је лежала старица Милка Вуловић глумећи болесника!

Дугачак је тестамент Николе Спасића. По његовој жељи подигнута је 1935. године данашња такозвана Градска болница у Београду, болница у Куманову, болница у Крупњу, Дом за изнемогле и сироте у Књажевцу. Оставио је Србији и новац, вредносне папире...

Скроман износ новца тестаментом је оставио рођацима са назнаком „једном за свагда”, а својој жени Наки коју је неизмерно волео оставио је кућу у Кнез-Михаиловој 33 и месечну пензију у висини највеће чиновничке плате у земљи! Пријатељи су наговарали Наку да тражи поништење тестаamenta, али она је то одбила рекавши:

– Један је Никола Спасић! Ако његова реч може да буде закон за сав свет, како да не буде за његову удовицу!

Спасић није тражио од домовине никакву захвалност. Једва је пристао да прими Таковски крст IV степена и Орден светог Саве III степена

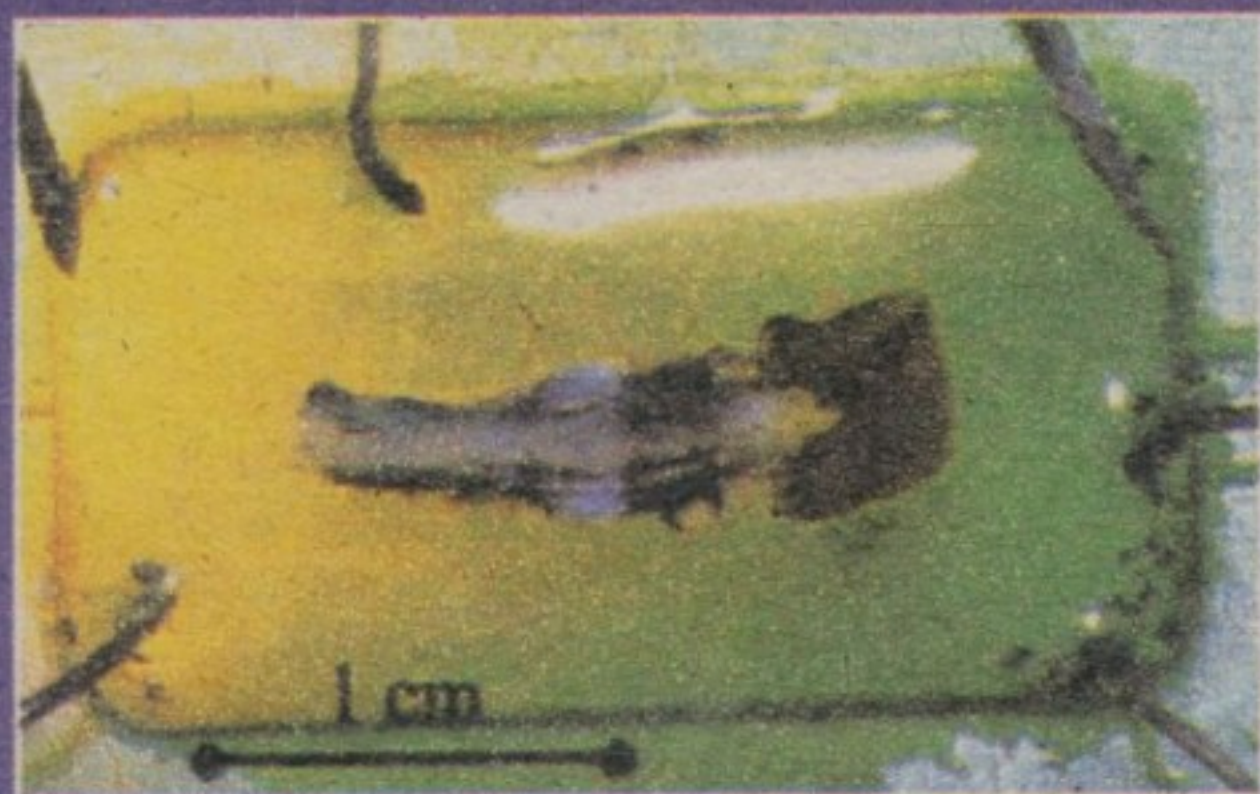
Миленко Тодоровић

НАШЕ ЋЕЛИЈЕ У ЕЛЕКТРОН- СКОМ КОЛУ

ЖИВИ

ЧИПОВИ

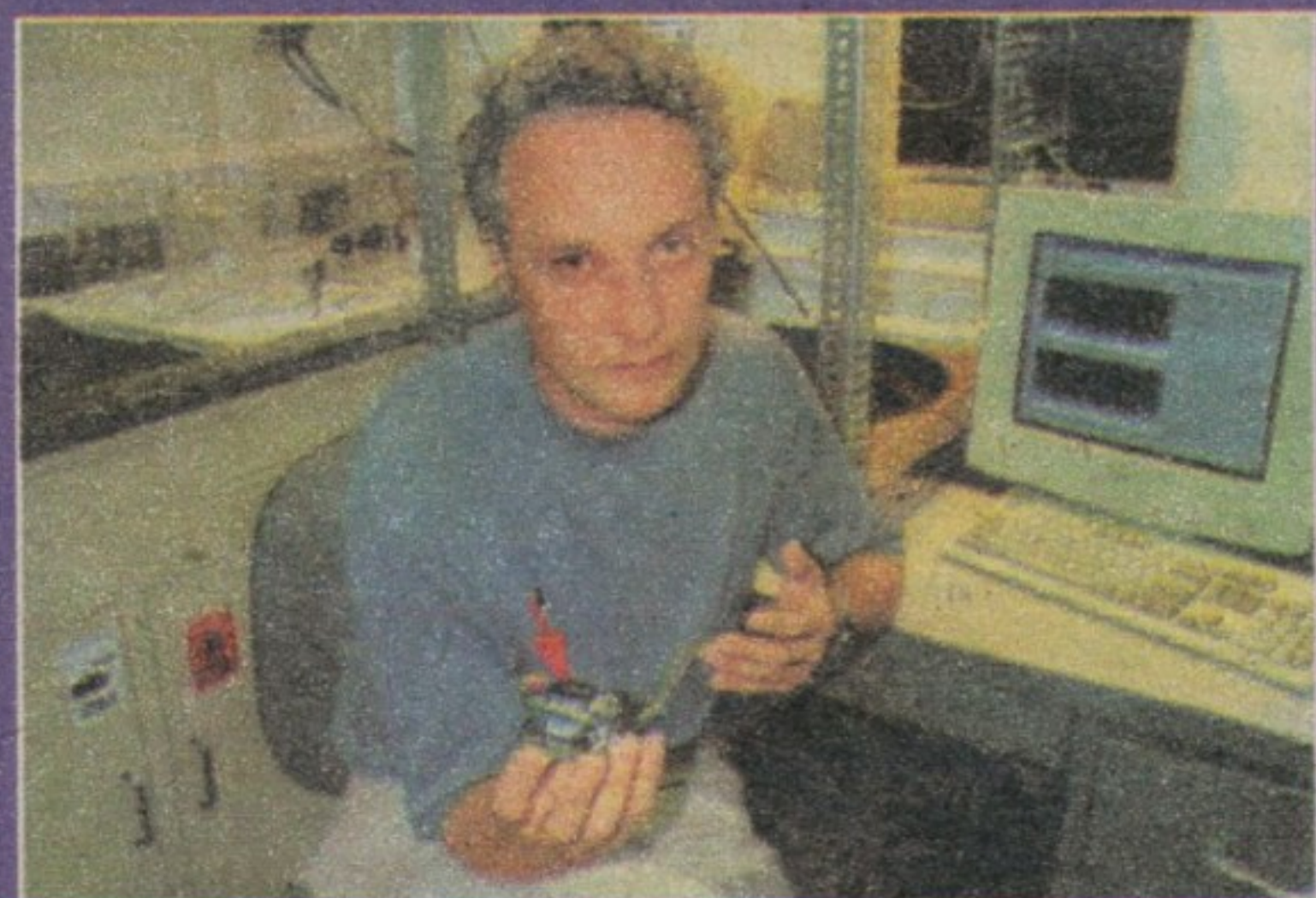
Чуда из научне фантастике најновија истраживања на пољу кибернетике све чешће претварају у чињенице

Сићушни мозак ове рибе погодан је за уградњу у роботе

Рибљи мозак бележи разлике у јачини осветљења

Доктор Муса-Ивалди са својим малим киборгом спроводи истраживања која ће створити нову генерацију „паметних” протеза

Електронска револуција отишла је корак даље: научницима је успело да ћелије живог организма повежу с рачунаром и да створе такозвани „Cyberlife“. Инжењер Борис Рубински са универзитета Беркли уградио је ћелију људске простате у електронско коло.

Приликом пропуштања електричног напона ћелија се понаша као диода, то јест прекидач. Код нижих напона она зауставља проток електричне енергије, али тај ниски напон истовремено затвара јонске канале у ћелијској мембрани и спречава природни улазак хемијских састојака у ћелију. Тек када се напон повећа изнад одређеног прага, протеински канали у ћелијској мембрани се отварају, јони почињу да се крећу и струјно коло може да се затвори.

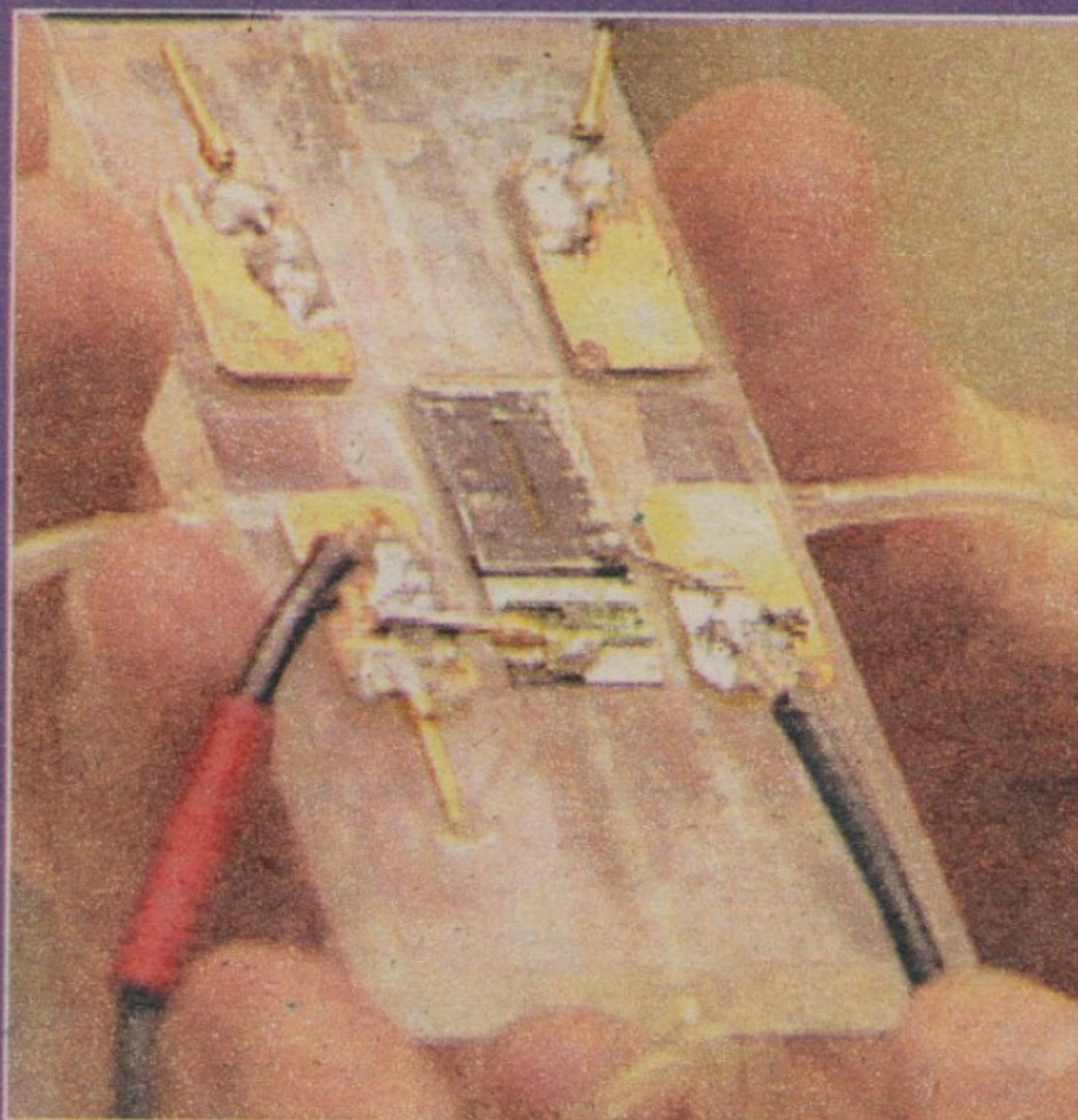
Доктор Фернандо Муса-Ивалди, неуропсихијатар, са универзитета Нортвестерн у Чикагу, отишао је корак даље: мали робот је повезао са мозгом рибе из породице јегуља. Његов робот користи рибљи мозак као светлосни сензор и када се нађе у близини снаж-

Један од најпознатијих киборга је Терминатор из истоимених филмова са Арнолдом Шварценегером

за није савршена као рука или нога која недостаје, успешно повезивање механичке протезе са нервним системом омогућило би готово потпуну усклађеност

Упозорење из света научне фантастике: у „Звезданим стазама“ раса Борг не може да опстане без употребе кибернетских додатака

Биочип са универзитета у Берклију. Ћелију простате цевчице снабдевају хранљивим раствором

покрета чиме би се људима који носе ортопедска помагала вишеструко помогло.

Најновији успеси на пољу кибернетике остварени су у Институту за биохемију Макс Планк у Немачкој. Професор Петер Фромхерц успео је генетским инжењерингом да узгоји посебан сој бубрежних ћелија које су у стању да преиначе улазни сигнал. Овакве ћелије могле би да се користе у такозваним „интелигентним протезама“ које ће, захваљујући биосензорима, поседовати чула попут додира или разликовања топлог и хладног.

Ипак, неке замисли још су научна фантастика. Проналазач Ханс Моравец нада се да ће искористити везу између електронских кола и ћелија за преношење свести живих бића у неуронске мреже. Иако модерна кибернетика граби напред чизмама од седам миља, тренутак када ће се жеље господина Моравца остварити још није на видику ■

Драган Косовац

ног извора светлости робот је у стању да га заобиђе. Технички гледано, овај мини-робот заправо је киборг (скраћеница за КИБернетски ОРГанизам) јер комбинује електронска кола са живим ћелијама. Циљ опита доктора Ивалдија је прикупљање података који би помогли у разумевању везе између електричних кола и нервних ћелија. Та веза је кључна за развој нових генерација протеза и има двоструки значај. Са једне стране ту је управљање протезама, а са друге се налазе биосензори. Како тренутно ни најбоља протеза

Како ради биочип? Слика гора: слаба струја спречава проток кроз ћелију. Слика десно: ћелија прима снажне импулсе и прослеђује их. При том се отварају канали за унос хемијских састојака. Ово би могло да се користи у терапијама обољења као што је рак када желимо да само одређена група ћелија прима лек.

Посреди није само добра идеја – то је закон: 300.000 километара у секунди. Чињеница да звучни таласи путују коначном брзином – приближно 330 метара у секунди – позната је од давнина. То је очигледно – када с извесне удаљености посматрате пад неког дрвета или плесак руке, приметите да звук приметно касније допире до вас него што видите саму појаву. Околност да светлосни таласи такође путују коначном брзином много је теже уочити зато што је та брзина готово милион пута већа.

При крају ренесансе астрономи – посматрајући појаве много удаљеније од неколико стотина метара – почели су да наслућују истину. Године 1676. дански астроном Олаус Ремер приметио је да се орбитални период Јупитерових месеца, како изгледа, мења с променом годишњих доба на Земљи. Закључио је да се ова временска разлика може објаснити кретањем саме Земље – ка Јупитеру у једном делу своје орбите, а од њега у другом. (Замислите да стојите поред рингшипила и да посматрате неког коња како се врти у круг, наизменично вам се приближавајући и удаљавајући се од вас.) Користећи грубо мерење удаљености Јупитера, расположиво у то време, Ремер је био у стању да одреди брзину светлости до унутар једног реда величине. Његова најбоља процена износила је трећину стварне вредности, што уопште није лоше под датим околностима. У ствари, до

стварно бољег метода за израчунавање „с“ дошло се тек 173 године касније кад је француски научник Арман Физо поставио извор светлости иза диска са прорезима који се врти око своје осе; блеске које је тако добио одражавао је од једног огледала удаљеног 8 километара. Његова мерења одступала су мање од 5 одсто од вредности којом данас баратамо.

Где је тајна?

Некако у то време експериментатори су почели да уочавају једно необично својство светлости: она се понаша попут таласа. Ако пушчани метак превали 1000 метара у секунди, а парна локомотива десет, онда се метак испален напред са локомотиве креће брзи-

ном од 1010 метара у секунди, а метак испален уназад 990 метара у секунди. Занимљиво је, међутим, да се звучни талас не понаша на овај начин. Брзина звука мења се у зависности од надморске висине, температуре и атмосферског притиска – што је гушћи ваздух то је већа брзина – али под датим условима брзина звука је непроменљива: брзина којом се сви звуци крећу, без обзира на извор.

Звук пуцња из наше пушке (који је иначе спорији од са-

него као пушчани метак. Звучни таласи су ритмички поремећаји у ваздуху, што очигледно није случај са светлосним таласима. Ово је навело многе истраживаче да поставе хипотезу о знатно гушћем материјалу – о флуиду названом „етар“ – кроз који светлост мора да се шири. Тај флуид морао би да испуњава сваки кутак свемира, од међупланетног вакуума до унутрашњости чврстих тела, рачунајући ту и саме планете. Била је то прилично чудна замисао, буду-

десетак километара у секунди, једна страна Земље требало би да буде окренута према долазећем етру, а она супротна од њега. Према томе, звездана светлост требало би на једну страну да пада 57 километара у секунди брже него на другу. (Воз који се креће кроз непомици ваздух доживљава управо овај ефекат са звучним таласима.)

Али, овај ефекат није примећен – није постојала разлика у брзини светлости од једне стране Земље до друге. Такође није било разлике у

САМО ЗА НАЈРАДОЗНАЛИЈЕ

БРЖЕ

ОД

СВЕТЛОС

Срећом, наш свемир је знатно сложенији него што је то чак и Ајнштајн претпостављао. Крајње необично поље квантне механике пружа уверљиве наговештаје, чак и чврсте експерименталне налазе о феноменима кретања брзинама већим од светлости

мог метка) креће се истом брзином и напред и назад без обзира на то којом се брзином наш воз креће. Ипак, таласи који иду збијенији су напред док се њихов извор креће за њима, што значи да ће они допрети на вишој фреквенцији до уха слушаоца који се налази мало испред воза. А како фреквенција стоји у вези са висином звука, онај ко слуша доживљава ову разлику као виши звук. У супротном смеру, звучни таласи су растегнутији, па је стога писак нижи. Овај ефекат први је објаснио Кристијан Доплер 1842. године и он је данас познат као Доплеров ефекат.

Како је и сам Доплер увидео, светлост исто подлеже овом ефекту, односно понаша се више као звучни талас

ћи да, како изгледа, ми ипак не пливамо ни у каквом супергустом флуиду, али ова потешкоћа отклоњена је једном додатном хипотезом: етар не ступа у међудејство са материјом. И то је било чудно, али се бар слагало са чињеницама.

Односно, са већином њих. Једна последица ове теорије јесте то што дозвољава материји да путује брже од светлости, на исти начин на који пушчани метак може да путује брже од сопственог звучног таласа. Међутим, иако су астрономи успели да уоче неке веома брзе објекте на небу, нису могли да нађу ниједан суперлуминални (бржи од светлости). Такође, како се Земља окреће око Сунца – па, дакле, и кроз непомици етар – брзином од три-

брзини светлости са покретних и непокретних објеката. Брзина светлости била је увек иста за све посматраче. Никакав супергуст флуид није могао то да објасни. Напротив, изгледа да постоји нешто темељно у самом устројству васељене што брзину светлости чини апсолутном. Као што је то истакао један млади службеник циришког патентног завода 1905. „Е“ је, како изгледа, једнако „ mc^2 “.

Ајнштајнова теорија релативности говори нам да је за убрзање неке масе до брзине светлости потребна бескрајна количина енергије. Убрзана маса такође подлеже бескрајној временској дилатацији, тако да је, на пример, једна секунда протекла на свемирском броду који се

ПОДТИСНИ
ЗАБАВНИК

8. 6. 2001.

креће брзином светлости једнака бесконачности у спољном свету. Очигледно, ово нису пуке неповољне околности – релативистички је немогуће да било који материјални објекат путује брзином светлости.

Брза ствар

Друга последица релативности – или, тачније речено, ране квантне теорије коју је

једначине су симетричне; потребна је бескрајна енергија да би се досегла брзина светлости, али не и да се она премаши, тако да иако нема начина да нека честица која се креће спорије од светлости премаши брзину светлости, она која је од почетка бржа од светлости – и не спушта се испод ове границе – такође је могућа по теорији. Године 1967, физи-

ста тахиона до сада није пронађена. Вероватно. Али постоји једна субатомска честица – неутрино – која је навела неке научнике да се замисле. Неутрини се стварају у великим количинама при нуклеарним реакцијама које се одигравају у Сунцу, као и у свакој другој звезди у космосу. Они се крећу веома близу брзини светлости, што значи да им маса – ако је уоп-

Постоје и неке друге ствари које могу да се крећу брже од светлости, захваљујући томе што уопште нису ствари. Тачка са ласера таква је пример – када је уперите у зид испред себе можете је померати веома брзо. Што је зид даљи то је кретање тачке брже, а она тамнија; ако је управите на мету удаљену тридесет хиљада миља, лако је можете покретати брже од светлости.

Појединачни фотони, наравно, крећу се својом уобичајеном брзином. Ствар у свему наликује на махање ватрогасним цревом тако да се распрскавање одиграва брже од кретања воде кроз црево. Распрскавање је процес, а не објекат, тако да није ограничено релативношћу.

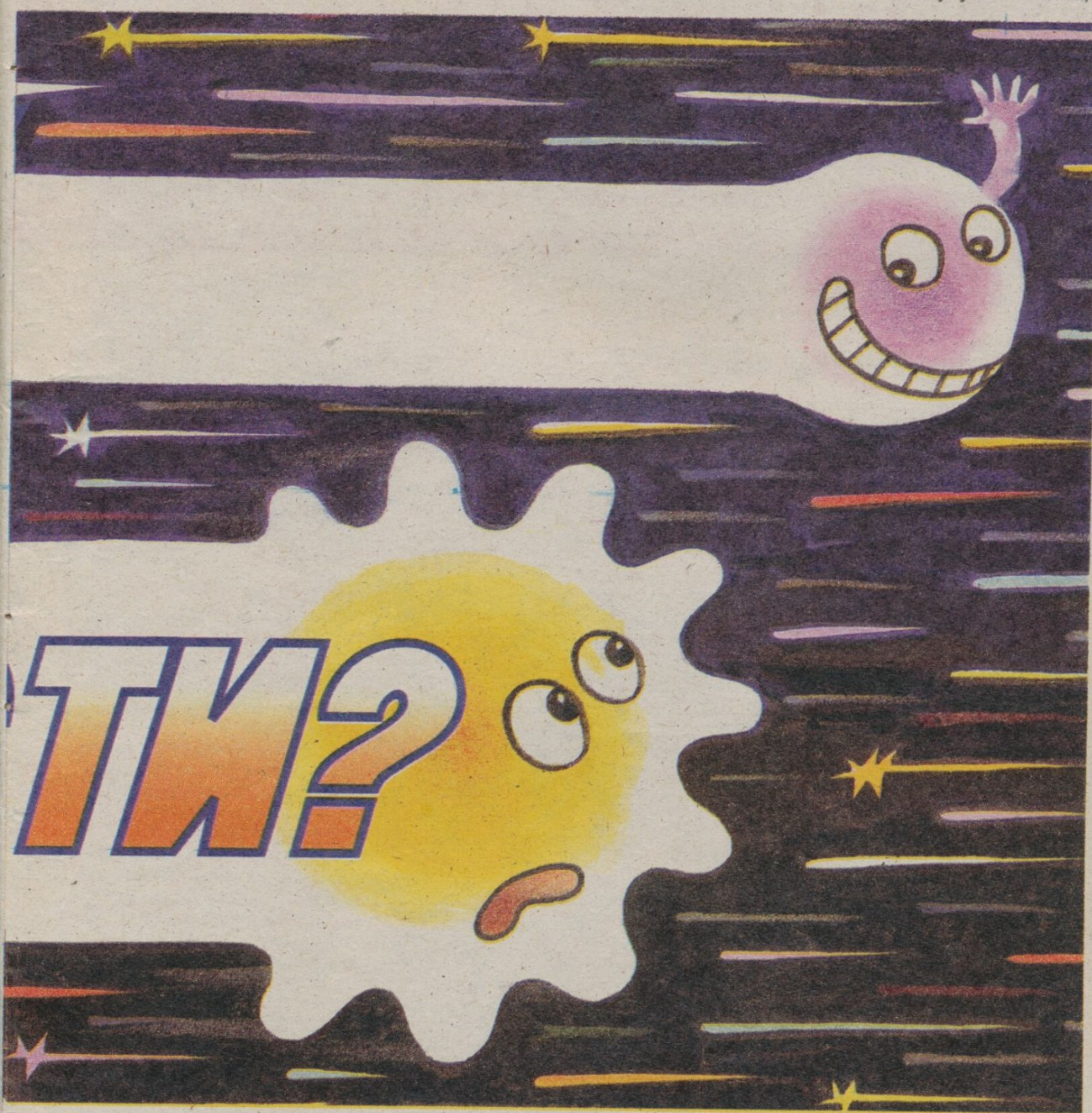
Можемо ли на овај начин слати поруке брже од светлости? Нажалост не. Свакако бисмо могли да управимо неки циновски ласерски поинтер према Алфи Кентаур, потом да га брзо преместимо на Вегу, и свако ко би подигао поглед према ноћном небу у тим далеким звезданим системима видео би румени блесак. Али једина вест која би превалила растојање од Алфе Кентаура до Вега била би: „Кладим се да су они момци тамо такође видели блесак“, што у математичком смислу и није никакав податак. Показује се да ајнштајнски космос садржи непрестиве препреке за

слање порука брзинама већим од светлосне.

Срећом, наш свемир је знатно сложенији него што је то чак и Ајнштајн претпостављао. Крајње необично поље квантне механике пружа уверљиве наговештаје, чак и чврсте експерименталне налазе о феноменима кретања брзинама већим од светлости.

Андреја Живковић

—девет

Илустровао Растко Ћирић

Ајнштајн поставио у исто време – јесте то да се светлост, премда је талас, може понекад понашати као сноп честица које називамо фотони. Они се крећу брзином светлости – зато што немају масу, што ствара згодан преседан: било шта што нема масу може да се креће тако брзо. Али шта је са већим брзинама? Занимљиво,

чар Цералд Фајнберг чак је дао назив таквим честицама: употребио је грчку реч „тахион“ што приближно значи „брза ствар“.

Да ли тахиони постоје у физичком свету? Ако је тако, њихова маса требало би да буде имагинарна, што значи неки умноженик броја i , квадратног корена из -1 . То би било чудно и тешко за мерење – тако да ниједна вр-

ште имају – мора бити веома близу нуле. Али то је тешко за мерење, и понекад Сунчева бурна површина избаци велики број неутрина које ми уочимо неколико секунди пре него што примећујемо фотоне настале истом приликом. Дакле, иако су докази оскудни, може се размишљати о томе да се неутрини можда крећу мало брже од светлости.

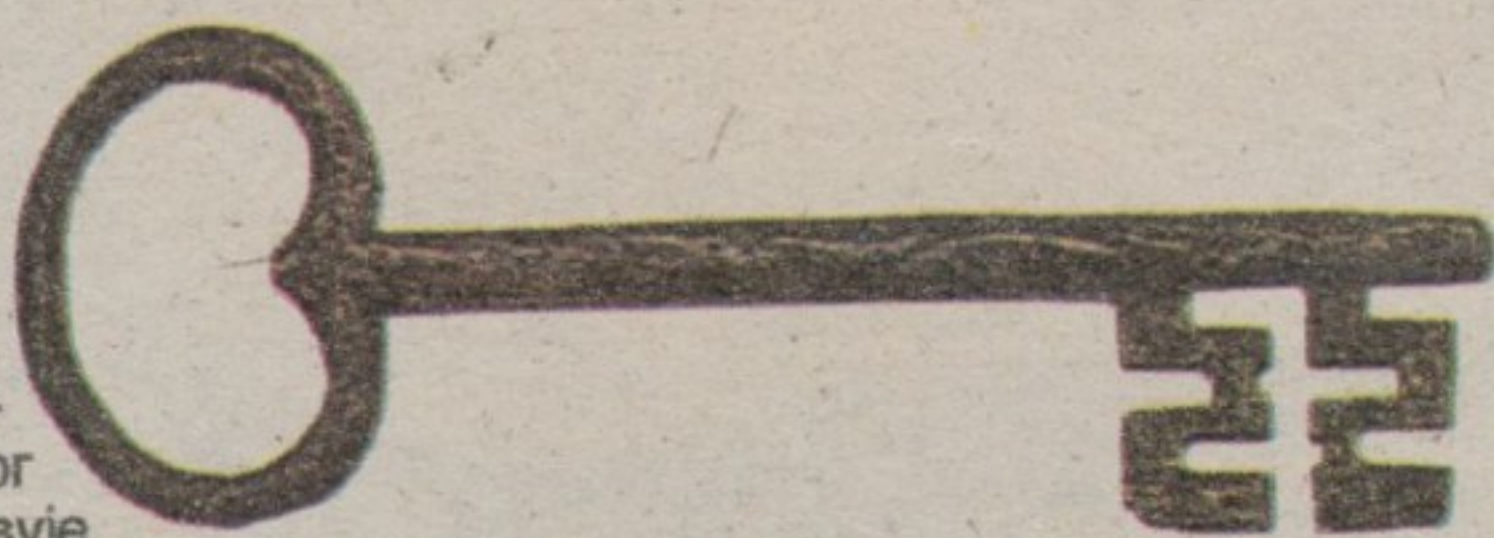
ПРЕДМЕТИ ЗА СВАКОДНЕВНУ УПОТРЕБУ

Од ствари које нас окружују многе се не уклапају лако у очигледне категорије, али су временом стекле симболичко значење, неке у древним временима, неке скорије

КЉУЧ

Симболика кључа у вези је с његовом двоструком улогом отварања и затварања, односно увођења и искључивања. Додела кључева Краљевства небеског светом Петру то јасно показује.

Власт кључева омогућује да се завеже и развеже, а ту власт Христ је поверио светом Петру. На папским грбовима ту власт приказују два кључа, златни и сребрни, који су били знак римског бога Јануса. Сматрало се да је Јанус и водич душа и отуда му двоструко лице, једно окренуто земљи, друго небу. Кључ је симбол тајне коју ваља открити, загонетке коју треба решити, подухвата који је тешко предузети. Кључ је блесак просветљења и открића.

ЛЕПЕЗА

У индијској иконографији обележје је бога Вишнуа, а пошто служи и за распиривање ватре, симбол је обредне жртве. У Африци и Азији знак је краљевског достојанства, а на Далеком истоку ознака мандаринске и царске власти. Код таоиста лепеза је у вези са птицом - њоме се постиже ослобађање од облика и симбол је лета према земљи бесмртника. Кинези се нису усуђивали да машу рукама пред лицем јер су ти покрети могли да привуку зле духове, па су се зато служили лепезом. Лепеза се сматра и симболом женствености и кокетирања.

ЉУЉАШКА

Везује се с плодношћу јер њено равномерно њихање означава ритам годишњих доба, изласка и заласка Сунца и Месеца, вођења љубави. Све то универзални је ритам живота и смрти, ширења и сужавања, развоја и назадовања, па се каже да су о љуљашку обешена сва жива бића и сви светови јер она никада не престаје да се њише.

„Љуљашка“, Жан-Оноре Фрагонар, 1767.

Пандора
отвара
кутију

КУТИЈА

Женски је симбол и тумачи се као лик мајчиног тела и не-свесног, па увек крије неку тајну: оно што је драгоцено, крхко или опасно кутија затвара и скрива од света. Она штити, али може и да угуши. Најчувенија од свих кутија свакако је Пандорина из грчке митологије. Када је Прометеј украо божанску ватру и даровао је смртницима, Зевс је плануо гневом и смислио безизлазну замку за цео људски род. Он је наредио Хефесту да од земље и воде начини жену, лепо зло и извор свих зала. Хефест је послушао и створио прву жену - Пандору, а сви богови окупали су се да ово ново биће учине што примамљивим. Богиња Атина обукла је Пандору у дивне беле хаљине и ставила јој на главу круну; Афродита јој је подарила најзаносније чари; Хермес јој је дао псећу памет, лукаво срце и лажан, умилан глас. Он ју је одвео Епиметеју који је, упркос Прометејевој опомени да од Зевса не прима дарове, прихватио ово дивно створење. Од Пандоре је потекао цео женски род, извор тегоба за све мушкарце. А она је имала кутију у којој су била затворена сва зла света. Када је Пандора ову кутију отворила, стотине невоља, зала и болештина истовремено се размилело на све стране. Једино слепа нада није успела да излети јер је Пандора одмах затворила несаломљиву кутију.

Златници и
сребрњаци,
симбол
благостања

КЕСА ЗА НОВАЦ

Означава светску таштину и пролазност богатства и свега материјалног. У хришћанској уметности обележје је Јуде Искаротског и светог Матије, скупљача пореза. Новац који се пресипа и просипа из кесе означава похлепу.

ЛАМПА

Слика је и прилика човека, као и он има глинено тело и биљну душу или принцип живота: то је уље, а пламен њен дух. Означава живот, светлост душе, мудрост и бесмртност. Преко прича из „Хиљаду и једне ноћи“ лампа се везује с духом који у њој живи и испуњава жеље ономе ко га одатле ослободи. Тако је Аладинова лампа знак чаролије и среће.

СИДРО

Будући да лађу задржава тежином, симбол је сталности, издржљивости, смирености и верности. Означава постојани део нашег бића, онај који омогућује да сачувамо смирену бистрину духа пред навалом осећаја и осећања. У том случају може да значи и препреку и кашњење. Сидро је последња морнарева заштита у олуји, па се често повезује с надом, јединим ослоном у животним недаћама. Сидро обележава и сукоб између чврстог и течног стања, између земље и воде. Ако живот престане буран, оно задржава његов ток. Свети Павле каже да сваку душу треба усидрити у Христу јер ће се само тако избећи духовни бродолом.

Француски
крин

КОМПАС

Означава путању човекове судбине, тражење истине, мира, бесмртности, и откриће духовног средишта. Он води показујући пут. За некога ко је залутао, физички или духовно, каже се да је изгубио компас.

СИЈАЛИЦА

Измишљена је око 1880. године и постала је симбол генијалне мисли. Ликови у стриповима често изнад главе имају упаљену сијалицу као знак да им је синило шта да раде.

ОГЛЕДАЛО

Одражава истину, искреност, тајне срца и свести. На једном кинеском огледалу у музеју у Ханџу пише: „Попут Сунца, попут Месеца, попут воде, попут злата буди јасно и блиставо и одражавај само оно што носиш у срцу.“ Огледало је просветљење, симбол мудрости и знања, а покривено прашином симбол је незнања помраченог ума. Као Месечев и женски симбол у Кини је знак краљице. Знак је и склада и брачног јединства. На Западу се мисли да разбијено огледало доноси несрећу и ова празноверица потиче из стварне могућности да се човек крхотинама огледала озледи. Употреба чаробног огледала одговара једном од најстаријих облика прорицања које, изгледа, потиче из Персије. Питагора је имао чаробно огледало које је стављао насупрот Месецу и из њега читао судбину попут вештица из Тесалије.

СВЕЋА

Упаљена свећа знак је јединствености душе и пламена који осветљава мрак незнања. Као симбол живота у успону свећа је душа годишњица: колико свећа толико година, толико етапа на путу до савршенства и среће. Треба их угасити једним дахом не толико да би се пламичци одбацили у ноћ заборавља колико да се покаже трајност животног даха. И свеће које горе уз покојника означавају светлост душе у снази успона, чистоту духовног пламена који се успиње у небо, трајност живота који је достигао своју највишу тачку.

ОТВОРЕНА КЊИГА

Значи да је онај који је чита схватио њен садржај и поруку. Отворена књига је, стога, оплођена материја. Затворена књига чува своју тајну и

дванаест

МЕРЕЊЕ ВРЕМЕНА

Време означава границу у трајању и најизраженију разлику од онога света који је свет вечности. Људско је време по дефиницији коначно, а божанско бесконачно или, тачније, негација времена, па немају заједничко мерило. Отимање од времена остварује се само у снази унутрашњег живота, никако у бесконачном продужавању трајања. Изићи из времена значи изићи из космичког поретка да би се ступило у један други поредак, у један други свет. Време је нераздвојиво повезано с простором.

Рани примерак

ПЕШЧАНИ САТ

Ова једноставна справа за мерење времена ради на принципу цурења песка под утицајем силе гравитације током једног сата.

СУНЧАНИ САТ

Показује приближно време помоћу сенке коју баца Сунце. Некада давно веровало се да је то сенка самог бога Сунца који језди небесима.

ЧАСОВНИК

Као и остали уређаји за мерење времена и часовник је - био џепни, ручни, зидни, стојећи - симбол времена које заувек неумитно протиче указујући на краatak век и пролазност свега што постоји.

Сунчани сат из 18. века

она је нетакнута материја. Срце се упоређује с књигом: ако је отворено, оно нуди своје мисли и осећања, ако је затворено, скрива их.

ПЕРО И МАСТИОНИЦА

Као и четкица која се користи у кинеској калиграфији, и перо је симбол учења и умности и записује судбину на празном листу хартије. Перо је мушки симбол који црпи снагу умакањем свога врха у бочицу с мастилом.

КОНАЦ

Симбол је живота и човекове судбине вођене божанском силом. У грчком миту Аријадна је Тезеју дала клубе конца помоћу кога је он изишао из страшног лавиринта. У хиндуизму конец повезује овоземаљски свет са оноземаљским. Припадници високих каста у Индији увек носе свети конец.

СРЕБРНА КАШИКА

У западном свету детету се често на крштењу поклања сребрна кашика која означава храну и живот. Израз „Бити рођен са сребрном кашиком у устима“ жив је на енглеском говорном подручју и данас и значи да је тај неко имао среће да се роди у богатој и повлашћеној породици, да му је пут унапред утрт.

Припремила
Бојана Дожић

ПОДЛЖНИК
ЗАБАВНИК

8. 6. 2001.

ЉУБИМАЦ ПРОТИВ ЉУБИМЦА

У калифорнијском граду Ескондиду недавно се збио необичан догађај који је за последицу имао још необичнију тужбу локалном суду.

Господин Ричард Еспиноза ушао је у градску библиотеку са својим псом Кимбом на ког је одмах скочила сијамска мачка Ел Си и изгребала га по њушци и очним капцима. Несрећни Кимба завршио је на хируршком столу ветеринара док је Ел Си из сукоба изашла неповређена.

Чија је Ел Си? Лепу и до тада мирну мачку библиотеци је пре пет година поконио један читалац и она је постала љубимица свих посетилаца. Као прави домаћин, шетала је између полица са књигама, спавала и ни једном до тада није показивала знаке насртљивости. Додуше, до тада ни један пас није имао прилике да ушета у њен животни простор, па је несрећни Кимба био први који је осетио њену „гостољубивост“.

Власник пса Ричард Еспиноза поднео је тужбу против Ел Си, односно градске библиотеке, тражећи огромну одштету због повреда нанетих његовом псу, али и психичких последица напада које су, каже, очигледне. Кимба, тврди он, није више онај пас који му је био одани пратилац и од велике помоћи на сваком кораку. Јер, господин Еспиноза је хендикепирана особа, а уз Кимбу се лакше сналазио у граду ■

Илустрације на овој страни урадили су студенти треће године Факултета примењених уметности у Београду, одсек примењене графике: Марко Ракочевић и Игор Оршוליћ

НАГ ПО СВАКУ ЦЕНУ

Британац Винсент Бетел морао је да се појави пред једним лондонским судом због ремећења јавног реда. Овај тридесетогодишњи ватрени присталица нудизма дошао је на суђење потпуно наг, па му је судија наредио да не устаје из клупе за оптужене ни по уласку поротника, што је иначе обичај, нити кад одговара на питања судије и тужиоца.

Бетел је оптужен да је у више наврата реметио јавни ред шетајући наг улицама Лондона, улазећи у робне куће и продавнице. Оптужени се бранио да је он само борац за право човека „да буде оно што јесте и како га је мајка природа створила“ и томе ће остати привржен без обзира на то шта суд одлучи.

Тужилац је у излагању признао да Бетел својим понашањем заиста не угрожава ниједи живот ни здравље, осим свог, али је додао да његово понашање ипак утиче на морал друштва, посебно на јавном месту. Пошто порота није донела једногласну одлуку, суђење је одложено за два месеца ■

У СНУ И НА ЈАВИ

Уместо у окрепљујући сан, уморан човек често утоне у кошмар, па сања разноврне страхоте. Ко још није доживео да га у сну прогоне чудовишта, да тражи излаз из мрачне шуме, да се бори на живот и смрт с надмоћнијим противником... Али, да сан постане јава...

Е, баш то се догодило једном Енглезу из Шефилда. Када се после напорног дана срушио у кревет, одмах је заспао.

Дубоки сан убрзо се претворио у мору. Човек је сањао да се кревет испод њега распао, да су опруге из душека оживеле и почеле да га стежу и даве. Тешко дишући, пробудио се

окупан знојем. Уместо да осети олакшање, јадника је ухватила паника када је схватио да не може да се помери. Његов сан био је јава. Он је заиста био ухваћен и заплетен у опруге душека које су му чврсто обавијале тело.

Пошто је живео сам, није имао кога да позове у помоћ. Сачекао је јутро, а онда почео да урла и дозива комшије које су га ослободиле из челичне замке кревета ■

ЈАЈЕ РАСКИДА

Млади пар из Перује. Мариза Д. и Паоло Б. раскинули су недавно веридбу због непредвиђених перипетија око једног ускршњег јајета.

Тридесетогодишњи Паоло хтео је да изненади своју Маризу и у посебно украшено чоколадно јаје ставио вредан прстен. Желео је на овај начин да запроси Маризу, али се све претворило у праву драму кад је она, не знајући шта се налази у јајету, у једној посластичарници поклоњено јаје заменила за друго. Зашто је то урадила? Јаје које јој је даровао Паоло било је од црне чоколаде, а она више води белу.

Кад је за ово сазнао Паоло, ошамарио је несудбину вереницу и дао се у потрагу за јајетом у ком је био веренички

прстен украшен дијамантима. У посластичарници је сазнао да је јаје продато, па се обратио телевизији Перује с молбом да упути позив купцу ускршњег јајета од црне чоколаде да га врати уз вредну награду.

Увређена Мариза због добијеног шамара изјавила је да не жели да промени одлуку о раскиду с Паолом ■

(1)

ТРЕПТАЈИ У

Нема тог балавца који данас није прави уметник на гитари!" Ова реченица била би заиста прикладна и за наше време, али, истини за вољу, не припада му: то су забележене речи шпанског конквистадора Коварубијаса из далеке 1611. године. Коварубијас се на извештај начин жалио што је гитара исувише лак инструмент за учење музике, па безмало свако може да научи да је свира. А шта бисмо ми данас могли да кажемо на овакву конквистадорову опаску? Да је шпанска армада покорила онолики део света који је до сада тако елегантно и весело освојила гитара, данас бисмо уместо хамбургера свиредом јели гаспачо и читали новине на шпанском језику!

стању да држе гитару у рукама – дакле, од седам до 107 година – научили бар мало да је свирају?

„Забавникова“ мала школа гитаре неке ће стога ипак бити од користи будући да ћемо у следећим бројевима говорити о овом, можда најпопуларнијем од свих музичких инструмената, доносећи различите приче везане за гитару и гитаристе, али и објашњења о томе како је треба држати, свирати и, напослетку, акорде неких најпопуларнијих песама.

Шта је током дугих столећа гитару и њене претече чинило тако неодољивим? Намеће се закључак да и сам њен облик крије мноштво значења. Он, заправо, наговештава једну посебну атмосферу: тело, врат и глава... Жице гитаре и читаво њено тело вибри-

механизам за штимовање

рају под прстима свирача који је држи загрљену. Гитара се налази у крилу свирача, и он зато њене вибрације најсна-

жније осећа тачно у пределу срца. Могло би да се закључи да је сваки тон гитаре у непосредној вези са „најдубљим дубинама“ наше утробе, наше унутрашњости...

ПОРЕКЛО ИНСТРУМЕНТА

Постоји, међутим, велика разлика између оних који веома добро свирају гитару и оних које гитара кроз живот прати само као друштво, као верна и увек заљубљена сапутница. Треба имати у виду да вештина свирања нема никаквог значаја за снагу осећања гитаристе. Јер, и само неколико акорда може донети тачно онолико вибрација колико је у одређеном, можда судбоносном тренутку, неопходно нашем срцу.

Да ли је потребан још неки разлог да би сви који су у

Сматра се да сви жичани инструменти воде заједничко порекло од музичког лука, из доба палеолита, а то је 30.000 – 15.000 година пре нове ере. На само тој једној жици лука човек је производио тон. Трепорење жице повећавало се уколико би се, рецимо, тиква као резонатор причврстила за тело лука... и тако је почела градња инструмената са жицама.

Пастирска племена 2500-годину пре наше ере доносе у Месопотамију сопствене инструменте, а међу њима је и лаута за коју Вавилонци никада раније нису чули.

Из времена древне Грчке и прехомеровског раздобља (2000–600. пре наше ере) сачуван је цртеж „китаре“ која је током процвата старогрчке културе имала најпре 4, потом 7, па 11 и, на крају, 18 жица. После пропасти Грчке китара опстаје у Риму, а њено име јавља се повремено све до средњег века.

И стари Египат познавао је жичане инструменте који могу да се сматрају претечама гитаре. То су бедуински кинор (1700. године пре н.е.), нефер који се свирао за време процвата Нове државе.

После доласка Александра Великог и Клеопатрине смрти (332–30. године пре н.е.), до музике Египта стижу хеленски утицаји, а са њима и два инструмента, лира и китара.

Према Херодотовим сведочанствима, 500. године пре нове ере, па и раније, лауту, односно тар, свирали су на персијским дворовима, али и у храмовима. Током владавине чувене персијске династије Сасанида најпопуларнија је била посебна врста лауте – барбат.

Арапи су одиграли веома

ПРЕДЕЛУ СРЦА...

Гитара, најпопуларнији од свих музичких инструмената, верна животна сапутница чији глас трепери тачно поред нашег срца... Зашто не бисмо научили да је свирамо?

„Скуп музичара“ назив је Бронхорстове слике која приказује архилаутисту и певачицу

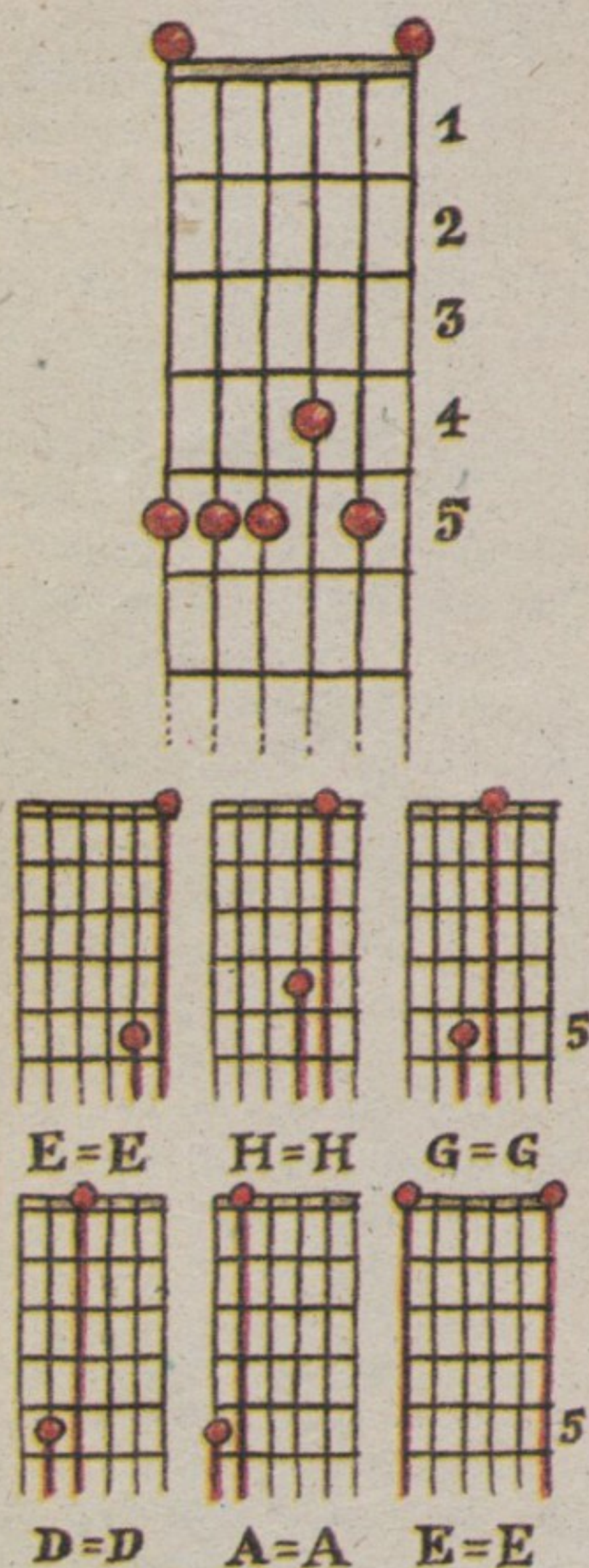
Када је реч о акустичној, класичној гитари, она означава крајњу присност бележећи још од времена античких свирача, а касније трубадура, трептаје душе... Електрична гитара је отелотворење побуне, неспутане

ШТИМОВАЊЕ ГИТАРЕ

Акустична гитара најчешће се гради од дрвета смреке или кедра. Њени „бокови“ од палисандера или јавора, „врат“ – од кедровине или махагонија. Гитара има шест жица и броје се одоздока горе. Прва жица „Е“ је она најтања. Некада су жице за акустичну гитару прављене од црева животиња, а данас су углавном најлонске.

Како наштамовати гитару? Прва, „празна“ жица „Е“ треба да буде исте висине, да звучи исто као и друга жица, „ХА“, притиснута на петом прагу. „Празна“ друга жица треба да буде једнаке висине као и трећа жица „ГЕ“, притиснута на четвртном прагу. Трећа жица „ГЕ“ требало би да буде исте висине као и четврта жица „ДЕ“, притиснута на петом прагу, а четврта „празна“ као пета „А“, такође на петом прагу. Шесту жицу „Е“ треба наштамовати тако да буде исте висине као пета жица, на петом прагу. На крају, треба проверити да ли се прва и шеста „празна“ жица „Е“ слажу.

Гитара се штимује помоћу механизма за штимовање који се налази на њеној „глави“

снаге, нешто што вероватно највише личи на живот који сада живимо: рокенрол.

Сваки музички инструмент има, без сумње, своје чари, али, чини се да гитара ипак

надмоћно влада светом. Можда и због тога што у поређењу са другим инструментима мање кошта, па је, и из тог угла гледано, у океан музике могућно зазора-

чити безболно и лако, затим се препустити уживању уз мало труда и муке – само док се прсти не навикну на њен врат и њене жице!

Мирјана Огњановић

важну улогу у развоју музике, а посебно музике за гитару. Арапски поход на Шпанију почиње у 9. веку и траје све до 15. столећа. Они из Персије доносе у Шпанију и јужну Италију свој најомиљенији музички инструмент – ал'уд, што на арапском значи „дрво“, који води порекло од персијске лауте. Ал'уд ће се развити у најпопуларнији инструмент ренесансе – лауту.

Гитара припада породици лаута. Из 13. века потичу први подаци о инструментима који носе име гитара: гитара

мореска и гитара латина. То је доба трубадура, трувера и минезенгера, зачетника световне музике.

У доба ренесансе у Шпанији је, поред лауте, била популарна вихуела. Упоредо са вихуелом, која је била инструмент двора и високих staleжа, све чешће се помиње гитара, у народу омиљенија, а с променљивим бројем жица и прагова. За гитару се пишу једноставни, лаки комади. Сличан инструмент свирао се и у Италији, Француској и Енглеској, где је носио назив гитерна или гитарн. Претечама гитаре мо-

гу се сматрати и архилауте теорба и китароне.

Прве гитаре сличне данашњој, са шест једноструких жица, појавиле су се у Италији и Француској крајем 18. века. У Европи се потом појављују многобројне варијанте гитаре, са 7, 8 или 9 жица. Крај 19. века припада акустичној, класичној гитари, онаквој какву данас познајемо, са 6 једноструких жица

(Ко жели да сазна нешто више о гитари, може да прочита књигу проф. Вере Огризовић „Гитара“)

„Свирач на лауту“, слика непознатог француског аутора 17. века

И РОД је име које везујемо за смртну пресуду изречену Исусу Христу, затим за покољ невине деце у Витлејему, за кобну Саломину игру за коју је, као награда, пала глава Јована Крститеља, за прогоне апостола и првих хришћана и за још многа друга злодела заборављајући, или и не знајући, да у свему томе није учествовао само један човек који је носио то злослутно име.

О д Помпејевих освајања 63. године пре нове ере мењала се природа власти над Палестином, буктали су и сузбијали се устанци, римска власт је јачала и попуштала, све док се није усталио поредак у коме је проглашен краљ Јудеја, Антипартов син, ИДУМЕЈАЦ ИРОД, до тада већ десетак година управник Галилеје. Била је година 37. пре наше ере.

За читаве његове дуге владавине није прошао дан а да није некога осудио на смрт убрајајући ту и велико веће чијих је 45 чланова смакао чим је дошао на власт, да би показао ко је у земљи главни, затим зетове, сугругу, ташту, синове, док је двојицу младића који су се дрзнули да са ограде Храма скину златног римског орла, како би се додворио Римљанима, дао да се живи спале, па су, за опомену другима, горели као буктиње. Јеврејски историчар Јосиф Флавије записао је, између осталог: „Он није био краљ, него најокрутнији тиранин који се икада попео на престо. Погубио је огроман број људи, а они којима је поштедео живот тамновали су у тако грозним условима да им се смрт чинила као права срећа”.

Ипак, овом првом Ироду, названом Велики, мора се признати и да је, уз Августову помоћ, настојао да земљу подигне економски и културно. У Јерусалиму је обновио Храм, учврстио градске бедеме, саградио позориште, амфитеатар и тврђаву Антонију, а себи подигао раскошан дворач који је са Храмом повезао високим зидом како би избегао сваки сусрет са презреним народом. Обновио је многе градове и проширио власт на целу Палестину. Умро је у Јерихону 13. марта 4. године пре нове ере. Датум који означава, према неким тумачењима, и рођење Исуса Христа, потврђен је пошто је непосредно после његове смрти наступило помрачење Месеца.

ЗАБАВНИКОВ ИСТОРИЈСКИ ЗАБАВНИК

ЛОЗА ЦАРА ИРОДА

На челу јудејског народа били су више од стотину година и сви су, као по правилу, имали исте особине: окрутни, похлепни, подмитљиви, сурови и према члановима сопствене породице, понизни пред римским окупатором

И РОД АНТИПА, син Самарјанке Малтаке, један од тројице синова које је као наследнике оставио Ирод Велики, после великих немира и сукоба са браћом, потврђен је у Риму већ 6. године нове ере и све до 39. влада као тетрарх Галилеје и Переје доста мирно и без већих трзавица. Можда не би био ни помињан са толико пажње да се није задесио као владар у време Јована Крститеља и Исуса Христа.

Прва прича почиње од тренутка кад се Ирод Антипа жени Иродијадом, унуком Ирода Великог, претходно удатом за његовог полубра-

та Филипа. Дакле, прво за једног, а затим за другог стрица. У то време Јован Крститељ хода по земљи, проповеда и, као старозаветни пророци, опомиње људе на страх Господњи због поступака за које би пред његовим судом морали одговарати. „Није ти допуштено имати жену брата својега” каже он у лице Ироду и изазива страшну мржњу Иродијадину. Даљи ток приче познат је из музичких и књижевних дела која се баве овом узбудљивом темом. Краљ је невољно погубио Јована живећи даље у страху од освете па било одакле она дошла.

Страх се појачао када је стигао глас да је Исус, који је у то време проповедао по Галилеји, у ствари ускрсли Јован Крститељ. Сигурно се силно обрадовао када су му послали ухапшеног Исуса и кад у њему није препознао Јована. Јеванђелиста Лука описао је тај сусрет овако: „Одавно је желео да га види, много је о њему слушао, те се надаше да ће видјети гдје чини које чудо” (Лк. 23, 8 – 9). Исус му, међутим, не упућује ниједну реч. Овај догађај

Ирод је сасвим добро искористио јер се том приликом зближио са римским прокуратором Понтијем Пилатом, па „тога истог дана Ирод и Пилат постадоше пријатељи један другоме, а прије су били непријатељи” (Лк. 23, 12).

И РОД АГРИПА I, унук Ирода Великог, а син Аристокла који је по наредби сопственог оца задављен, одгајен је и школован у Риму где је разблудну младост провео у друштву будућих сурових римских царева Калигуле и Клаудија. То му се исплатило јер га је Калигула, чим је то могао, поставио за краља (37–44), протеравши претходно Ирода Антипу. Поред Антипиних, добија још и провинције стрица Филипа који умире без наследника, али суманути Калигула захтева да му се усред Храма подигне споменик као богу. Агрипа није расположен за такво скрнављење највеће јеврејске светиње, па с тим послом отеже.

Калигула је убрзо убијен у завери, а баш у то време у Риму се – да ли случајно? – затекао и Ирод Агрипа. Други пријатељ из младости, Клаудије, преузима власт, а у томе му је, како се говори, прилично помогао Ирод Агрипа. Услуга је очигледно била велика јер му Клаудије за награду даје Јудеју и Сама-

рију, па се тако готово сасвим обновило царство Ирода Великог.

За време Ирода Агрипе I међу шест великих свештеника Храма које је он именовао био је и Анан, син Ане, таста Кајафиног који је Христу био први судија. Да ли због традиције или из сопственог уверења, тај Анан је био заклет непријатељ Исусових следбеника. Између осталих, докопао се и апостола Павла желећи да га пошто-пото смакне, али је Павле, као римски грађанин, ипак отпремљен најпре у Цезареју, а затим у Рим, где је извесно време живео само у кућном притвору проповедајући и даље Христову науку. Такве среће није био Исусов брат Јаков, тада поглавар јерусалимске хришћанске заједнице. По заповести Анановој, он је 62. године каменован, али тај се догађај десио за време владавине Ирода Агрипе II.

Две године после тога, 64, Нерон је запалио Рим и за то своје злодело окривио хришћане, па тако почињу њихови највећи и најмасовнији погроми. Сам Ирод Агрипа, и мимо својих свештеника, прогонио је хришћане: најпре је наредио да се одруби глава старијем брату јеванђелисте Јована, Јакову, а када је тим чином изазвао опште одобравање, бацио је у тамницу и светог Петра. Пошто се овај из тамнице спасао на непознат начин – према Библији, извео га је Божији анђео – Ирод се разљутио и послао потрагу за њим, али „како га не нађоше, судски саслуша стражаре и нареди да се погубе"! Тако је записано у Дјелима апостолским, у којима пише и како је тиранин умро баш док је држао говор одушевљеној маси: „Анђео господњи

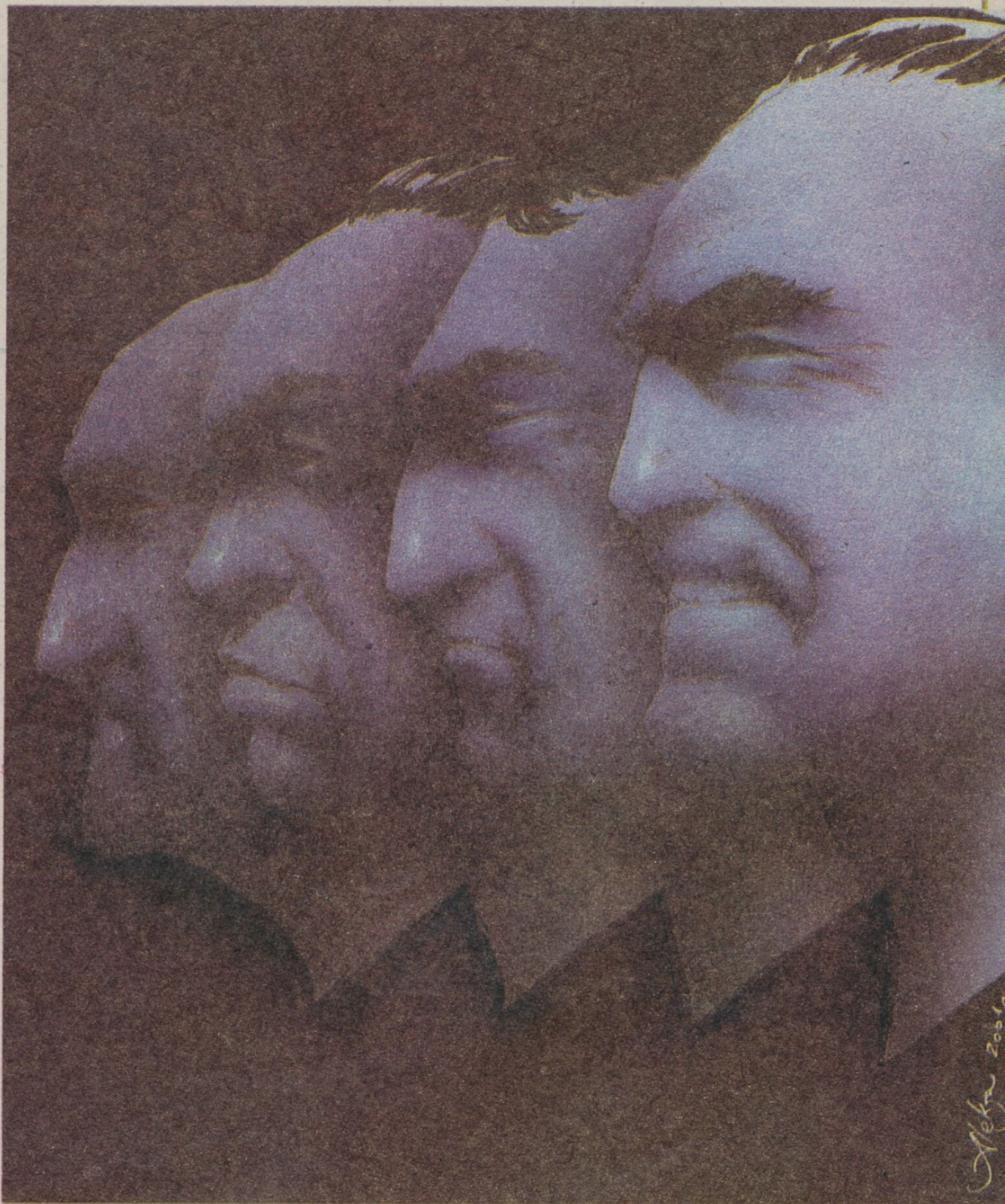
удари Ирода што није Богу признао славу и он издахну изједен од црва". Било је то 44. године нове ере.

Још један ИРОД, Агрипин брат и уједно и његов зет, јер се оженио његовом кћерком Берником, наследио је све привилегије од брата, односно таста, и још је постао краљ Халкиде. Затим га је Клаудије, како дознајемо из једног писма, именовао за главног надзорника Храма и чувара свештеничке одеће, што је тада била веома важна дужност.

ИРОД АГРИПА II, син Агрипе I, живео је до 100, а владао до пада Јерусалима и потпуне пропасти Израиља 70. године нове ере. Земља је опустошена, град разорен, више од 20.000 људи побијено, а милиони отерани у прогонство. Јевреји су се распршили по целом свету, а њихов последњи краљ, Ирод Агрипа II, нажалост, учествовао је у овом рату са својим четама на страни Римљана. Умро је не оставивши наследника, па се тако лоза Иродова угасила. ■

Светлана Ненадовић

Илустровао Алекса Гајић

„ЗАБАВНИКОВ“ ВЕЛИКИ КВИЗ

РОТКВИЦА ИСПОД ВЕШАЛА

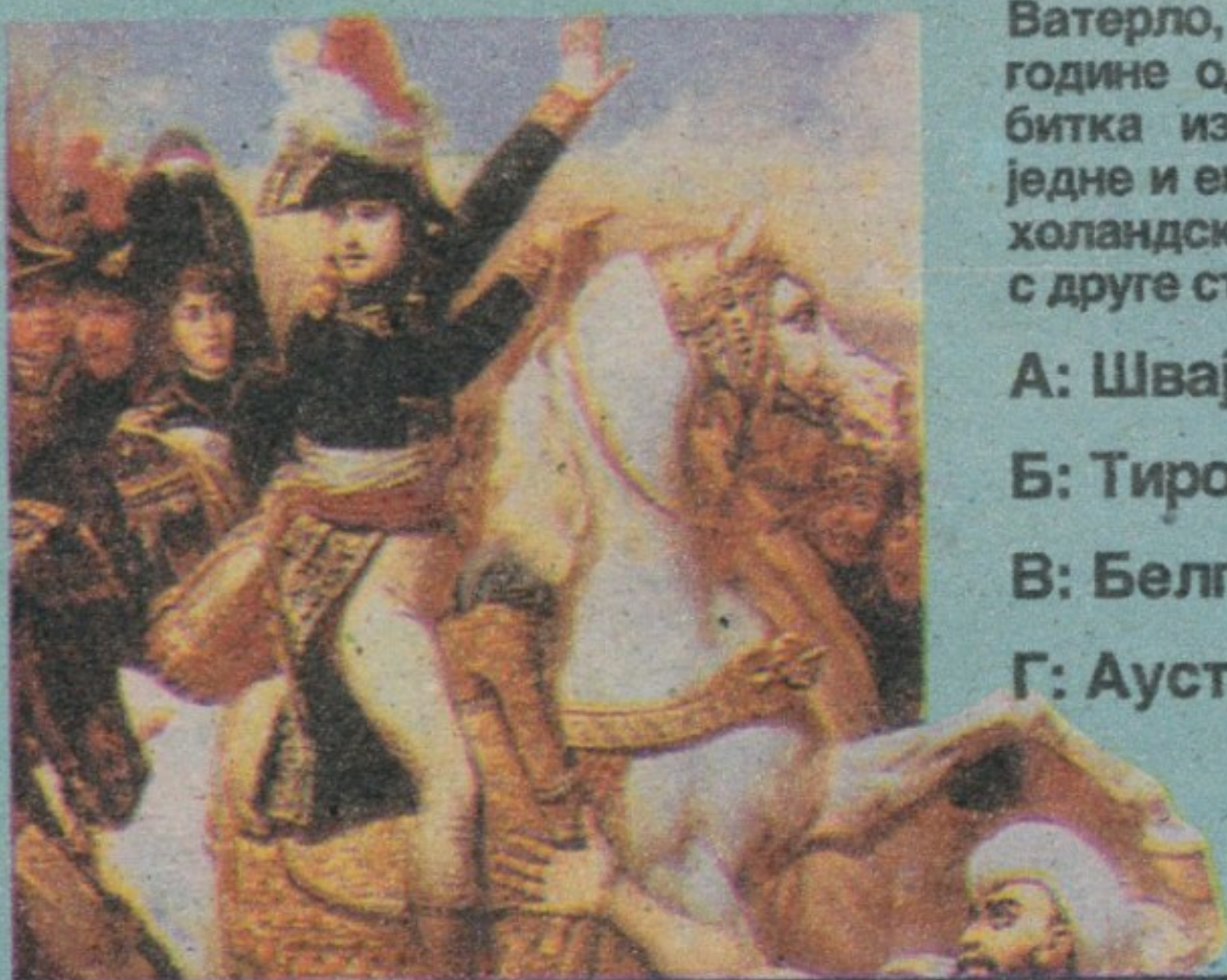
1. У нашој књижевности позната је песничка породица Илић. Који од четири песника Илића не припада тој породици?

Јова Илић

- А: Јован Илић
- Б: Војислав Илић
- В: Драгутин Илић
- Г: Војислав Илић Млађи

2.

Ватерло, место где се 1815. године одиграла одлучујућа битка између Наполеона с једне и енглеских, немачких, холандских и пруских армија с друге стране – налази се у...

- А: Швајцарској
- Б: Тиролу
- В: Белгији
- Г: Аустрији

3.

Из које је земље Едмунд Хилари, први човек који се успео на Маунт Еверест?

- А: Велике Британије
- Б: Сједињених Америчких Држава
- В: Новог Зеланда
- Г: Аргентине

4.

Шта значи грчка реч „орхис“ која се налази у основи назива цвета орхидеје?

- А: Женственост
- Б: Мирис
- В: Мушке полне жлезде
- Г: Трулеж

5.

Који је симбол у старом Египту означавао број 100.000?

- А: Црв
- Б: Скакавац
- В: Пуноглавац
- Г: Шкорпија

6. Која се Паланка не налази у нашој земљи?

- А: Бела Паланка
- Б: Брза Паланка
- В: Крива Паланка
- Г: Бачка Паланка

7. Која се биљка назива и „човечуљак испод вешала“?

- А: Ротквица
- Б: Мандрагора
- В: Шпаргла
- Г: Рен

8. Која од ових драма није из пера старог грчког комедиографа Аристофана?

- А: Жабе
- Б: Осе
- В: Змије
- Г: Птице

9. Рачвање или раздвајање воде једне реке на два различита слива зове се...

- А: Мистификација
- Б: Декларација
- В: Опструкција
- Г: Бифуркација

10. Чиме је изводио опите Луиџи Галвани када је 1789. г. пронашао галвански електрицитет који је назвао „животињски магнетизам“?

- А: Полним жлездама вола
- Б: Жабљим крацима
- В: Мачјим шапама
- Г: Свињским реповима

11. Ко се 1963. године родио као Хари Вајнштајн?

- А: Гари Каспаров
- Б: Иван Лендл
- В: Боби Фишер
- Г: Јуриј Гагарин

12. Како је крштено име Гуливера, јунака познатог романа Џонатана Свифта?

- А: Самјуел
- Б: Ламјуел
- В: Мењуел
- Г: Габријел

13. Која земља, статистички – узимајући у обзир број становника – има највише добитника Нобелове награде?

- А: Француска
- Б: Холандија
- В: Исланд
- Г: Немачка

14. Ко је компоновао клавирски концерт само за леву руку?

- А: Морис Равел
- Б: Модест Мусоргски
- В: Фредерик Шопен
- Г: Лудвиг ван Бетовен

15. Како се зове племе из Непала чији припадници служе у британској војсци?

- А: Гурка
- Б: Гинко
- В: Геко
- Г: Големи

16.

Из које земље потичу такозване арапске бројке?

- А: Персије
- Б: Индије
- В: Кине
- Г: Египта

17.

Ко је 1885. године створио збирку географских карата назвавши је „Атлас“?

- А: Парацелзус
- Б: Коперник
- В: Меркатор
- Г: Лине

18.

Шта је Гангаиконда-колапурам?

- А: Тровање претераним испијањем кафе
- Б: Индијски град храмова
- В: Мешавина зачина
- Г: Резерват у Кенији

19.

У којој од ових намирница има највише витамина С?

- А: Спанаћу
- Б: Кромпиру
- В: Парадајзу
- Г: Грашку

20.

На ком се острву домороци на већим растојањима споразумевају звиждањем?

- А: Родосу
- Б: Мадеири
- В: Гомери
- Г: Малти

21.

Колико је трајао Стогодишњи рат између Енглеске и Француске?

- А: 99 година
- Б: 100 година
- В: 114 година
- Г: 110 година

22.

Које море на свету садржи највећи проценат соли?

- А: Каспијско
- Б: Аралско
- В: Мртво
- Г: Јужно кинеско

23.

У којој се канадској провинцији налази Уранијумски град?

- А: Онтарију
- Б: Манитоби
- В: Саскачевану
- Г: Њу Фаундленду

25.

Ко се не појављује у романима Едгара Рајса Бороуза у којима је главни јунак Тарзан?

- А: Лавови
- Б: Џејн
- В: Чита
- Г: Слонови

24.

Кога по традицији енглески владар не сме да узме за брачног друга?

- А: Француза – Францускињу
- Б: Викинга
- В: Херцога
- Г: Католика

26.

Стари српски град на Авали чије су рушевине уклоњене 1934. године звао се...

- А: Жрвањ
- Б: Жрвен
- В: Жрнов
- Г: Жунов

27.

Који од ових романа није написао Оноре де Балзак?

- А: Чича Горио
- Б: Рођак Понс
- В: Евгенија Гранде
- Г: Црвено и црно

28.

Шта се мери Зиберговом скалом?

- А: Тврдоћа воде
- Б: Јачина подводних земљотреса
- В: Густина облака
- Г: Величина банана

29.

Ко је написао текст и компоновао мелодију за француску химну Марсељезу која се први пут певала 1792. године?

- А: Клод Гудимел
- Б: Жан Жакоб д'Даркадел
- В: Клод Роже
- Г: Руже де Лил

30.

Како се назива најстарији облик електричног кондензатора?

- А: Лајденска боца
- Б: Бриселски лонац
- В: Краковска здела
- Г: Женевска реторта

31.

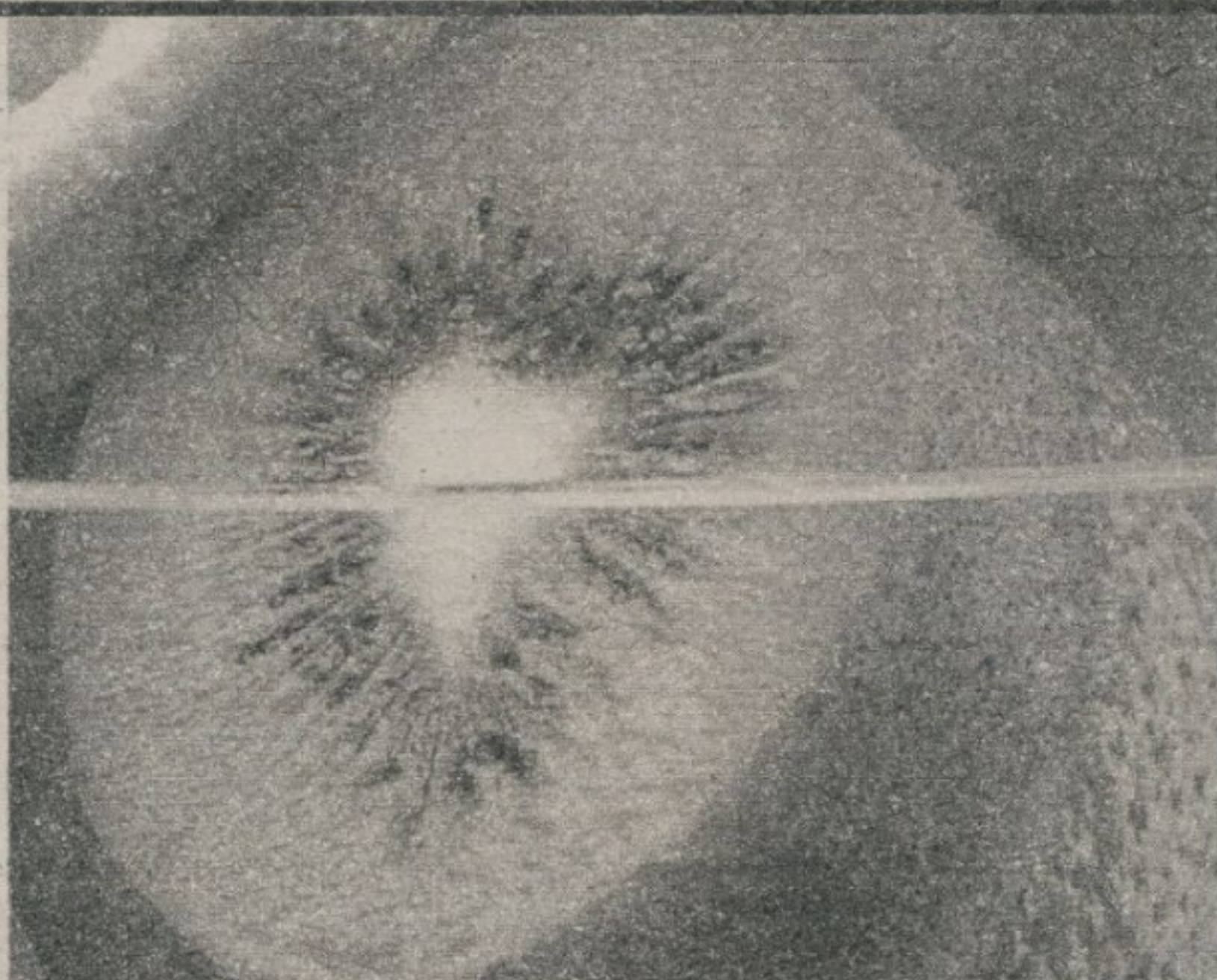
Како се зове први комуникациони сателит?

- А: Рана птица
- Б: Летећи миш
- В: Хроми патак
- Г: Шарени петлић

32.

Која је земља постојбина укусног воћа киви?

- А: Аустралија
- Б: Нови Зеланд
- В: Јапан
- Г: Кина

33.

У којој земљи у природи нема змија?

- А: Норвешкој
- Б: Ирској
- В: На Куби
- Г: На Мадагаскару

34.

Морологија је наука о...

- А: Лењости
- Б: Спорости
- В: Глупости
- Г: Усамљености

35.

Под којим је именом Ороп Дипен ушла у светску историју књижевности?

- А: Вирџинија Вулф
- Б: Гертруда Штајн
- В: Симон де Бовоар
- Г: Жорж Санд

РЕШЕЊЕ:

35-Г;
1-Г; 2-В; 3-В; 4-В; 5-В;
6-В; 7-В; 8-В; 9-Г; 10-В;
11-А; 12-В; 13-В;
14-А; 15-А; 16-В; 17-В;
18-В; 19-А; 20-В;
21-В; 22-В; 23-В; 24-Г;
25-В; 26-В; 27-Г;
28-В; 29-Г; 30-А; 31-А;
32-Г; 33-В; 34-В;
35-Г.

1950.

РОЂЕНИ

10. фебруар: Марк Спиз, амерички пливач, освајач 9 златних олимпијских медаља од чега 7 на само једној олимпијади.

22. март: Горан Бреговић, наш композитор, гитариста и певач.

5. април: Предраг Мики Ма-нојловић, наш позоришни и филмски глумац.

13. мај: Питер Гејбријел, британски рок музичар.

13. мај: Стиви Вондер, амерички рок певач.

УХАПШЕН

1. март, Британија: британски нуклеарни физичар Клаус Фукс због одавања „атомских“ тајни Совјетима.

ЗАПЛЕЊЕНО

4. април, Британија: у ливерпулској луци шверцованих најлон чарапа вредних 80.000 фунти и намењених црној берзи.

30. април, Британија: Комисија за атомску енергију запленила 30.000 примерака часописа „Сајентифик Амери-

Шкотски националисти украли су 25. децембра Престони камен (Stone of Scone) шкотских краљева с његовог вековног места испод Крунидбеног престола у Вестминстерској опатији у Лондону. Овај историјски камен, који је из Шкотске донео у Енглеску краљ Едвард I 1296. године, нађен је четири месеца касније у опатији Арбреут.

знали грађани, а полиција их одмах ухапсила.

РАДНИЧКИ САВЕТИ

26. јун, ФНРЈ: донет „Основни закон о управљању државним привредним предузећима и вишим привредним удружењима од стране радних колектива“, познат као Закон о радничким саветима.

УПОЗОРЕЊЕ

11. фебруар, САД: „Не постоји лек против ћелавости“, упозорила мушкарце Њујоршка академија наука.

11. фебруар, САД: Алберт Ајнштајн позвао нуклеарне силе да не праве хидрогенску бомбу.

НОБЕЛОВЕ НАГРАДЕ

МИР: Ралф Џонсон Банч, амерички дипломата, посредник у арапско-израелском сукобу 1948-1949.

ХЕМИЈА: Ото Дилс, немачки хемичар, и Курт Адлер, немачки хемичар.

ФИЗИКА: Сесил Френк Пауел, британски физичар.

МЕДИЦИНА: Едвард Келвин Кендал, амерички биохемичар, Тадеуш Рајхштајн, швајцарски хемичар и Филип Шоултер Хенч, амерички лекар.

КЊИЖЕВНОСТ: Бертранд Расел, британски филозоф.

ИЗУМИ И ОТКРИЋА

● У пустом и забаченом делу Квебека у Канади нађен највећи кратер на свету пречника 3 341 метар.

● Амерички нуклеарни физичар Глен Теодор Сиборг вештачки добио трансуранске елементе берклијум (Bk) и калифорнијум (Cf).

● Појављују се хибридни рачунари, спој нумеричких и аналогних рачунара, с којима могу

Марк Спиз, један од најбољих пливача свих времена

2. новембар: Љубомир Љубојевић, наш шаховски велемајстор.

УМРЛИ

6. јануар: Џори Орвел, енглески књижевник.

19. март: Едгар Рајс Бароуз, амерички писац, писац романа о Тарзану.

8. април: Вацлав Фомич Њижински, руски балетски играч и кореограф.

2. новембар: Џори Бернард Шо, ирски драмски писац.

ОПТУЖЕНИ

22. фебруар, САД: сенатор Џо Макарти 205 чланова Америчког министарства спољних послова оптужио да су комунисти.

кен” у коме су се налазила упутства како направити хидрогенску бомбу.

ПОТЕРНИЦА

САД: Федерални истражни биро издао листу „Десет најтраженијих криминалаца“ од којих су тројицу брзо препо-

Чарлс Шулиц објавио је прве каишеве стрипа „Пинац“ и лансирао нову врсту стрипског хумора у коме је на уврнут, филозофски начин приказан живот из дечије перспективе. Још 1937. године тада дванаестогодишњи Шулиц понудио је Риплијевом „Веровали или не“ стрип са псом који гута жилете. Тај пас постао је славни Снупи из стрипа „Пинац“.

...3. МАЈ. КИНА: КОМУНИСТИЧКА ВЛАДА ЗАБРАНИЛА ПОЛИГАМИЈУ И ПРОДАЈУ ЖЕНА...

да се симулирају динамички системи.

- У физици усвојена **јединица површине барн**, једнака 10^{-24}cm^2 , за мерење ударног пресека у нуклеарним реакцијама.

- Британски хемичар, вирусолог и хистолог Џорџ Вилијем Финдли открио **антибиотик тетрацилин**.

- У продаји је **провидна фолија** за умотавање хране.

- Дански истраживачи с брода „Галатеа“ у Тихом океану нашли **живе организме** на дубини од 10.370 метара.

- Почине да се развија **стереохемија**, грана хемије која се бави проучавањем просторног распореда атома у молекулима и стереоизометријом састава.

- Немачки зоолог Карл фон Фриш открио **језик пчела**.

- У Великој Британији направљен **четвороканални стерео систем** с магнетним записом звука на траци.

- На тржишту је **орлон**, прво влакно од акрила.

ОБЈАВЉЕНО

„Трећи човек“, роман британског писца Греама Грина.

„Гелава певачица“, позоришни комад „театра апсурда“ румунског драмског писца Ежена Јонескоа који пише на француском језику.

„Коктел-партија“, комедија енглеског књижевника Томаса Стернса Елиота.

„Ја, робот“, роман научне фантастике америчког биохемичара и књижевника Исака Асимова.

„Судија и његов целат“, роман швајцарског књижевника Фридриха Диренмата.

„Бараба“, роман шведског књижевника Пера Фабијана Лагерквиста.

„Општа песма“, најчувенија збирка чилеанског песника Пабла Неруде.

„Кратак живот“, роман уругвајског књижевника Хуана Карлоса Онетиа.

ОСВОЈЕНО

Хималаји, Непал: на врх Анапурну, северозападно од Маунт Евереста, висок 8 078 метара, први су се попели француски алпинисти Морис Херцог и Л. Лешенал.

ОСНОВАНО

Женева, Швајцарска: Међународни комитет за европску миграцију основало 16 држава у циљу посредовања и помоћи код исељавања Европљана у прекоморске земље којима недостаје радна снага.

ПРВИ ПУТ

1. октобар, Њујорк: Дајнерс клуб (Diners Club) увео прве кредитне картице које важе и у 27 ресторана.

Чикаго, САД: пресађивање бубрега извео др Ричард Лолер у болници Мери.

Орегон, САД: брачни пар Трент снимео неидентификован летећи објекат (НЛО) у месту Мекминивилу.

Данска: операцију промене пола обавила екипа лекара на челу с др Кристијаном Хамбургером: Џорџ Јоргенсен из Њујорка постао је Кристина Јоргенсен.

Тексас, САД: америчка компанија „Отис“ направила први путнички лифт с аутоматским вратима који је постављен у зграду Атлантис рифајнинг билдинг у Даласу.

ОДРЖАНО

Париз, Француска: први међународни конгрес астронаутике на коме је основана Међународна аеронаутичка федерација.

Буенос Ајрес, Аргентина: прво светско првенство у кошарци, али само за мушкарце.

ГЛАВНИ ОСКАРИ

Најбоља женска улога: Оливија де Хевиленд у филму „Наследница“.

Најбоља мушка улога: Бродерик Крафорд у филму „Сви краљеви људи“.

Најбоља режија: Џозеф Манкијевич за филм „Писмо трима женама“.

Најбољи филм: „Сви краљеви људи“ редитеља Роберта Росена.

ФОРМУЛА 1

13. мај, Силверстоун, Британија: на првом Првенству света у аутомобилизму у 7 трка победио је Италијан Ђузепе Нино Фарина у „алфа ромеу“. Други је Аргентинац Хуан Мануел Фанђо.

ТЕЛЕВИЗИЈСКИ ПРЕНОС

САД: саслушања сведочења гангстера пред Истражним комитетом за криминал у америчком Сенату.

МУЗИКА

Кул џез: (Cool Jazz) нови је стил свирања у џезу. Мирнији је и апстрактнији од бибапа из кога се развио и под приметним утицајем модернистичких праваца озбиљне музике.

ФИЛМОВИ

„Орфеј“ француског књижевника и редитеља Жана Коктоа.

„Џунгла на асфалту“ америчког редитеља Џона Хјустона. То је филм у коме се први пут појавила Мерилин Монро у безначајној епизодној улози.

„Булевар сумрака“ америчког редитеља Билија Вајлдера с Глоријом Свансон и Вилијемом Холденом у главним улогама.

„Дневник сеоског пароха“ француског редитеља Робера Бресона.

„Правда је задовољена“ француског редитеља Андреа Кајата.

„Јуче рођена“ америчког редитеља Џорџа Кјукора.

„Невестин отац“ америчког редитеља Винсента Минелија са Елизабет Тејлор и Спенсером Трејсијем.

„Све о Еви“ америчког редитеља Џозефа Манкијевича са Бет Дејвис.

„Страшна деца“ француског редитеља Жан-Пјера Мелвила по роману Жана Коктоа.

„Рашомон“ јапанског редитеља Акира Куросаве.

Глорија Свансон у филму „Булевар сумрака“ игра остарелу филмску звезду која се не мири са судбином.

МАРИНЦИ СЕ ПРОБИЛИ У СЕВЕРНУ КОРЕЈУ

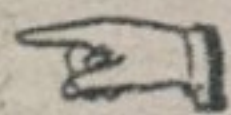
1. ОКТОБАР, СЕУЛ

Рат у Кореји добио је драматичан обрт. Снаге Уједињених нација под командом америчког генерала Дагласа Макартура и снаге Јужне Кореје прешле су 38. паралелу и наређен је пробој у комунистичку Северну Кореју чија је војска у јуну напала Јужну и освојила њен главни град Сеул.

Жесток напад у коме је учествовало 260 ратних бродова изненадио је снаге Северне Кореје и амерички маринци заузели су острво за само један и по сат.

Амерички маринци испред запаљеног складишта дувана у Инчану, луци недалеко од Сеула

НОВЕ РЕЧИ

Ергономија: проучавање везе између радника и њиховог окружења на послу.

Фолаут: спуштање радио-активних материја након нуклеарне експлозије■

ТИБЕТ СЕ ОДУПИРЕ КИНИ

17. НОВЕМБАР, ЛАСА

Власти на Тибету, јединој земљи на свету којом влада свештенство, пренеле су на петнаестогодишњег далај-ламу сву власт до чега у уобичајеним околностима долази када далај-лама наврши осамнаесту. Овај потез сигнал је Пекингу да ће се Тибет одупрети укидању своје аутономије.

Кина припрема војну окупацију источног Тибета да би га припојила матици Кини■

...52 МИЛИОНА ДОМАЋИНСТАВА У САД, 4,5 МИЛИОНА У БРИТАНИЈИ И 3 МИЛИОНА У ЗАПАДНОЈ НЕМАЧКОЈ ПОСЕДУЈЕ КОЛА...

ЈЕЗИВА ТАЈНА У ТРЕСЕТИШТУ

Откриће леша старог 2000 година у једном тресетишту у Данској узбудило је научнике широм света. Ископао га је, у близини Јитланда, познати археолог П. В. Глоб. У питању је мушкарац обешен или задављен

кожним конопцем који му је још чврсто везан око врата. Претпоставља се да је у часу смрти имао између 30 и 40 година и да је био висок око 1,6 метара. Нађен је наг, само с кожном капом на глави и појасом око струка склупчан у положају фетуса.

Испитивања угљеником 14 показала су да органски остаци потичу из око 240. до 220. године пре наше ере. Тело је, захваљујући ниској температури, малом садржају кисеоника и знатним количинама танина у тресетишту, тако добро сачувано да је било могуће одредити шта је тај човек последњи пут обедовао пре него што је издахнуо: утврђено је да најмање три дана није окусио месо и да је јео кашу од жита и семења■

На сачуваном телу „Толундског човека“ виде се трагови насилне смрти

СКАНДАЛОЗНО ВЕНЧАЊЕ

19. НОВЕМБАР, РИМ

Ингрид Бергман, холивудска глумица шведског порекла, удала се за италијанског редитеља Роберта Роселинија мање од месец дана након развода од Петера Линдстрорма с којим је остала њихова мала кћерка.

У САД су се окупиле групе које захтевају бојкотовање филмова славне глумице, а у нападе је умешан и сенатор Едвин Џонсон. Многи су запањени и зато што је Ингрид Бергман одбила да се покаје изјавивши:

„Американци не разумеју да мајка може да буде заслепљена страшћу до мере да жртвује и своје дете“■

Ингрид Бергман и Роберто Роселини у паузи снимања свог првог заједничког филма „Стромболи“

СИНАТРА СВАКОЈ НА УВЦЕ

Ове године изникли су љубитељи музике новог кова. Они прате Френка Синатру, млади су, женскога су пола и зову се bobbysoxers по доколеницама које носе. Френк Синатра, „мршави дечак великих ушију“ из Хобокена у држави Њу Џерси, пева тако заносно присно да свака девојка у публици мисли да се обраћа баш њој. Неке од најосетљивијих падају у несвест чим чују „Глас“■

Бојана Дожић

Френк Синатра познат и као „Глас“

МОЈА „ПРАВА” БЕБА

Ових дана у домове америчке деце ушла је нова лутка – најновија из генерације роботизованих играчака ове врсте, која зна да се смеје, игра, плаче, прича, дише и спава у одређеним временским размацама. Али, лутка „My Real Baby” – коју производи фирма „Irobots”, а продаје „Harspro” – може да наслути намере девојчице-маме и да се понаша на одговарајући начин захваљујући технологији која подразумева 11 сензора за хватање спољашњих сигнала, два микропроцесора који усклађују све податке и механизам вештачке интелигенције, уз чију помоћ, према одређеним околностима, може да мења чак и израз лица. Гласовне могућности ове лутке нису ограничене са-

мо на понављање неколико речи: располаже богатим речником и различитим тоновима које може да комбинује на безброј начина.

Једну овакву играчку није било лако направити. Њени творци Род Брукс, директор лабораторије за вештачку интелигенцију универзитета Мит у Бостону, и стручњак за роботiku Џонатан Клајн с поносом изјављују да ово није играчка „на дугме” и да нема уобичајених прекидача, већ само сензоре који раде у заједници с централним системом и укључују се само онда кад дете лутку грли, милује или храни.

На фотографији је Џонатан Клајн, стручњак за роботiku, са неколико оваквих лутака■

САТЕЛИТИ ПОМАЖУ АРХЕОЛОЗИМА

Јапански археолози посвећени изучавању цивилизације старог Египта и откривању блага фараона однедавно примењују нов начин налажења њихових гробница. На неколико сателита који круже у орбити око наше планете постављени су посебни радар. Ти радар постоје на једном јапанском, француском и руском сателиту. Уз помоћ радарских слика које стижу на Земљу јапански египтолози до сада су обележили тридесет осам места на западној обали Нила за која верују да крију закопане драгоцености из доба фараона. На основу те нове мапе почела су ископавања тридесетак километара од Каира. Откривена је једна гробница са више од четири хиљаде разних предмета из доба фараона осамнаесте и деветнаесте династије■

Одавно се већ прича о томе да мобилни телефони емитују штетно зрачење. Одговорност за ову притајену претњу нашем здрављу нема ко да прими на себе, а они који користе „телефончиће” спремни су да зажмури на једно око и да прихвате све могуће мере предострожности само да се не би одрекли ове погодности која више није само луксуз, него и потреба.

Један од покушаја да се поништи штетност електромагнетних таласа јесте и „бубамара” коју је власницима мобилних телефона у Италији понудила фирма „Зерпа”. Овај механички инсект нарочитих одлика (тако бар тврде произвођачи) преко ноћи се размирио на све стране – много пре не-

БУБАМАРА – ПОМОЋ ИЛИ ПРЕВАРА!?

го што су Институт за здравље и Институт за геофизику у овој земљи дали своје званично мишљење о његовој делотворности.

„Бубамару” ће тек да испитају и провере, али је већ речено да она највероватније служи само за украс! То је изазвало прави рат између произвођача и одговарајућих института... Једно је сигурно: произвођачи су направили добар посао, а „бубамара” – ако не штити од електромагнетних таласа, не може ни да нашкоди. А власници мобилних телефона на овај начин су мање оптерећени принудним мислима и у целици се осећају боље■

Стојећи у башти своје куће у Белегишу, селу удаљеном тридесетак километара од Београда, Властимир Ристивојевић размишљао је да ли да пође на пецање. Дунав је, додуше, био миран, али се вода разлила и дошла под сам брег. А риба, знао је, тада не гризе. Онда је ипак одлучио да пође. Приколицу с чамцем прикачио је за ауто и кренуо ка оближњим Бановцима. Одатле ће, узводно, натраг према свом Белегишу.

љима. Нису се дуго задржали. Било је подне кад су поново запливали ка средини реке.

Аласке колибе су нестале, а на хоризонту су се појавиле прве куће Белегиша. Властимир је дао пун гас и чамац је просто полетео. Одједном, прамац се подигао усправно као да је ударио у какву невидљиву препреку. Није било времена да погледају да ли су налетели на пањ који плута или на

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

одеће. Тога се сетио тек кад је почела да га вуче ка дну. Није било сумње да ће се слично догодити и Милораду.

У последњем тренутку допливао је до дечака који је већ почео да тоне. Снагом очајника зграбио га је за десно раме и, вукући га, запливао према обали. Био је добар пливач, много је пута препливао Дунав. Стотинак метара колико га је делило од обале, није била нека нарочита раздаљина. Али, ледена вода чинила је своје, натопљена одећа такође.

Са сваким замахом Властимир је осећао да губи снагу. Обала му се чинила све даље. Ипак, бодрио је сина да издржи. – Тата је ту, не брини! – понављао је, али дечак као да га није чуо. Покрети су му били све спорији.

Исцрпљен и немоћан, Властимир је погледом лутао по реци. Можда ће се однекуд појавити неки чамац, видети их. Али, као за пакост, у том тренутку на Дунаву није било никога.

Педесетогодишњи Белегишанин осетио је у једном тренутку како се вода склапа изнад његове главе. Одећа га је незадрживо повукла доле. Срећом, на том месту вода није била много дубока. Чим је осетио дно, одбацио се што је снажније могао вукући за собом млитаво синовљево тело. Изронио је борећи се

Само дан пошто је искључен са апарата, Милорад Ристивојевић прославио је петнаести рођендан. На слици је са мајком Надом и оцем Властимиром.

Још није изишао из села кад је зазвонио мобилни телефон. Звао га је четрнаестогодишњи син Милорад. И он је желео на реку. Једини услов да се придружи оцу био је да се добро обуче јер је дан – 8. април ове године – био хладан.

Пола сата касније већ су спуштали чамац у воду. Дечак је сео напред, а Властимир позади. Грабећи ка средини реке, пажљиво је возио између врхова потопљених врба.

Када су се нашли близу аласких колиба, рибарског насеља између Бановаца и Белегиша, окренули су према обали, да се виде с пријате-

неко стабло јер су се нашли у леденој води које су се добро нагутали. Од обале су били удаљени више од 100 метара.

Чим је дошао до даха, Властимир је унезвереним погледом почео да тражи Милорада и чамац. Дечак се налазио десетак метара даље – с друге стране чамца који се, упаленог мотора, вртео у круг – и покушавао да се одржи на површини. Отац је знао да је два уме да плива.

– Пливај, сине, пливај! – викао је настојећи да га охрабри.

И, журећи да што пре стигне до њега, направио је кобну грешку: није се ослободио

– Где је
Милорад?
– завапио је
Властимир
Ристивојевић
у тренутку кад
су га извукли из
хладног Дунава.
Већ у следећем
часу видео је
како дечак
плута по води...

сад с кашљем од кога је једва дошао к себи и једва стигао да честито удахне кад га је одећа поново повукла доле. Да ми је да скинем бар јакну и чизме, грозничаво је размишљао. Само, како? За то су му биле потребне обе руке, а бојао се да ће, ако испусти Милорада, учинити то заувек. Било је очигледно да дечак више нема снаге да се бори, а по његовом опуштеном телу отац је слутио да је можда без свести.

Страх да ће му се син удавити на његове очи улио је Властимиру Ристивојевићу додатну снагу. Поново је успео

ПОДАТИКНИ
ЗАБАВНИК

8. 6. 2001.

да изрони. Дисао је кратко, убрзано, жедно гутајући ваздух. Онда се вода поново склопила над њим. Ноге и руке више га нису слушале. Укочене од хладноће, биле су као туђе.

Готово је, свршено, бубња-ло му је у глави. Тада је, на измаку снага, угледао небо.

Почео је да дозива помоћ.

Кад је већ помислио да је свему крај, учинило му се да назире како неко с врха брега

Дечак је плутао на води, лица окренутог према небу. Кад су га извукли у чамац, остао је непокретан. Непокретне су биле и његове широко отворене зенице.

– Милораде, не смеш да умреш! – повикао је Властимир зграбивши дечака у наручје и дрмусајући га. Затим је као махнит почео да му даје вештачко дисање. Међутим, дечакова плућа нису се померила, само му је из уста покуљала прљава дунавска вода.

ледене руке. Чинио је то све док и сам није изгубио свест. Последње чега се сећао био је удаљени звук сирене.

Послујући по кући, Нада Ристивојевић одједном је постала свесна необичног жамора који је допирао с улице. Изаšla је на капију и спазила гомили људи који су тихо причали међу собом. Није знала о чему. Вратила се у кућу.

Не зна, причала нам је недавно, како јој тог часа срце није стало. Неколико тренутака остала је непомична, као громом погођена, а онда је пожурила назад у кућу.

– Гоцо, тата и Милорад су... – није могла да доврши реченицу и каже кћерки шта се догодило.

Да је у питању неко зло, седамнаестогодишњој девојци одмах је било јасно. Бризнула је у плач. У међувремену се

трчи ка обали. Није имао снаге да се радује јер није знао да ли ће успети да довољно дуго остане на површини. Онда је чуо брујање мотора у близини али и осетио како поново тоне. И још нешто. Милорада више није држао нити је знао да га је испустио. Ужаснут, пожелео је да истог часа умре. То би се можда и десило да га нису зграбиле снажне руке његовог мештанина Боре Барачког и извукле га у чамац.

– Где је Милорад, шта је с њим? – завапио је гласом који није могао да препозна.

– Ено га тамо! – одговорио је Бора и показао лево од чамца.

У мршавом дечијем телу није било ни трага живота, пулс се није осећао. Отац није одустајао. Упорно је покушавао да својим дахом поврати сина у живот.

Чамац је у међувремену пристао и Бора Барачки помогао је Властимиру да изнесе Милорада. Срећа је хтела да се баш ту с трактором и приколицом нађе Бранислав Суботић, један од Властимирових суседа. Пожурили су узбрдо, ка селу.

И док је приколица одскакивала по неравном путу, отац није одустајао од вештачког дисања. Повремено је покушавао да дахом загреје Милорадове укочене и

Управо у том тренутку зазвонио је телефон.

– Дођи одмах на брег, Властимир је лоше – чуло се с друге стране жице.

Сручила се на најближу столицу питајући се шта ли му се догодило. Једино што јој је пало на памет јесте да су му, можда, док се спуштао низ стрмину, ка Дунаву, отказале кочнице на аутомобилу. Сад јој је већ било јасно шта ће онолики свет на улици. Можда неко од њих зна нешто више, помислила је и изјурила напоље.

Била је у праву. Један од суседа рекао јој је да се преврнуо чамац у ком је био Властимир са Милорадом.

пронела вест да је Властимир пребачен у Хитну помоћ у Старој Пазови, али нико није знао шта је с дечаком.

Десет минута касније Нада и Гордана Ристивојевић биле су на путу за Пазову.

Властимир је у Хитној помоћи лежао покривен ћебетом до браде, погледа прикованог за таваницу. – Где ми је син? – понављао је не обраћајући пажњу на њих.

– Ту је, не брини, добро је – лагале су покушавајући да га смире ни саме не знајући да ли је жив. То није могла да каже ни дежурна лекарка у хитној помоћи. Знала је само да су амбулантна кола одвезла дечака

ка најближој болници, Клиничко-болничком центру на Бежанијској коси у Београду.

И док је један од пријатеља породице Ристивојевић возио опорављеног Властимира и Наду кући, у Белегиш, други је са Горданом пошао у Београд. У болници на Бежанијској коси сазнали су да дечак више није ту. Повратили су га из клиничке смрти и за

одржавали у животу. Један, онај који је пратио рад срца, непрекидно је пиштао. И то је нешто, тешили су се.

Лекари још нису могли да кажу да ли ће се дечак пробудити из коме.

Сломљени и утучени, Ристивојевићи су изашли из болнице, али им нешто није дало да се врате у Белегиш. Сат и по касније поново су били пред вратима одељења на ком је лежао Милорад. Желели су поново да га виде. Пустили су их.

Захваљујући др Невени Максимовић-Вуњак и др Драгославу Максимовићу, Милорад се потпуно опоравио.

његов живот сада се боре лекари Дечије болнице у Тиршој улици.

Гордана се вратила у Белегиш. Цело поподне и вече Ристивојевићи су звали болницу и сваки пут добијали исти одговор – да је Милорадово стање без промене. Не могавши више да поднесу неизвесност, око девет увече пошли су у Београд и ту сазнали исто што су чули и телефоном.

Тако је било и следећих 48 сати. У уторак пре подне поново су кренули у Београд. Овога пута пустили су их да на трен виде Милорада. Лежао је без свести, отворених очију, угашена погледа. Око њега су били силни апарати који су га

Кад су ушли у ходник који је водио до Милорадове собе, Властимир се скаменио приметивши да се више не чује звук апарата који је пратио рад Милорадовог срца. То је, по њему, могло да значи само једно... Али, није. Апарати више нису били потребни јер се дечак вратио у живот.

Три дана од пада у Дунав и дан од тренутка кад је постало сасвим извесно да ће преживети, Милорад је, окружен породицом, лекаrima и особљем болнице које је бринуло о њему, прославио петнаести рођендан. **Олга Вукадиновић**

двадесет осам

КАКО ДОСТОЈЕВСКИ УМАЛО

ВРЕМЕ КАО РУЛЕТ

Дани су неумољиво текли, а славни писац – у беспарици и обрван болешћу – ни у глави није имао садржај новог романа. Издавач Стеловски задовољно је трљао руке, а млада стенографкиња Ана Григорјевна тресла се од треме...

Као да му је дотад било мало невоља и несрећа: крај шездесетих година 19. века Фјодору Михајловичу Достојевском донео је нове. Прво су му, 1863. године, власти забраниле чаопис „Епоха“ због једног текста о пољском устанку, следећег лета умрли су му жена Марија Дмитријевна и брат Михаил. Она је оставила пасторка Павла Исајева, а брат целу, незбринуту породицу и око 25.000 рубаља дуга. А као последица свега овога, напади епилепсије постали су чешћи и тежи. Ипак, свикао на све недаће које су га у стопу пратиле, Достојевски и у оваквим условима пише „Злочин и казну“, роман који ће га уврстити у ред највећих писаца светске књижевности.

Слава и беда код њега иду упоредо, руку подруку, те не чуди његово писмо пријатељу И. Јанишеву:

„За написани део романа добио сам око 2000 рубаља, али нисам ја примао, ја сам само потписивао рачуне, а примали су зајмодавци. У то време ја сам морао да продам књиге, заложим ствари, чак и одело да бих некако преживео од данас до сутра... Зајмодавци су хтели да ме стрпају у затвор, а у затвору, поготово нашем, ја не бих могао завршити роман и не бих могао ником исплатити ни гроша.“

Из тог времена сачуван је и акт управе кварта у коме је писац становао, а којим се „поручник у оставци Ф. М. Достојевски“ обавештава да ће се шестог јуна 1866. у 12 часова извршити попис у његовом стану због ненаплаћених меница Семјону Пушкину и Павлу Лижину. „Дужни сте да будете у свом стану у назначено време и да сачекате полицију, у противном случају попис ће се обавити у вашем одсуству.“

А Ана Григорјевна, његова

ПОДНИКИ
ЗАБАВНИК

8. 6. 2001.

НИЈЕ ПРОКОЦКАО „КОЦКАРА“

Достојевски у Третјаковској галерији у Москви: портрет који је 1872. године урадио један од највећих руских сликара 19. века Василиј Григорјевич Перов.

друга жена, оставиће у свом „Дневнику“ и податак о извесном немачком трговцу коме је, изгледа, више било стало да ухапси Достојевског него да добије позајмљени новац. Он је, чак, узвикнуо: „Ја хоћу да покажем како мали немачки трговац може да ухапси великог руског писца и будите уверени да ћу то са задовољством учинити!“ На срећу, то задовољство није му се испунило, али се сличном задовољству понадао један трговац друге врсте.

Огорчен и постиђен

У овом новинском тексту, начињеном по основу сведочанстава његових бројних биографа и података које су оставиле пишчева кћи Љубов и жена Ана, управо је реч о тој изузетно бурној епизоди и иначе

бурног живота Фјодора Михајловича Достојевског.

Издавач Ф. Т. Стеловски, у руским књижевним круговима на злу гласу по својим експлоататорским условима објављивања њихових дела, дуго је ишчекивао да се Достојевски нађе у безизлазној беспарици. И дочекао је. Хитро му је понудио три хиљаде рубаља за право на објављивање сабраних дела у три тома уз додатни услов да за то издање напише роман – око 160 страница. И не само то. Рок за предају рукописа био је 1. новембар 1866. године. А ако до тог дана на столу Стеловског рукопис не буде, Достојевски је обавезан да плати надокнаду. Вешти издавач у уговор је ставио и клаузулу да, ако рукопис не буде завршен ни до 1. децембра, несрећни писац зау-

век губи сва ауторска права, наравно у корист Стеловског.

Достојевски није имао другог излаза, па је потписао уговор, а оних 3000 рубаља није ни видео будући да су меничне обавезе одмах појеле цео износ. Занимљиво је да се тај новац вратио управо Стеловском који је, претходно, у бесцење купио више пишчевих меница.

Фјодор Михајлович, као, уосталом, и много пута дотад, спас тражи у коцкарницама иностранства. Одлази у Висбаден. Губи, добија, губи, добија... и после пет дана је без гроша. Залаже и драгоцене џепни сат, али не може да плати ни хотелски рачун. У очајању пише Ивану Тургеневу с којим иначе није у добрим односима:

„Огорчен сам и постиђен зато што треба да вас узнемирим. Али, Ви сте једини коме могу да се обратим. Ви сте и једини који ће ме схватити. Говорим Вам као мушкарац мушкарцу: пошаљите ми 100 талира... Шта да се ради кад се човек дави.“

Тургенев му шаље 50 талира. И то траје тек за два седења за „зеленим столом“. Све наде полаже у Полину Суслову, своју младу пратиљу. Но, ни она нема новца, али ни претеране воље да слуша како се спрема да напише нови роман који ће назвати „Коцкар“ а још није довршио, односно нашао решење, за крај „Злочина и казне“. Нема му друге, мора на-

траг у Петроград. Рок који му је поставио Стеловски муњевито се приближава а он не само да није завршио нови роман, него нема ни готов садржај. До 1. новембра је остало тек месец дана.

Необична просидба

Достојевски очајава: све што буде писао до краја живота постаће својина Стеловског. Жали се својим пријатељима песницима Мајкову и А. Миљукову:

– То је ужасно! Ја сам упропашћен!

И они су очајни због очајања свог пријатеља, великог писца, али знају да се решење што хитније мора наћи. Зато предлажу Достојевском да направи детаљан план романа, а они ће написати по један део који ће, потом, редиговати Фјодор Михајлович и уклонити неминовне разлике.

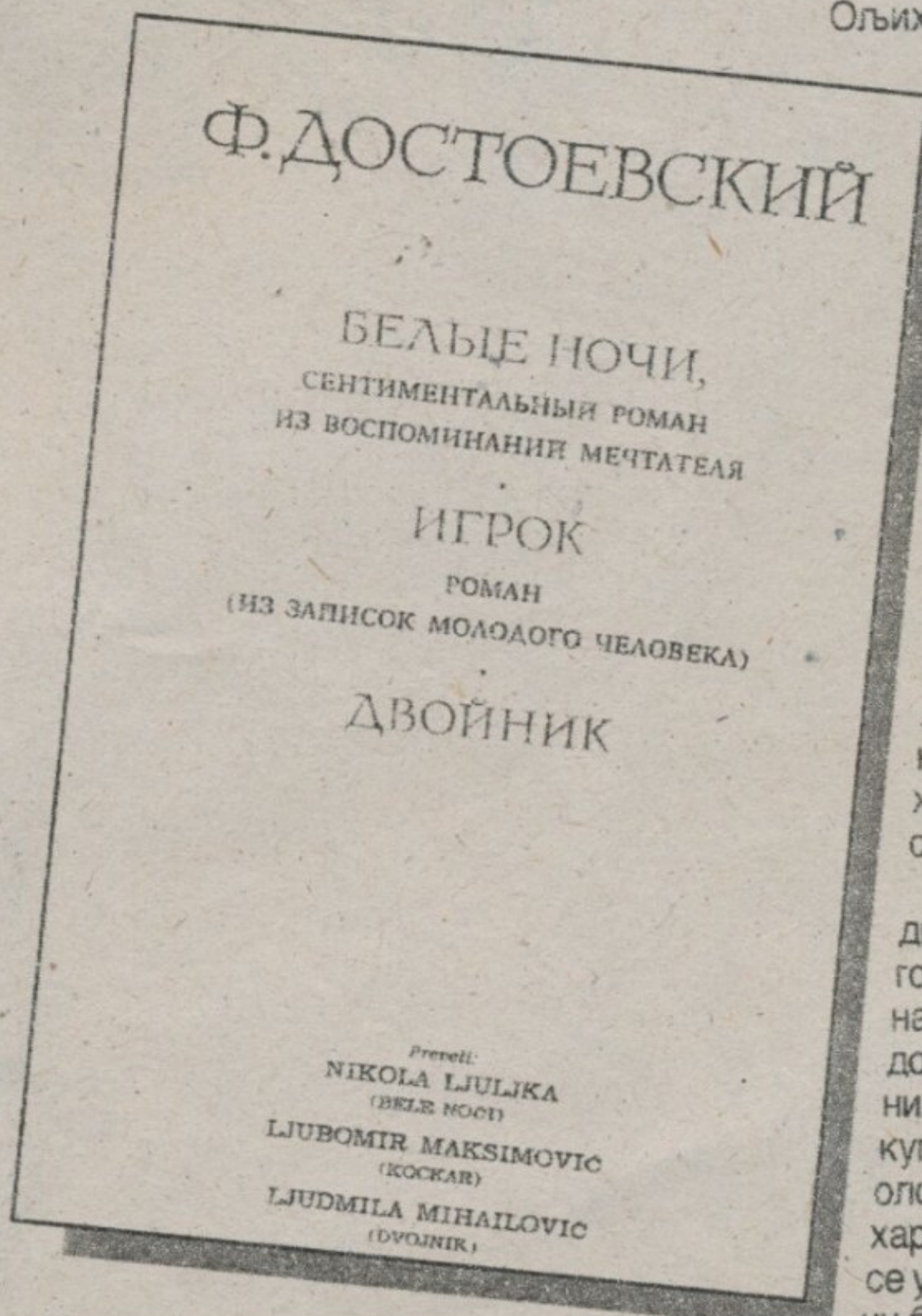
– Да потпишем туђе дело? Никад, макар уистину изгубио сва своја ауторска права! – бесни Достојевски пред још један напад епилепсије.

Миљуков тада предлаже да Фјодор Михајлович не пише него да диктира стенографу. Тако ће на време стићи до Стеловског. Ненавикао на такав начин рада, писац с почетка одбија, али је и сам свестан да је до 1. новембра остало још мало дана за један такав посао. Миљуков хитро одлази код извесног

Ољихина који је држао курс стенографије за даме и моли га за помоћ. Наставник прилази једној ученици с речима:

– Ана Григорјевна, да ли бисте прихватили један стенографски посао? Замолили су ме да некога потражим и ја сам се сетио Вас.

Двадесетогодишња Ана Григорјевна Сњиткина, девојка бледог лица и крупних плавих очију, купује неколико оловака и свежањ хартије и упућује се у Улицу Стољарну број 13. Тешко потискује

Наслов оригинала романа завршеног за мање од месец дана...

узбуђење што ће, ето, сарађивати с тако славним писцем. Зауставља се пред зградом која личи на опис из „Злочина и казне“, на кућу у којој је становао Раскољников. Био је четврти октобар 1866. године. Доцније, у својим Успоменама, овако је описала тај сусрет:

„Никаквим речима не могу да изразим тежак утисак који је Фјодор Михајлович оставио на мене. Изгледао је збуњен, дубоко забринут, нервозан, готово болестан. Био је средњег раста. Светлокестењаста, чак црвенкаста, коса била му је уредно зачешљана. Највише су ме зачудиле очи. На себи је имао прилично изношен жакет, али му је кошуља била блиставо бела. Замолио ме је да седнем за његов писаћи сто и брзо ми је издиктирао неколико редака из 'Руског весника'. Нисам стигла да запишем и казала сам му да га не могу пратити и да нико ни у разговору ни у диктирању не говори тако брзо. Он је онда прочитао спорије и замолио ме да

преведем стенограм. Цело време ме је пожуривао и говорио 'Ах, како Ви то споро. Зар се то тако дуго преписује?' Затим примећује да сам заборавила да ставим једну тачку, па негодује: 'Како то може! Не могу данас да диктирам. Дођите сутра...'

ЗА И ПРОТИВ

Пре 120 година, 28. јануара 1881, у 20 часова и 38 минута, у Петрограду се угасио живот једног од највећих писаца свих времена, Фјодора Михајловича Достојевског. Четири дана касније, 1. фебруара, његови земни остаци, праћени непрегледном поворком пријатеља, читалаца и поштовалаца, сахрањени су на Тихвинском гробљу Лавре Александра Невског. Од тада до дана данашњег свет не престаје да истражује и објашњава његово огромно дело. Било је стваралаца који нису налазили лепу реч за то дело: Буњин, на пример, Чехов, Бертранд Расел. Овај последњи је писао: „Злочинци са којима се дружио Достојевски били су бољи од њега пошто су имали више самопоштовања... Достојевски нема ничег заједничког са истинским поносом, он греша да би се кајао и да би уживао у раскоши исповедања“. Али, кудикамо су бројнији они који су према творцу „Браће Карамазових“, дела које је завршио пред саму смрт, имали поклонички однос. Међу њима су Андре Жид, Ромен Ролан, Томас Ман, Андре Малро...

У књижевном свету мало ко је био толико вољен, цењен, омрзнут и нападан. Нико није толико утицао на књижевно стварање широм света као Достојевски – све до данашњих дана када и нобеловци признају да су учили од Достојевског... А и његов живот – поплочан страдањима, одрицањима, пороцима и болешћу – није био мање буран од његовог дела ■

Сутрадан посао тече много боље. Достојевски диктира главу из „Коцкара“ и прича младој девојци неке своје успомене из детињства, Сибира, из Европе... Роман напредује. Достојевски је врло задовољан. Биће готов на време.

Тридесетог октобра „Коцкар“ је спреман за штампу и писац хита издавачу. Очигледно обавештен да је Достојевски испунио уговор, Стеловски нетрагом нестаје из своје куће. Отпутовао је на неодређено време, извештава послуга Фјодора Михајловича. Достојевски само на тренутак очајава, свестан провидне игре свог издавача, али се убрзо упућује у полицијску постају и ту, уз потврду, депонује рукопис. Уговор је испоштован...

Ана Григорјевна потом, почетком новембра, стенографски записује и последњи део „Злочина и казне“. А осмог новембра, када је дошла у договорено време, Достојевски јој је предложио да се уда за њега. И то на себи својствен начин, кроз причу о будућем роману у коме је јунак већ постарији уметник заљубљен у младу девојку и писац, ето, њу пита за мишљење „може ли млада девојка, далеко млађа и по особинама другачија, да заволи мог уметника?“

Ана Григорјевна Достојевски доцније је, поред осталог, написала:

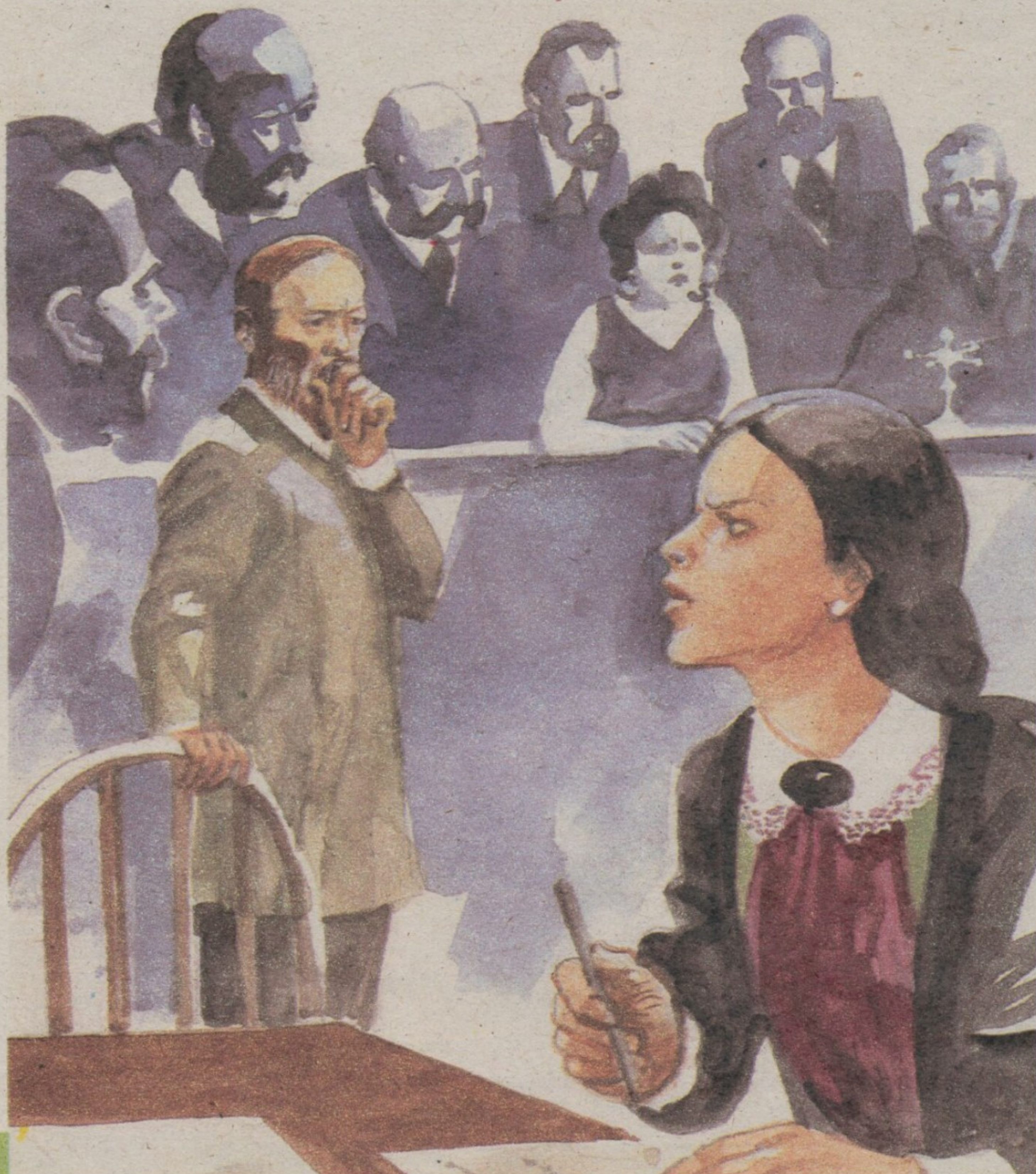
„Никада ни пре ни после нисам чула да Фјодор Михајлович тако надахнуто прича. Што је даље говорио, било ми је све јасније да прича свој живот, само мења личности и околности...“

Три месеца касније, 15. фебруара 1867. године, четрдесет шестогодишњи Достојевски венчао се са својом бившом стенографкињом и с њом добио троје деце. И, захваљујући обећању које јој је дао, заувек престао да се коцка... ■

Припремио
Петар Милатовић

ПОДНИСНИК
ЗАБАВНИК

8. 6. 2001.

ЉУДИМА РАЈ, ПРИРОДИ - ПАКАО

Енглези су познати по љубави према уређеним баштама. Али, како опомиње Оливер Вотс, настојећи да од својих вртова направе места на којима ће се осећати као у замишљеном рају, природу несвесно претварају у земаљски пакао.

Речи Оливера Вотса смишљено су пренаглашене јер његове сународнике треба да нагнају на размишљање. Вотс је један од директора јединствене фабрике која је недавно отворена у градићу Литл Марлоу, у грофовији Бакингемшир, на обали Темзе. „Тера екосистем“, у чију је изградњу уложено пет милиона фунти (око петнаест милиона немачких марака), прва је фабрика у Великој Британији и једна од малобројних у свету у којој се вештачко ђубриво добија прерадом људског измета. Уместо да заврши у канализацији, оно што човек остави у већу сад ће се прикупљати и одвозити у Литл Марлоу. Посебним поступком измет ће се најпре пропуштати кроз неку врсту сита, потом ће се пресовати, мешати са сламом и након тога остављати на ваздуху да бактерије обаве свој део посла, односно да убрзају распадање.

Фабрика „Тера екосистем“ годишње може да произведе 300.000 тона вештачког ђубрива направљеног од људског измета

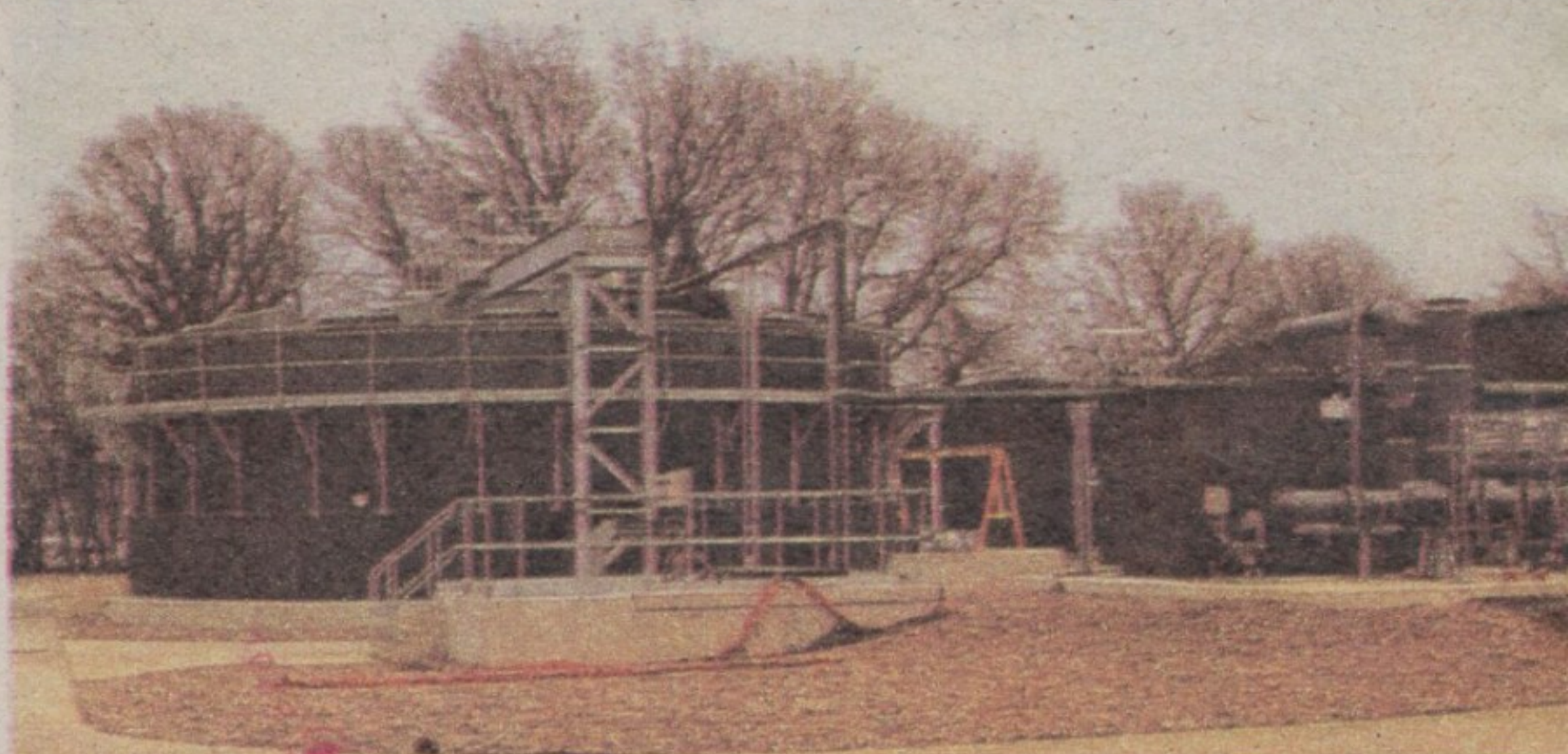
ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

Досадашња искуства показала су да се од људских фекалија добија врло квалитетно ђубриво које сасвим добро може да замени тресет, земљу богату наслагама иструпелих биљака. На тај начин потражња тресета била би знатно смањена. Он обично може да се нађе у мочварним областима насељеним многим жи-

вотињама, посебно разним врстама птица. Зато Оливер Вотс и упозорава да одношењем тресета људи нарушавају природна станишта која су настајала хиљадама година.

Из фабрике „Тера екосистем“ поручују да се ђубривом добијеним од људског измета земљиште добро „храни“ и, што је такође важно, нема препознатљивог мириса■

ДА СУ ЖИВНИ И ЗДРАВНИ...

Супермама Енглеске зове се Никол Придем. Има само 42 године, а већ је родила двадесеторо деце и чека приноу. На фотографији су (слева надесно): шеснаестогодишњи Џејмс, затим две године млађи Адам, па Елинор (12), Кети (11), Елистер (10), Лу (9), Ребека (8), Оливер (7), Елиот (6), Ешли (5), Ејден (4), Алберт (3), Луиза (2), коју у на-

ручју држи тата Кевин, и десетомесечни Луис, у крилу маме Никол. Недостају најстарији: Ентони (21), Елигзендер (20), Сара (19), Викторија (18), Шарлота (17) и Лусијен (15). Њих шесторо похађају школе далеко од куће.

Двоје супружника чија породица заслужује место у „Гинисовој књизи рекорда“ не жале се ни на какве потешкоће. Кажу да једино увече, кад деца поседају око телевизора, настане расправа око тога који ће програм да се гледа, односно ко ће пре да се помогне даљинског управљача■

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА!

„Набуко“

„Норма“

„Ернани“

„Травијата“

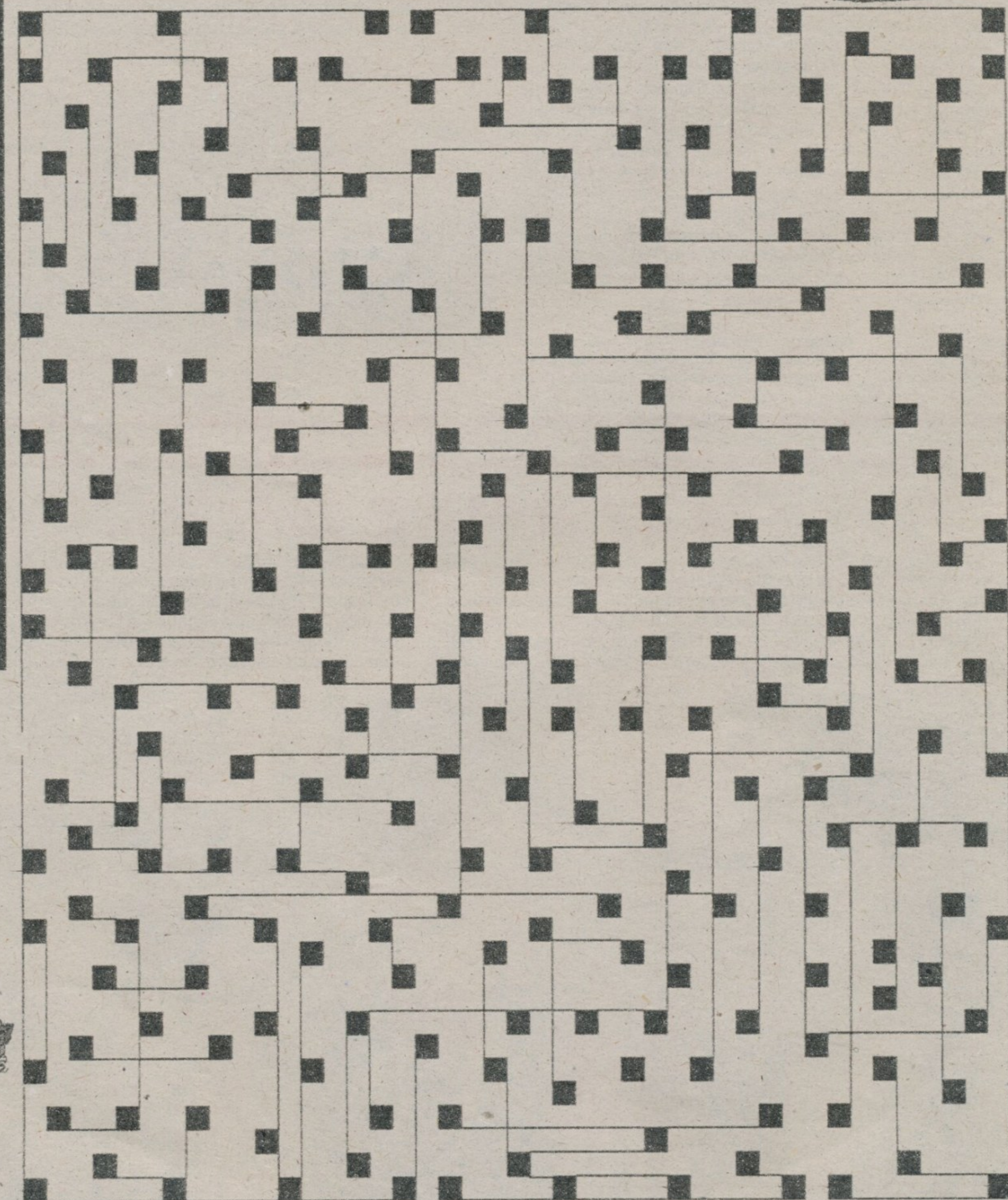
„Риголето“

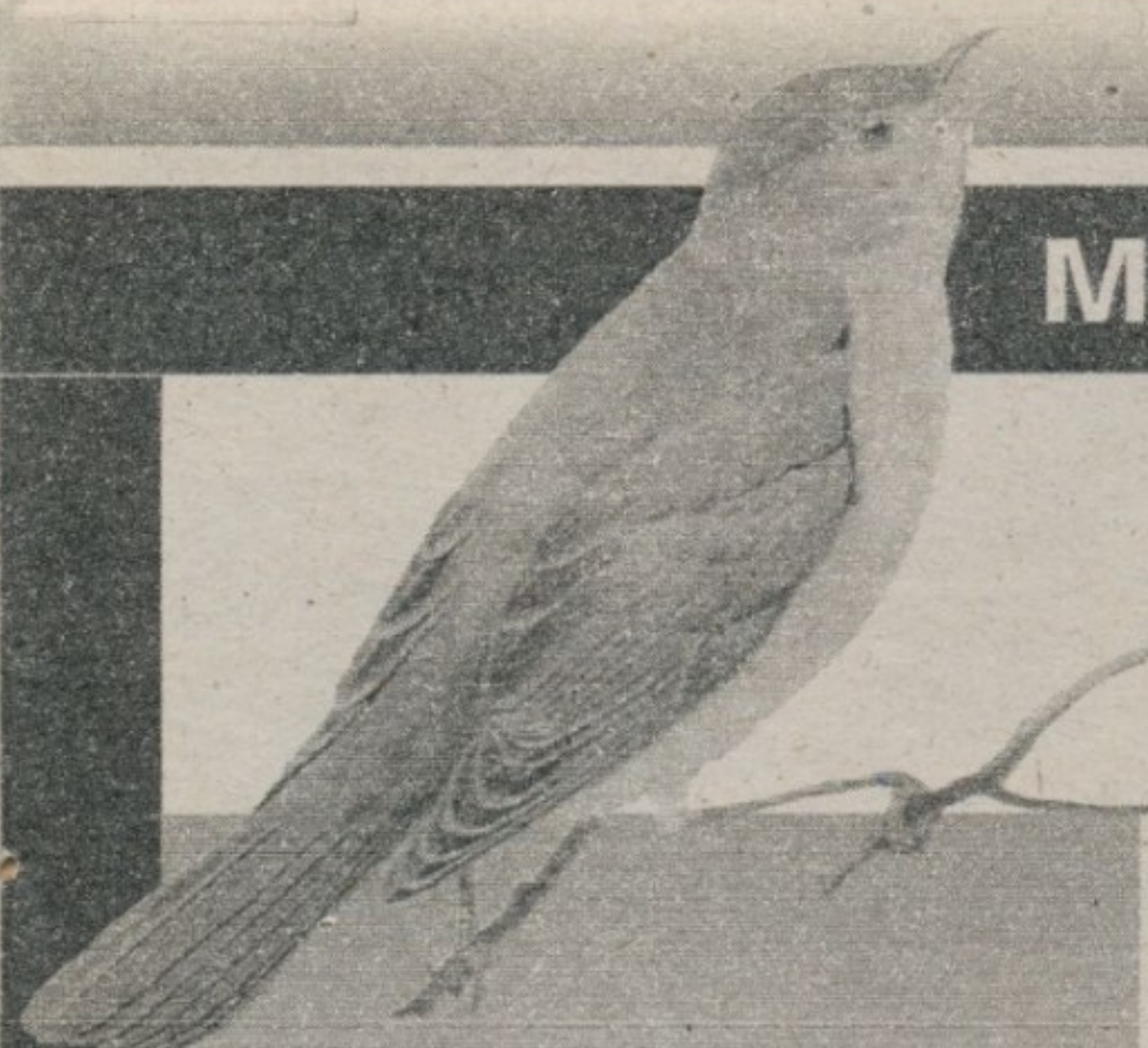
„Трубадур“

КВАДРАТИЋИ И ЛИНИЈЕ

Улаз у
лабиринт
је горе,
излаз
доле.
Једном
стазом
никада
се не
иде
поново.
Покушајте! ■

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

На слици је птица селица умилног гласа. Назив птице упишите у означена поља, а укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа.

5: АПОРТ, ДРВАР, ЈАПАН, КВРГА, КРАУЛ, НАСИП, СНУПИ, СТРАХ, УСТАВ.

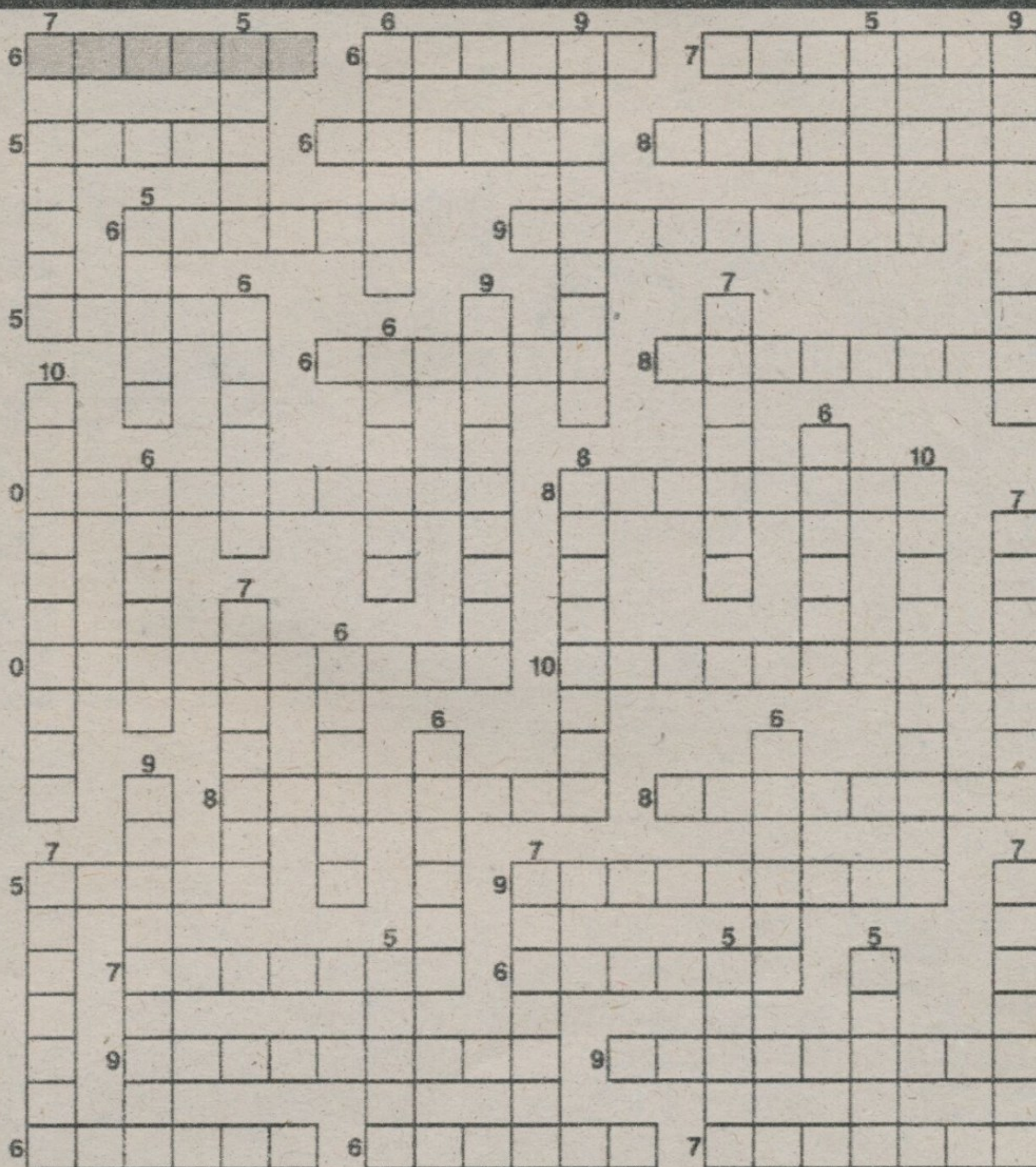
6: АУРОРА, ВЕЋИНА, ГРИВАЉ, КОСТИМ, КРАСТА, ЉИЉАНА, НИШАВА, ОПТИКА, ПАНЧИЋ, САВЕСТИ, ТАТАМИ, ТЕРАСА, ТРАМПА, ТУРСКА, ШИБИЦА.

7: ГРАНИЦА, ДАСАЈЕВ, ИСТРАГА, ЛАМПИОН, МИЛОВАН, ПРОСТОР, СПАРТАК, СТРАНАЦ, ЋУПРИЈА, ФЛАСТЕР.

8: ЕТИОПИЈА, КАРАМЕЛА, ЛЕОНАРДО, ЛЕСКОВАЦ, ПОЛ ЊУМЕН, ТРАМИНАЦ.

9: БРАНИСЛАВ, ВАСКО ПОПА, ЗАСТАВНИК, ИВИЦА КРАЉ, ИРСКО МОРЕ, КАПЕТАНИЈА, ПИРОЋАНКЕ, РИНГО СТАР, САВИЋЕВИЋ.

10: НЕСТРПЉЕЊЕ, ОГРАНИЧЕЊЕ, ОСТРВЉАНИН, ПЕТАР КОЧИЋ ■

ОСМОСМЕРКА

У дијаграму осмосмерке потражите и заокружите презимена џез-музичара из пописа. Неискоришћена слова, читана редом, дају презиме још једне звезде (Дјук), чију слику објављујемо.

АЛБАМ, АРМСТРОНГ, БЕКЕР, БЕРГЕР, БЛАНТОН, БЛЕКВЕЛ, ВЕНУТИ, ГИЛБО, ГИЛЕСПИ, ГРАПЕЛИ, ГРЕНЦ, ДЕРАМ, КАНОВЕР, КОРИЈА,

КРИСТИ, ЛИСТОН, МАРЕЈ, МЕРИЛ, МИЧЕЛ, МОРЕЛО, МОТЕН, НИКОЛАС, ПАРЛАН, ПЕПЕР, ПЕРИ, ПИТЕРСОН, ПРОКОП, РЕБЕРН, РОДНИ, РОСОЛИНО, СТУАРТ, ТОМПСОН, ФАРЕЛ, ФАРМЕР, ЦЕРЕТ ■.

Г	И	Л	Е	С	П	И	Т	Е	Р	С	О	Н	Е	Л	Ц
Н	Р	И	Ј	Е	Р	А	М	Ф	Ф	М	В	Б	Н	Г	Н
О	Ц	А	П	Е	Ј	И	Т	А	А	Е	О	Т	Л	С	Е
Р	П	Е	П	И	Ч	Л	Р	Н	Р	О	Р	Т	И	Р	
Т	Р	О	Р	Е	Н	Е	Е	У	Е	М	М	Ј	Е	Е	Г
С	О	О	Л	Е	Л	Д	Т	В	П	Г	У	Е	К	Л	М
М	К	Р	И	С	Т	И	О	С	К	А	Р	Е	Р	Е	О
Р	О	С	О	Л	И	Н	О	Р	Р	Е	Б	Е	Р	Н	Т
А	П	А	Р	Л	А	Н	О	Т	С	И	Л	И	Б	Н	Е
С	А	Л	О	К	И	Н	О	Т	Н	А	Л	Б	А	М	Н

РЕШЕЊА
НА СТРАНИ 49

ЦЕРЕМАЈА ЦРВЕНА ЛИНИЈА III ДЕО

НАПИСАО И НАЦРТАО ХЕРМАН

РОДЕ, НЕШТО СИ МИ ПРИГОВОРНО!
СКИНИ САКО ДА СЕ ОБЈАСНИ-
МО!

НЕКА, НЕКА,
ЏЕЗДРЕ! ДРУГИ ПУТ!
ЗАР ДА ТЕ УНАКА-
ЗИМ ПРЕД ЗАБА-
ВУ!

ДАКЛЕ,
ПРЕКОСУТРА
РАЧУНАМ НА
ТЕБЕ! ШЕО
НАМ ЈЕ УСТУ-
ПИО ЈЕДНУ
ОД СВОЈИХ
ВИЛА У
ПАРКУ!

СУПЕР!
АЛИ, НЕ ЗА-
БОРАВИ
ДА ЈЕ
"СПРЕМИШ"
НЕЋУ ПОВЕ-
СТИ МАМУ
ОД СОВОМ!

ЗАР СИ СУМЊАО? ВЕЕ
САМ ОДВОЗИО НЕКОЛИКО
ДОБРИХ ПАРЧИЊА "ПО-
ЗНАЈЕМ ТВОЈ
УКУС!"

ХА, ХА!
У ОСАМ!

У
СРЕДУ
У ОСАМ!

ЗАМИСЛИ! ПОНОВО СУ МЕ
ПРИМИЛИ НА ОТПА-
ДУ!

КОЈИ ЈЕ
ДНАС
ДАН?

СРЕДА...
ВИДИМО
СЕ ВЕЧЕРАС!
ПОЗАБАВИ
СЕ КОЊИ-
МА!

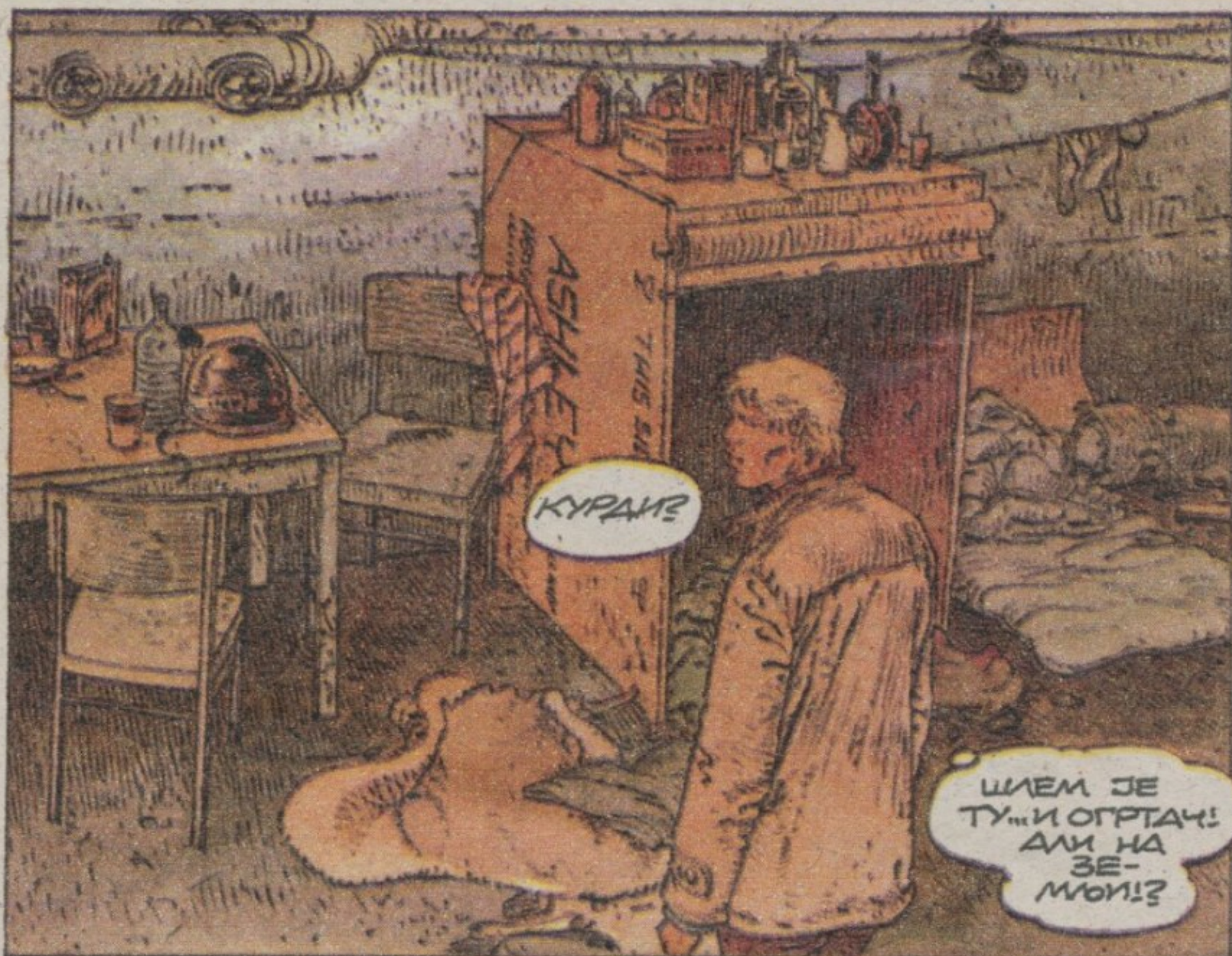
ТИ, ЕЗРА, ГУТАШ БОЈЕ ОД
МЕНЕ! ХМ... ИМАШ
ОЛАКШАВАЈУГУ
ОКОЛНОСТ... НЕ
ЗНАШ ДА
ЧИТАШ!

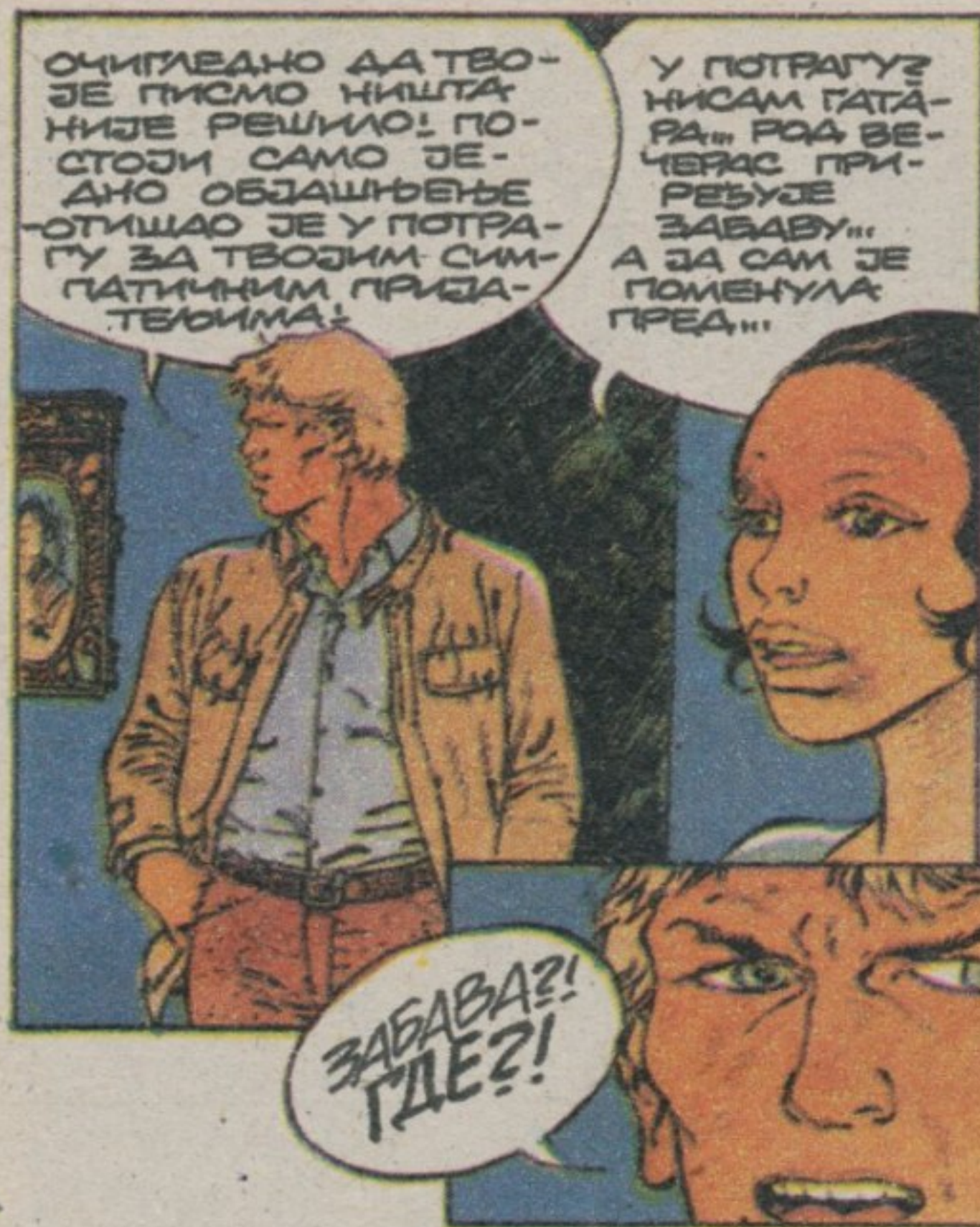
СМАЖИ
ОВО!

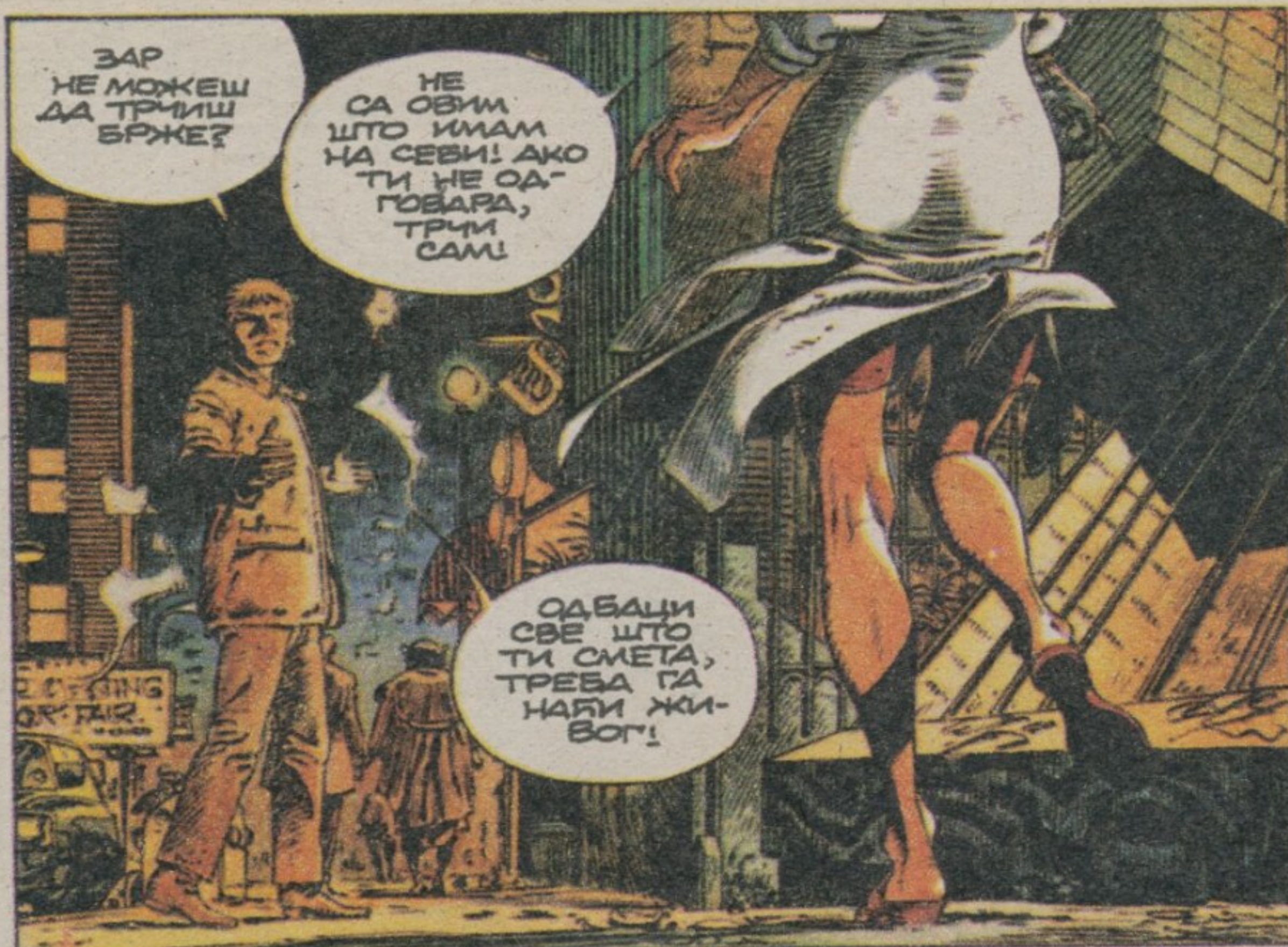

ГАДПРО!
КУЧКО!

ЗАР
НЕ МОЖЕШ
ДА ТРЧИШ
БРЖЕ?

НЕ
СА ОБИМ
ШТО ИМАМ
НА СЕБИ! АКО
ТИ НЕ ОД-
ГОВАРА,
ТРЧИ
САМ!

ОДБАЦИ
СВЕ ШТО
ТИ СМЕТА,
ТРЕБА ГА
НАБИ ЖИ-
ВОГ!

ОСВЕСТИ СЕ, ЗА ИМЕ БОГА! НЕ
ЗБОГ МЕНЕ ВЕР
ЗБОГ КУРДИЈА!

НЕМОЈ
ДА СРДАШ
ЈЕР НЕ ЗНАШ
ШТА ТЕ ТАМО
ЧЕКА! ИЗГЛЕДА
ДА НИШТА НИ-
СИ НАУЧИО!

УФ! УФ... ТАМО...
УЛАЗ У П... ПАРК...
ЧЕСТО ОВАКО
ТРЧИШ?
ФУУУ...

ЈА? НИКАДА!
САМО ТЕ
УЧИМ КАКО
СЕ ТРЧИ!

ОКЕЈ!
САМ СИ
ТРА-
ЖИО!

КРЕНИ
ЗА МНОМ!
ЧУВАРИ СУ НЕ-
МАРНИ, ДА ИПАК
ТРЕБА ИЗБЕГИ
ЊИХОВЕ УОБИЧА-
ЈЕНЕ СТАЗЕ...

МУЗИКА
И ВЕСЕЉЕ!
ЛИЧИ НА РАС-
КАЛАШНУ
ЗАБАВУ!

ДОБАР
ЗНАК!
МОЖДА ЈЕ
КУРДИ ОДУ-
СТАО!

КУРДИ ДА ОДУСТАНЕ! ТО
КАЗУЈЕ ДА ГА ПОЗНАЈЕШ
ВРЛО ПОВРШНО! ЈА БИХ РЕ-
КАО ДА ЈОШ НИЈЕ СТИГАО
И...

УПС!?

ЧУВАР ОНЕ-
СВЕШБЕН...

ФУТРОЛА
ЗА ПИШТОЛ
ПРАЗНА! ИЗГУБИ-
ЛА СИ! КУРДИ ЈЕ
ВЕР ТАМО!

ММ...

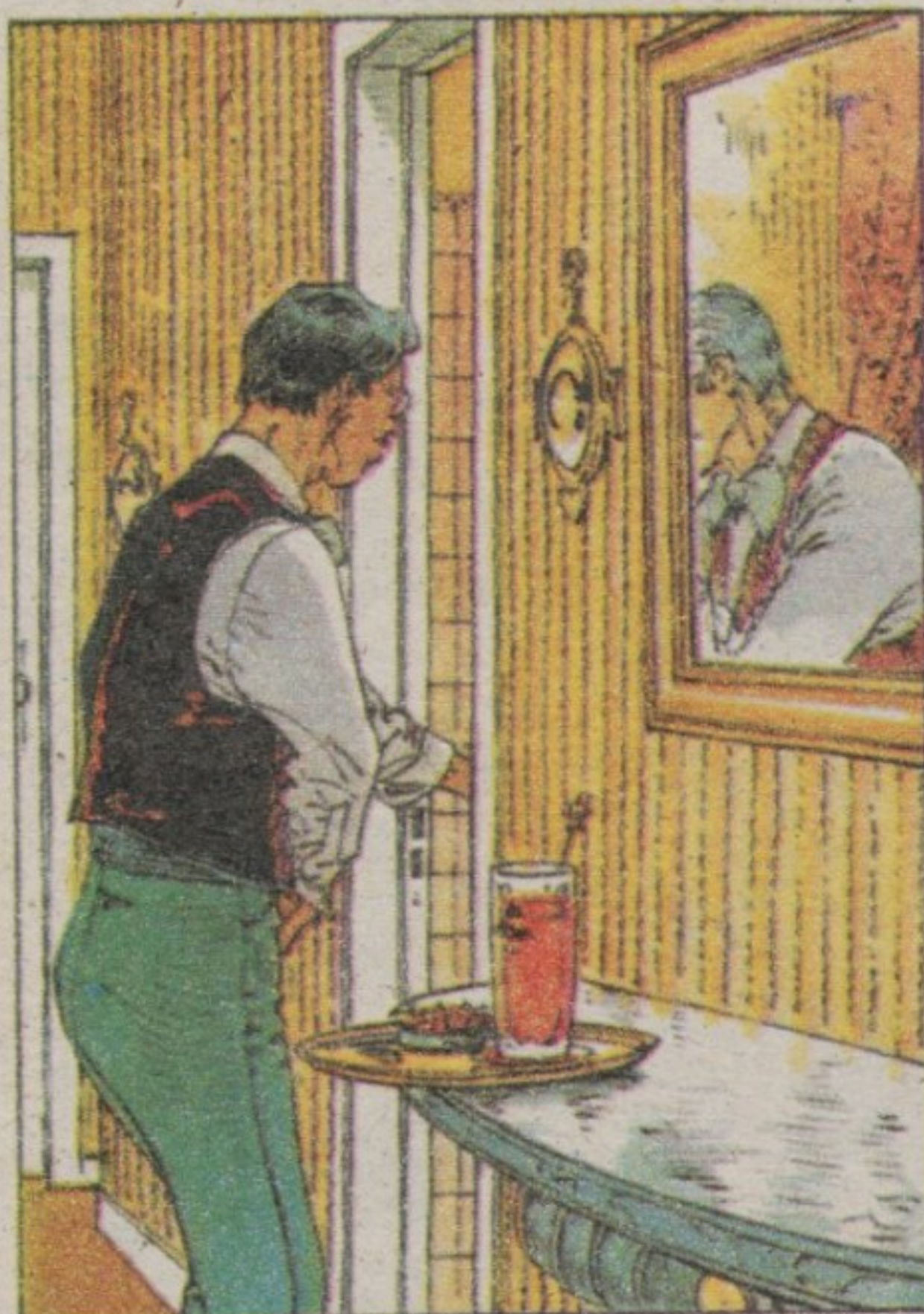
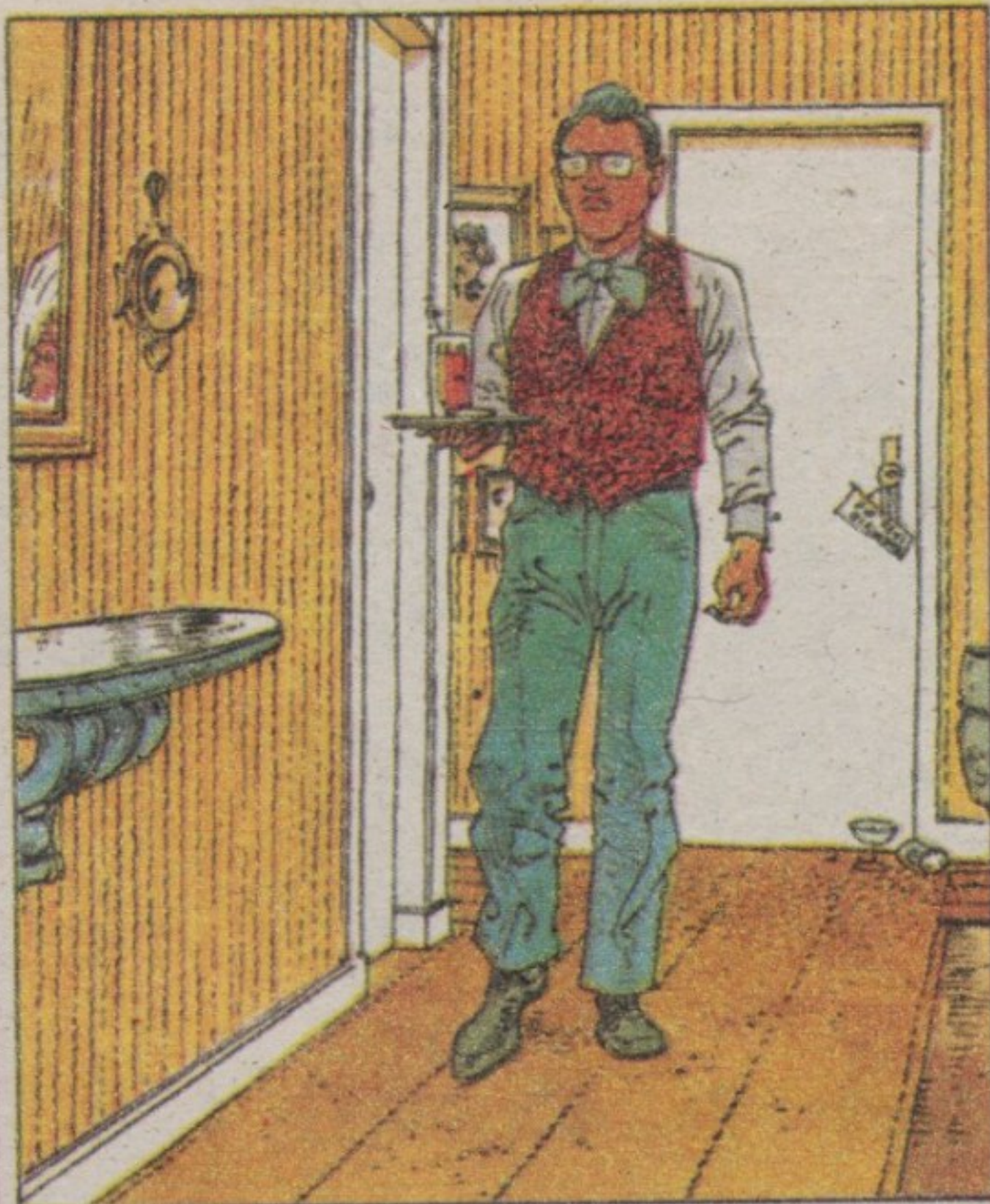
ЕТО, КАВБОЈУ,
ПОШТО СИ ДА-
ЛЕ СИГУРНИ-
ЈИ САМ, ЈА
ТЕ НАГМШТАМ!
НЕ ИГРАМ
У НАСТАВКУ!

ХВАЛА,
ПРИСИЛИЈА!
НИШТА
МИ ВИШЕ
НЕ ТРЕБА!

УЗМИ ОВО!
ПОКЛОН ОД
РОДА... УЗМИ
КАД ТИ КАЖЕМ!
УНИШТИТЕ МИ
ТАШЊУ, МНОГО
ЈЕ ТЕ-
ЖАК!

...
...

ТРИ СЕКУНДЕ!

ХЕЈ,
ТИ!

НАС ДВОЈЕ СЕ ЈОШ НЕ ПО-
ЗНАЈЕМО, АЛИ УПОЗНАЈЕМО
СЕ! ИМАШ СРЕЋЕ, СЛОБОДНА
САМ... ОХ, ЈА-
ДНИЧЕ!
НЕКО ТИ ЈЕ
ХОДАО ПО
ЛИЦУ! ЗАТО СЕ
КРИЈЕШ...

УФ...
НЕМАМ ВРЕ-
МЕНА... ДО-
КТОР...

А ЗАШТО
ШАТУЈЕШ?

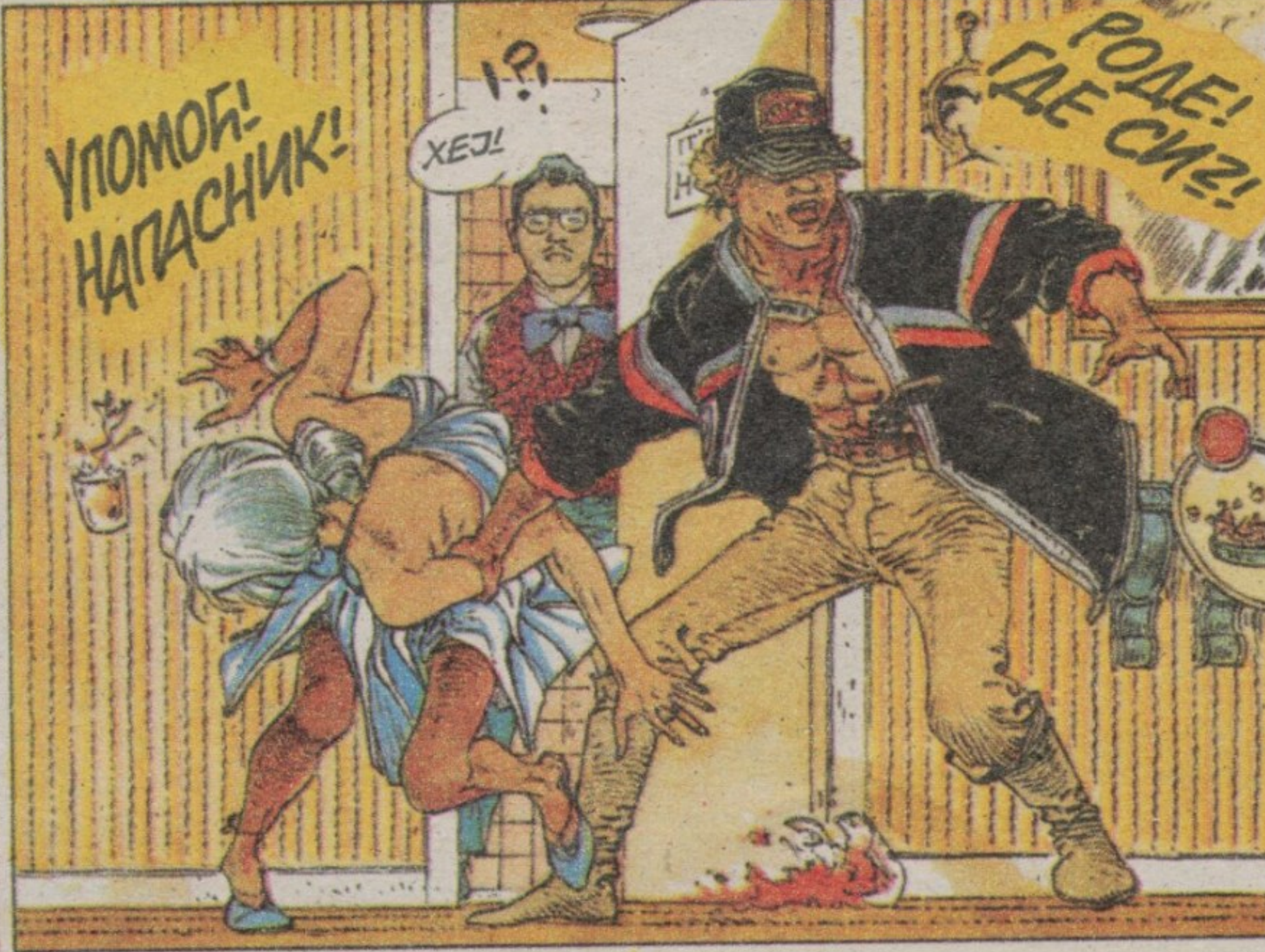
ТИ СИ БОДЖИВИЗ...
ПОЗНАТ ПРОБЛЕМ...
ПИЈ... ПИЈ ВИСКИ!
БАЦИ СОК ОД
ПАРАДАЈЗА!
ХАЈДЕ, ХАЈДЕ...
СА МНОМ ИЗ
ЗАСТОРА...

ПАРА-
ДАЈЗ...

ПУСТИ
МЕ БОЛЕ-
СТАМ САМ!

НИЈЕ
ВАЖДА!
И ТИ!
ЅУБРЕ!

УПОМОГ!
НАПАСНИК!

И?!
ХЕЈ!

РОДЕ!
ГДЕ СИЗ!

ДОБРО ВЕЧЕ, ДАМЕ
И ГОСПОДО! АКО СМАЖ-
НО ЖЕДАМ МАЛИ ШУГАВ-
КО ДОБЕ ДА ВАС ЗА-
ДИРКУЈЕ, НЕ БУДИТЕ
ЗЛИ... ИЗБАЦИТЕ ГА У
ПАРК, А ЊЕГОВ ПРИЈА-
ТЕЉ ЦЕРЕМАЈА РЕ
ДА ГА ПО-
КУПИ... ГА ДА
ВИДИМО...

ТО ЈЕ ОН! НАПЛАТА
РАЧУНА У ЊЕГОВОМ СТИЛУ!
ПРАВИ КУРАИ! ЕВО МЕНЕ
ОПЕТ У УЛОЗИ БОЛНИЧА-
РА АКО НЕ БУДЕ
КАСНО!

ЧУЈЕМ ДА СИ ЖЕ-
ЛЕО ДА МЕ ВИДИШ?
КОД ГОСПОДАРА СЕ
ИНАЧЕ УЛАЗИ НА
ВРАТА... ТО ЈЕ
ЛЕПО ПО-
НАШАЊЕ!

У
РЕДУ!
ДА ПОКУ-
ШАМ ПО-
НОВО?

УПАСТИ
НАОРУЖАН И
ПОКВАРИТИ МИ
ЗАБАВУ! УДАРИ-
ТИ МОГ ПОСЛУ-
ЖИТЕЉА... МОЈЕ
ГОСТЕ... РАЗБИ-
ЈАТИ ЧА-
ШЕ...

ЦЕЗАРОВА
ЧАША У
ПАРЧИЊИ-
МА...

ОДЛИЧАН СОК ОД
ПАРАДАЈЗА, ПРИРО-
ДАН... ПРОСУТ ПО
ТЕПИХУ...

УБИТЕ
ГА!

НЕМА ПОТРЕБЕ ДА
МИ КАЖЕШ КОТИ ЈЕ
ДАО МОЈУ ВЕЧЕ-
РАШЊУ АДРЕСУ!
ВЕЋ СЛУТИМ, АЛИ
ТО ОСТАВЉАМ
ЗА СУТРА! А САД,
ЗБОГОМ!

РОДЕ,
НЕ! НЕ
ТАКО!

ЗНАМ БОЉИ НАЧИН!
НА ЗАБАВИ ЈЕ
ГЛАВНИ ГОСТ ЦЕ-
ЗАР! ОН ВИ ТРЕ-
БАО ДА ГА СМЛА-
ВИ ПРЕД СВИМА
НАМА!

ЦЕ-
ЗАР?

ТАКО ЈЕ!
БРАВО,
ДОЛИ!

РОДЕ
КАКВА
ЗАВРШ-
НИЦА!

ЗОВИТЕ
ТОРНАДА!

ОКЕЈ!
ЗАШТО ДА
НЕ? ИДЕМ
ПО НЕ-
ГА!

ДАМЕ И ГОСПОДО, НАПУНИТЕ
ЧАШЕ И ОКУПИТЕ СЕ НА ТЕРАСИ!
НЕКА НЕКО ПУСТИ МУЗИ-
КУ, БИЋЕ ЗАБАВНИ-
ЈЕ!

ЦЕЗАР СЕ
СЛАЖЕ!

КАКВО
УЗБУДЉИ-
ВО ВЕ-
ЧЕ!

ВИДИШ, ДО-
ЛИ, ПОСТОЈЕ
ТИПОВИ КОЈИ
ПРИСТАЈУ НА
ТВОЈЕ ПРЕД-
ЛОГЕ... САМО
ДА НЕ ВИ ИШЛИ
С ТОВОМ ИЗ
ЗАСТОРА...

ЂУБРЕ
ЈЕДНО!

МММ...

ИЗВИЊАВАМ СЕ ШТО СЕ ПОЈА-
ВЉУЈЕМ У ОВАКВОМ ИЗДАЊУ,
АЛИ ДАМА ЈЕ ИМАЛА СВЕ
ШТО ТРЕБА... ИЗУЗЕВ
ЧЕШКОГ!

ХА! ХА!

БРАВО!
ТОРНАДО!

ХА! ХА!

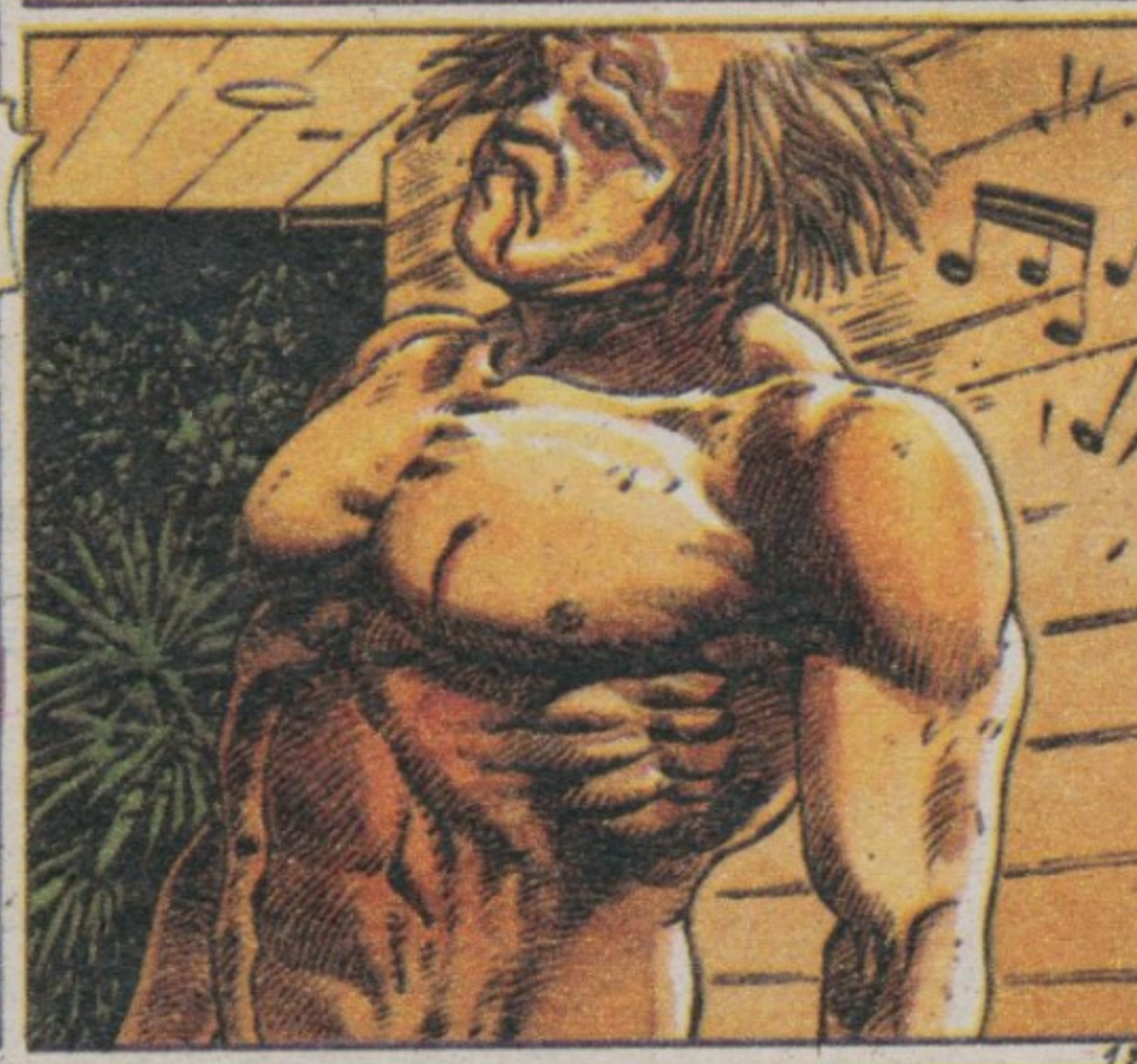
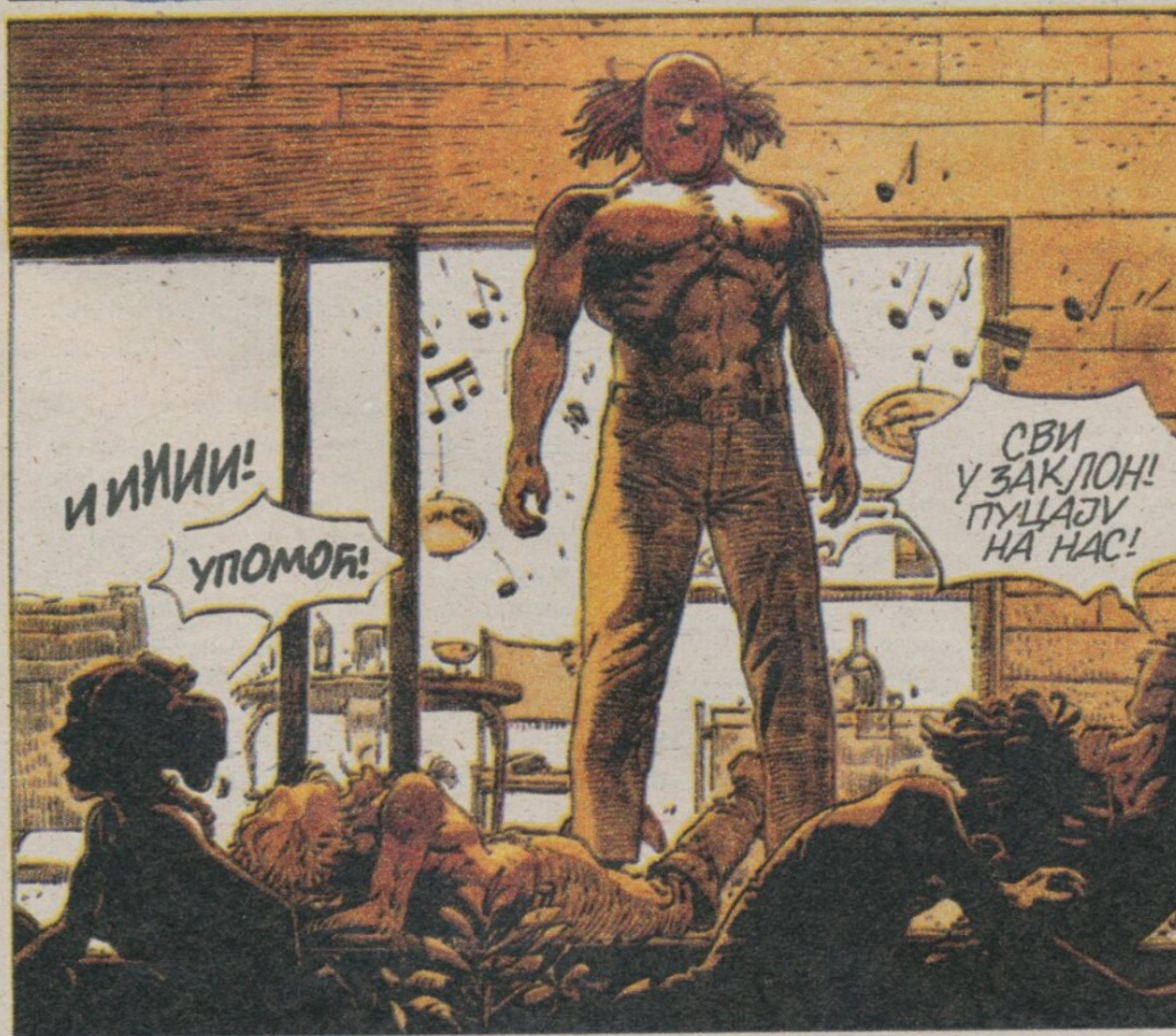

ДРАГИ ГЛЕДАОЦИ, ЗБОГ
НЕИЗВЕСТНОГ ИСХОДА СВАКЕ
БОРБЕ... А НАРОЧИТО
ОВЕ, НЕЋЕ БИТИ ОГРАНИ-
ЧЕЊА НА ВИСИНЕ
ОПЛАДА!
ПОЗИВАМ...

10

ПРИПРЕМА
РАДОВАНОВИЋ
ИЛУСТРОВАО
ДОБРОСАВ
БОБ
ЖИВКОВИЋ

НИТ ОД ДЛАЧИЦА

Занима ме
колико је
дугачка
нит коју
даје један плод памука?

ЈЕЛЕНА
Остружница

Памук расте као зељаста или дрвенаста биљка, а њен плод је чаура. Она садржи 20 до 40 округлих семенки покривених белим длачицама које се користе као текстилна сировина. Дужина длачица дивљих врста памука износи око 10 милиметара. Гајењем око пет врста памука човек је успео да добије сорте чије су длачице дугачке од 70 милиметара до седам пута дужих.

Свака семенка има око 7000 длачица (којима се у природним условима размножава уз помоћ ветра). То значи да од једне семенке може да се добије нит дугачка 490 метара, а сваки плод (чаура) даје нит чија се дужина креће између 9 800 и 19 600 метара.

Длачице памука скидају се нарочитим машина-

БОЛЕСНА ЖУДЊА

Шта је то мономанија и ко се сматра мономаном?

ДРАГАН
Рума

Мономанија је врста душевног поремећаја која се изражава једностраним испољавањем извитоперених нагона. То може да буде клептоманија (болестан нагон за крађом), пироманија (страст за паљењем и изазивањем пожара), мегаломанија (болесно преувеличавање самог себе) или болестан нагон за убијањем. Мономан је, дакле, човек који је себи увртео у главу само једну, обично болесну, мисао.

Понекад, ипак, одређено понашање не треба олако прогласити за душевни поремећај. Реци-

мо, јунаци дела великог руског писца Достојевског обично су мономани, људи који страсно жуде за остварењем циља који су поставили. У прилог оваквом схватању мономаније сведочи и једна изјава Алберта Ајнштајна. Славни физичар рекао је да га је Достојевски, тим својим јунацима који су спремни и живот да жртвују не би ли остварили оно што су наумили, надахнуо више него познати немачки математичар Гаус ■

ВЛАДАРСКО ИМЕ

Зовем се Душан и волео бих да ми „Забавник“ бар нешто каже о пореклу тог имена.

ДУШАН Р.
Обреновац

ТАЛК – НАЈМЕКШИ МИНЕРАЛ

Молим вас да ми одговорите од чега се прави пудер.

ЉИЉАНА
Батајница

Пудер (француски *poudre*), прах за посипање коже, мешавина је најфинијег брашна од пиринча и талка. Пошто је овај други састојак важнији, о њему ћемо рећи нешто више.

Талк (шпански *talco*) најmekши је минерал у природи. Састоји се од љуспица и лако може да се загребе ноктом, а по својој хемијској грађи силикат је магнезијума са водом ($H_2O \cdot 3MgO \cdot 4SiO_2$). Може да буде сребрнастобеле или бледозелене боје.

Најбоље врсте талка потичу из Пијемонта у Италији. Богата налазишта тог минерала налазе се и у Канади, Немачкој, Енглеској, Африци и САД (највише га има дуж атлантске обале).

Талк постаје чвршћи на високој температури, па се зато употребљава за облагање пећи. Од њега се, затим, праве и судови за киселине у лабораторијама пошто га киселина тешко нагриза. Слаб је проводник електрицитета, па може да се употреби као подлога за прекидаче и за електричну изолацију.

Многи народи користили су у прошлости талк за израду посуђа, а стари Египћани правили су, пак, од њега фигуре које су бојили и носили против урока. Талк се данас употребљава и за израду боја, глеђосаних плочица и друге керамике, а такође се користи у производњи хартије и гуме.

Козметички пудери најчешће су обојени и парфимисани, а пудери који се употребљавају у медицини, на пример против упала или за засушивање коже, садрже лековите састојке ■

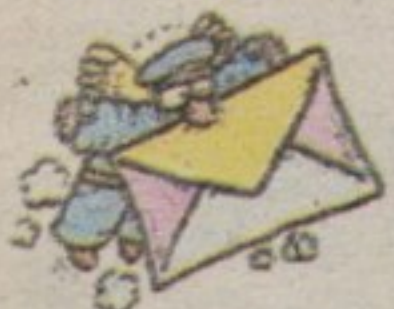
Стефанъ Душанъ силный, первый Царь.

Душан је једно од најстаријих српских имена. Настанак овог имена народ везује за назив празника Духови. Сматрано је владарским именом у династији Немањића. Забележено је у Дечанским хрисовуљама 1330. године. Историја српског народа бележи име краља Стефана Душана (1331-1346) и цара Душана Силног (1346-1355). Исто значење имају мушка имена Душко, Душоје, а од имена Душан изведена су и женска имена Душанка, Душица, Душка, Душа... ■

ма, могу да се боје различитим бојама и служе за добијање пређе од које се прави удобна, хигијенска одећа. Из семенки памука цеди се квалитетно уље (16-20 одсто масноће).

Највише памука производи се у тропским и суп-тропским пределима Америке, Индије, Африке и Азије ■

НИКО КАО СТРАДИВАРИ

Мој омиљени музички инструмент је виолина. Зато бих желела да ми одговорите када је направљена прва виолина и ко су били њени најпознатији градитељи.

ГОЦА
Миријево

Не зна се баш поуздано када је направљена прва виолина, али се претпоставља да она потиче из 15. века. Прве композиције за овај инструмент настају тек почетком 17. века, а из тог времена најзначајнији је Монтевердијев „Орфеј“ где он примењује *violino piccolo* – малу виолину.

Међу најзначајније градитеље виолине убраја се породица Амати из Кремоне. Она је дала велики допринос развоју виолине какву данас познајемо. По свом мајсторству, у тој породици издваја се Николо Амати (1596-1684). Али, најчувенији градитељ виолина свих времена без сумње је Антонио Страдивари (1644-1737). Он је стварао баш у време великог процвата виолинске технике и композиција за виолину. Сваки инструмент који је он направио право је ремек-дело и предност једног над другим може бити само питање укуса.

Велике изражајне могућности овог инструмента привлачиле су многе композиторе ■

Виолинска етикета Антонија Страдиварија

Antonius Stradivarius Cremonensis Alumnus

Nicolaus Amati, Faciebat Anno 1666

Antonius Stradivarius Cremonensis

Faciebat Anno 1667

Славни виолиниста Јехуди Мењухин (1916-1999) свирао је на виолини чувеног кремонског мајстора и био један од оснивача друштва „Страдивари“ које и данас постоји ■

ПУПАК – СВАКИ НА СВОЈ НАЧИН

Да ли изглед нашег пупка зависи од тога како су нам у болници пресекли пупчану врпцу?

ЈАДРАНКА М.
Ивиђија

За то што свако од нас има пупак другачијег облика није заслужна ни бабица, ни лекар, ни начин на који су нам пресекли пупчану врпцу. Ништа од свега тога, већ нешто четврто: изглед нашег пупка зависи искључиво од грађе stomачних мишића и места које пупак заузима међу њима.

Пупак је, заправо, ожиљак на месту где је код фетуса „утицала“ пупчана врпца која заметак спаја с постељицом и храни га преко крвних судова који пролазе кроз њу. Кад зарасте десетак дана после рођења бебе, он је левкасто удубљење у предњем трбушном зиду, у висини петог лумбалног пршљена, на средишњој, „белој линији“ која пресеца такозвани равни трбушни мишић, од грудне до стидне кости. Овај мишић је грађен од тетивних нити које се укрштају у различитим правцима и стога је врло отпоран. Само на месту где је пупак нема тог укрштања јер је грађен од бразготинастог ткива. (Успут, околни мишићи су они који на трбуху билдера, поготову кад преплану и кад их затегну, личе на „коцке чоколаде“.)

Е, управо је облик ове групе мишића заслужан што је пупак углавном удубљење, а ређе испупчење. Дешава се да stomачни мишићи, изложени јаком притиску, натерају пупак да штрчи, током трудноће, рецимо, али после порођаја све се враћа на своје место ■

ПРЕРАЂИВАЧИ ЗЕМЉЕ

Чуо сам да су кишне глисте веома корисне. Јесу ли и за шта?

НЕБОЈША З.
Нови Београд

Кишне глисте су корисне зато што, прерађујући отпатке, стварају квалитетно ђубриво.

На корисну улогу кишних глиста први је указао познати природњак Чарлс Дарвин (1809–1882). Он је утврдио да глисте са једног хектара пропусте кроз своје органе за варење готово 40 тона земље услед чега тло постаје растреситије и плодније.

Посебна корист од кишних глиста су и ходници које оне праве у земљи. Иду у дубину до неколико метара, а истраживања у Великој Британији показала су да њих има милион и по у неђубреном, а два и по милиона у земљишту које се ђубри.

Глисте даноноћно ситне земљу радећи на већој дубини, где човек користећи оруђа за обраду не допире, помажу воћкама које имају дубоко корење. Кроз

мноштво таквих ходника коренове жиле лакше и брже расту

Дописујте се, људи!

Никола Лукић, Колонија Шећеране 7/5, 25220 Црвенка – има 14 година, жели да се дописује с девојчицама и дечацима из целе земље

Мила Ивковић, Болманска 25, 21220 Бечеј – има 11 година, сакупља салвете и сличице

Мирела Иванчевић, 1. маја 22, 22240 Шид – има 12 година, сакупља салвете и папириће, жели да се дописује с девојчицама и дечацима из целе земље

Мирјана Павићевић, Ивана Милутиновића 25, 25220 Црвенка – има 13 година и жели да се дописује с децом из целе земље

Ана Вучковић, Пушкинова 4, 22000 Сремска Митровица – 10 година, жели да се дописује с вршњацима

Бранка Ћосић, Озренска 66, 22000 Сремска Митровица – 9 година, жели да се дописује с вршњацима

Маријана Станаревић, 14251 Примевић – има тринаест година, воли музику, дружење, путовања и дописивање

ИВАН ГРОЗНИ ЈАКШИЋ

Чуо сам да је руски цар Иван Грозни по мајци био српског порекла, па вас молим да ми одговорите да ли је то истина.

РАДИША Т.
Смедерево

Кнегиња Ана Глинска, баба по мајци првог руског цара Ивана IV Грозног (1530–1584), потицала је из познате српске племићке породице Јакшић. Њен деда, по мајци, Јакша био је војвода деспота Ђурђа Бранковића, а отац Стефан истакнути властелин у служби угарског краља Матије Корвина.

Ана Глинска је будућем властодршцу заменила рано умрле родитеље и кратко, док јој је унук био малолетан, са својим синовима, практично управљала Русијом. Вероватно захваљујући њеном утицају, Иван IV је гајио изузетно поштовање према просветитељском раду Саве Немањића и много допринео јачању његовог култа на тлу Русије.

Када је Архангелски сабор московског Кремља, гробна црква великих кнежева, живописана 1564/65. године, Иван Грозни је имао највише утицаја на избор прослављених личности и иконографских целина. Од ликова који прекривају доње делове наоса храма само четири не припадају кругу руских владара. Према натписима, то су: „Михајло VIII Палолог“, „Кнез Лазар“, „Симеон Српски – Немања“ и „Сава Српски“ чији се лик јавља још једном, у олтарском простору.

Иван Грозни даривао је и манастире Милешеву и Хиландар. Ти поклони су милешевска чаша са посветом, покров за гроб светог Саве у Милешеву и раскошна катапетазма са његовим извезеним ликом даривана Хиландару 1556. године

МИЛОСРДНИ СЛАВУЈ

Ко је била Флоренс
Најтингејл?

ВЕСНА
Смедерево

Флоренс Најтингејл (на енглеском = славуј) рођена је 1820. године у Италији, у једној богатој британској породици. У детињству мажена и пажена, у младости је почела много да чита о здрављу и била за окупљена бригом за сиромашне. Упркос противљењу родитеља, млада Флоренс уписала се у школу за медицинске сестре у Кајзерсверту у Немачкој. Касније је студирала у Паризу и, са 33 године, постала управник женске болнице у Лондону.

Са највећим изазовом Флоренс се суочила када се добровољно пријавила да брине о рањеним војницима на Криму, у време кримског рата који су Русија и Турска водиле од 1853. до 1856. године. Она и још 38 болничарки најпре су морале да очисте болницу препуну пацова.

Пред њима је био огроман посао. У почетку није било сапуна, умиваоника ни пешкира, а често је недостајало завоја, душека и пољских кревета. Посао су ипак успешно обавиле и до краја рата покренуле велике промене у служби коју обављају болничари широм света.

Године 1860. Флоренс је основала школу за обучавање сестара „Најтингејл“ при болници Свети Томас у Лондону – прву школу за медицинске сестре коју није водила црква.

Флоренс је више година, све до своје смрти, 1910, била инвалид, везана за кревет. Међутим, ни тада није прекидала писање књига и прогласа желећи да што више унапреди здравствену негу и просвећеност.

Начин неговања болесника и управљања болницом, како је то схватала Флоренс Најтингејл, проширио се на многе земље. Она се зато сматра пиониром у позиву медицинске сестре.

Немам неке бројеве „Политикиног Забавника“ од 1952. до 1967. године. Молим све оне који поседују бројеве из тог времена да ми се јаве.

Драган Милутиновић
Телефон 011/691-670

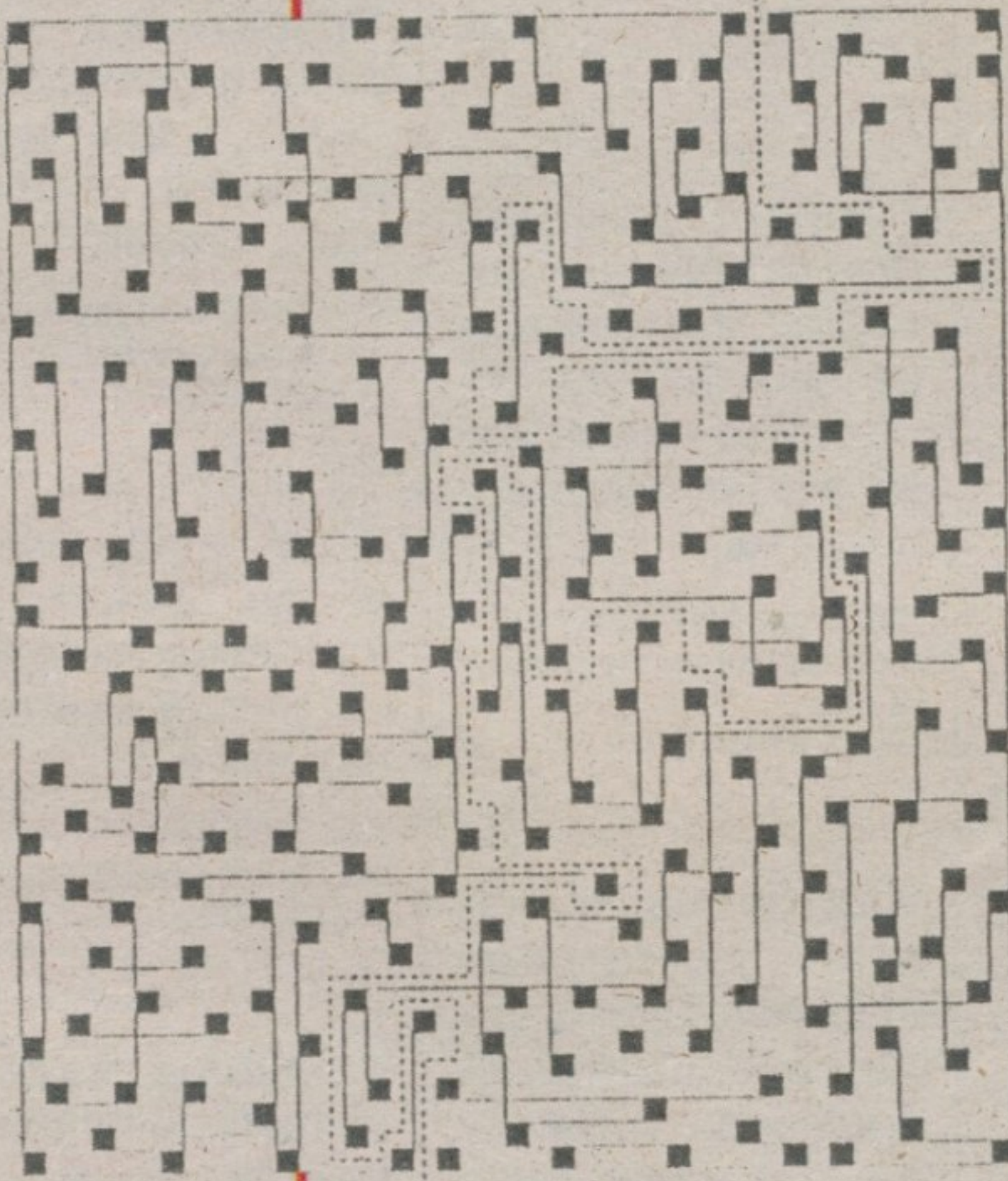

РЕШЕЊА

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА!

„Норма“ је Белинијева опера. Све остале су Вердијеве.

КВАДРАТИЋИ И ЛИНИЈЕ

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

Водоравно: СЛАВУЈ, костим, фластер, апорт, татами, Пол Њумен, савест, заставник, кврга, оптика, Етиопија, Петар Кочић, Леонардо, нестрпљење, острвљанин, траминац, карамела, Дрвар, Ирско море, Ђуприја, Турска, Васко Попа, Бранислав, већина, Нишава, лампион.

Усправно: Спартак, капетанија, Дасајев, страх, тераса, Савићевећ, устав, Аурора, простор, Љиљана, краста, Панчић, Јапан, шибица, Пироћанке, истрага, Ивица Краљ, Лесковац, странац, краул, трампа, гриваљ, Снупи, насип, ограничење, Ринго Стар, граница, Милован.

ОСМОСМЕРКА

ЕЛИНГТОН

на ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ 2574

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник В.Д. Зефирино Граси

Генерални директор Дарко Рибникар

Оснивач и издавач „ПОЛИТИКА“ А.Д.

Штампа Штампарииа Политике А.Д. 11000 Београд, Македонска 29

Заменик главног и одговорног уредника Недељка Сташић

Ликовно графички уредник Душан Глушац

Графички уредник стилиста Горан Војиновић

Редакција
Олга Вукадиновић,
Бојана Дожић,
Слободанка Делибашић,
Мина Илић,
Петар Милатовић,
Весна Минић,
Вито Недељковић,
Мирјана Огњановић,
Биљана Орловић,
Љубомир Патрногић,
Јова Радовановић,
Весна Ракић,
Весна Софреновић,
Миленко Тодоровић

Техничка редакција Слободанка Вујић,
Зоран Петканић

Секретаријат Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124

Телефони Секретаријат 3224-471
Редакција 3224-483
Техничка редакција 3226-620
центра 3224-191 и 3225-761
преплата 3228-776

Маркетинг агенција Македонска 31/1, тел. 3220-645

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.
На основу мишљења Републичког секретаријата
за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. 1
1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 156,00 дин, 3 месеца 468,00 дин, 6 месеци 936,00 дин.
Претплата на жиро рачун број: 40801-603-2-47280,
уз обавезну назнаку: „ПОЛИТИКА“ А.Д. – ПРЕТ-
ПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 136 DEM или противвредност
осталих валута. Полугодишња/авионом: I група –
Европа: 191 DEM. II група – Азија – Африка: 200-
DEM. III група – Америка – Аустралија: 215 DEM
или противвредност осталих валута.

ПРЕТПЛАТА СЕ ВРШИ ПРЕКО: DEUTSCHE
BANK AG, Frankfurt/M, FR Germany, SWIFT:
DEUTDE33, на рачун број: 100935966200,
КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД БЕОГРАД,
Београд, FR YUGOSLAVIA, SWIFT KOB-
BYUBG, BLZ 99900158, А У КОРИСТ „ПОЛИ-
ТИКА“ АД, Београд

Као сврха уплате ОБАВЕЗНО навести
„претплата на лист“.

Копију уплате обавезно послати на адресу
ПОЛИТИКА АД, 11000 Београд, 29 новембра
24/1 Yugoslavia

• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун, а
копију уплате на факс:
++381 11 3226 353 или ++381 11 3249 293

Годишњу претплату на лист не примамо.

Интернет адреса: <http://www.politika.co.yu>
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

НАСЛОВНА СТРАНА
РАСТКО ЂИРИЋ

РЕКЛИ

СУ О ПРАШТАЊУ

После
добре вечере сва-
коме се може опр-
остити, чак и сво-
јим рођацима ■

Оскар Вајлд
енглески књижевник
(1856-1900)

Човек који није
патио не зна ни да
опрашта ■

Николо Томазео
италијански
књижевник
(1802-1874)

Превише прашта-
јући ономе ко гре-
ши, неправедан си
према ономе који
не греши ■

Балдазар Кастиљоне
италијански државник
и писац
(1478-1529)

Понеки људи не
могу да опросте
Богу што их је ство-
рио ■

Фридрих Хебел
немачки драмски писац
(1813-1863)

Опростити свима
исто је тако погреш-
но као и не опро-
стити никоме ■

Абе де ла Рош
француски
филозоф
(1710-1780)

Често праштамо
онима који нам до-
сађују, али никада
не можемо да оп-
ростимо онима ко-
јима смо сами до-
садни ■

Франсоа ла Рошфуко
француски политичар и
писац
(1613-1680)

Кад бисмо позна-
вали друге као
што познајемо са-
ми себе, сматрали
бисмо да и њихо-
ва најкажњивија
дела заслужују
праштање ■

Андре Моро
француски писац
и историчар
(1885-1967)

Људима најтеже
праштамо оне глу-
пости које смо и

само могли да по-
чинимо ■

Жозеф Ру
француски песник
(1834-1905)

Опростити и забо-
равити значи сте-
чена драгоценна
искуства бацити
кроз прозор ■

Артур Шопенхауер
немачки филозоф
(1788-1860)

Само храбри уме-
ју да праштају...
кукавица никада -
то није у његовој
нарави ■

Лоренс Стерн
енглески писац
(1713-1768)

Најдубља људска
потреба и најузви-
шенији циљ ■

Роберт Бартон
енглески религиозни
писац
(1577-1640)

Најнежније раздо-
бље љубави ■

Вилијем Шенстон
енглески песник
(1714-1763)

Праштајући, човек се уздиже изнад оних који га вређају

Наполеон I Бонапарта
француски владар
(1769-1821)

ICE - CREAM

NAJBOLJI TIM IMA 9 IGRAČA

golgeter
zasvačiji
ukus

fudbalski
čarobnjak

tandem
iz slatkih
snova

levi bek u
pantalonama

dva junaka
malo jača
za slast
svih navijača

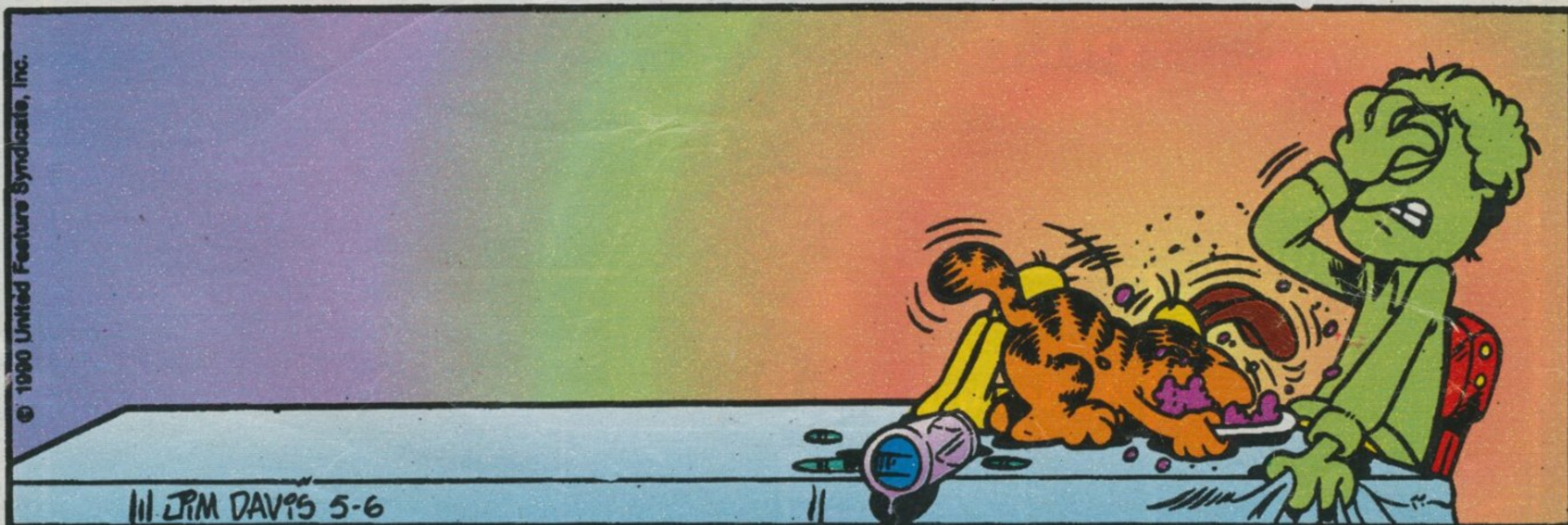
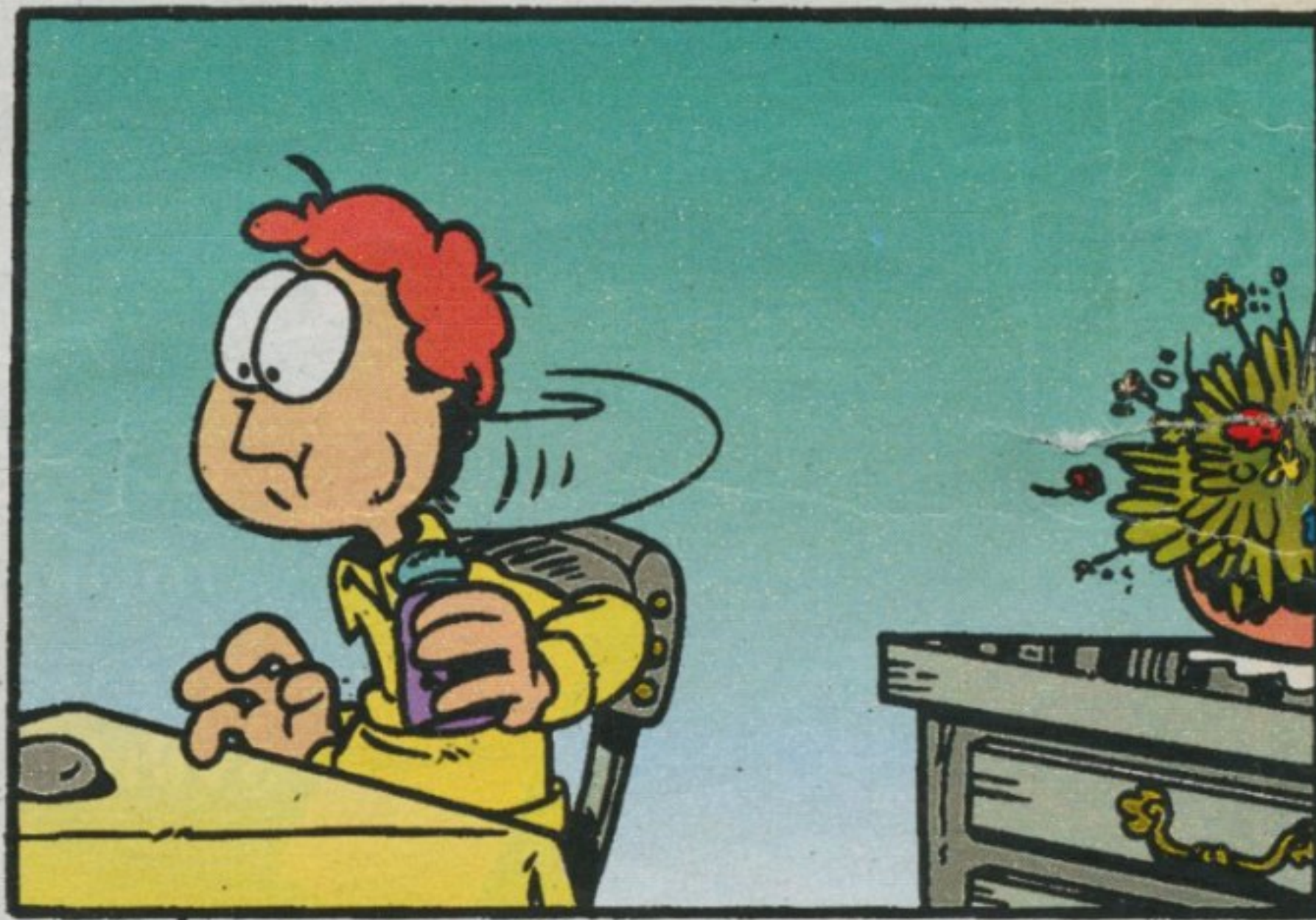
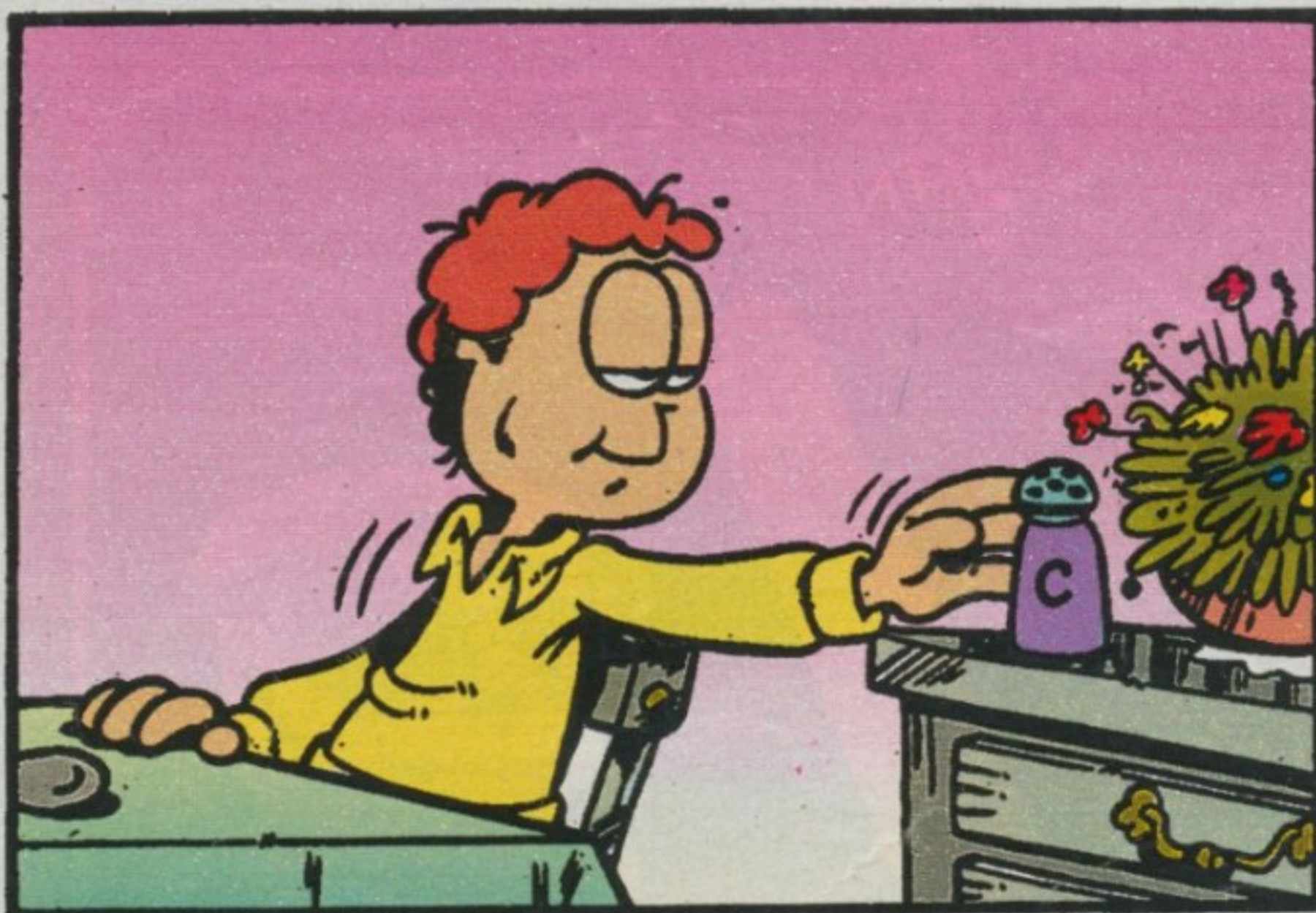
desni bek
usuknjici

het-trik
za sve
sladokusce

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД GARFIELD

© 1990 United Feature Syndicate, Inc.

JIM DAVIS 5-6